

Večina aktivnih lovcev podpisala dogovor

Lovski sporazum o sodelovanju

Stran 3

Malomarni tako direktorji kakor delavci

Letos opravljenih že 138 nadzorov

Stran 5

»Kaj želiš, Slovenija, še od mene?«

Spremembe Zakona o dohodnini

Stran 11

NOVO!

100% NARAVNA
MOŠKA SPOLNA MOČ
BREZ STRANSKIH UČINKOV!

Kapsule **MAX ERECTUM FORTE** so popolnoma naraven izdelek za moške, za spodbujanje erekcije. Uporabljajo ga lahko tako mlajši kot starejši.

POZITIVNI UČINKI:
boljše in močnejše erekcije, povečanje spolne sie, povečana vzdržljivost, podaljšani spolni odnos, intenzivnejši orgazmi, boljši nadzor nad prezgodnjim izlivom.

OBISČITE VAM NAJBLIŽJO TRGOVINO **VENERA SHOP**
MARIBOR, STROSSMAYERJEVA UL. 1, TEL.: 02 252 53 67
MARIBOR, VETRINSKA UL. 11, TEL.: 02 252 64 20 www.venera-shop.si

INFORMACIJE IN NAROČILA
031 399 322

VESTNIK

MURSKA SOBOTA, LETO LXV, ŠT. 38, ODGOVORNA UREDNICA MAJDA HORVAT, CENA 1,95 €

19. SEPTEMBRA 2013

Združevanje občin

Občine le za bogate

Odtegnjena denar za delovanje in solidarnostna finančna izravnava strel v koleno majhnih občin

Če bi obveljal predlog, da bi ukinili vse občine, ki imajo manj kot pet tisoč prebivalcev ...

... bi jih v Pomurju, kjer je zdaj 27 občin, ostalo samo osem. Svoj konec bi doživele občine Apače, Cankova, Črenšovci, Dobrovniki, Gornji Petrovci, Grad, Hodoš, Kobilje, Križevci, Kuzma, Odranci, Rogašovci, Razkrižje, Sveti Jurij ob Ščavnici, Šalovci, Tišina, Turnišče, Velika Polana in Veržej.

... bi ostalo v Pomurju brez zdajšnje svoje občine 42.315 občanov ali skoraj 35 odstotkov prebivalcev (Pomurje ima nekaj manj kot 120 tisoč prebivalcev).

... bi država »prihranila« blizu 89 milijonov evrov, kolikor namreč zdaj znašajo skupaj odhodki vseh pomurskih občin (proračuni 2013), ki imajo manj kot pet tisoč prebivalcev. To pa ni realno, da bi za dobrih 42 tisoč ljudi črtali vse, kar jim zdaj zagotavlja njihova lokalna samouprava (otroško varstvo, šolstvo, zdravstvo, socialno varstvo, vzdrževanje in graditev komunalne infrastrukture, podpora vsem društvom ...).

... bi izgubili 86 delovnih mest v devetnajstih občinskih upravah majhnih občin in 26 delovnih mest v njihovih režijskih obratih. Brez zaposlitve bi ostalo še deset županov, ki zdaj to funkcijo opravljajo poklicno, eden pa s polovičnim delovnim časom.

... bi brez deleža prihodka ostalo kar 485 različnih društev, ki jih zdaj majhne občine podpirajo s prora-

čunskim denarjem. Ob morebitni spremembi mreže občin si bodo morala iskati novega financerja in se seveda postaviti v vrsto.

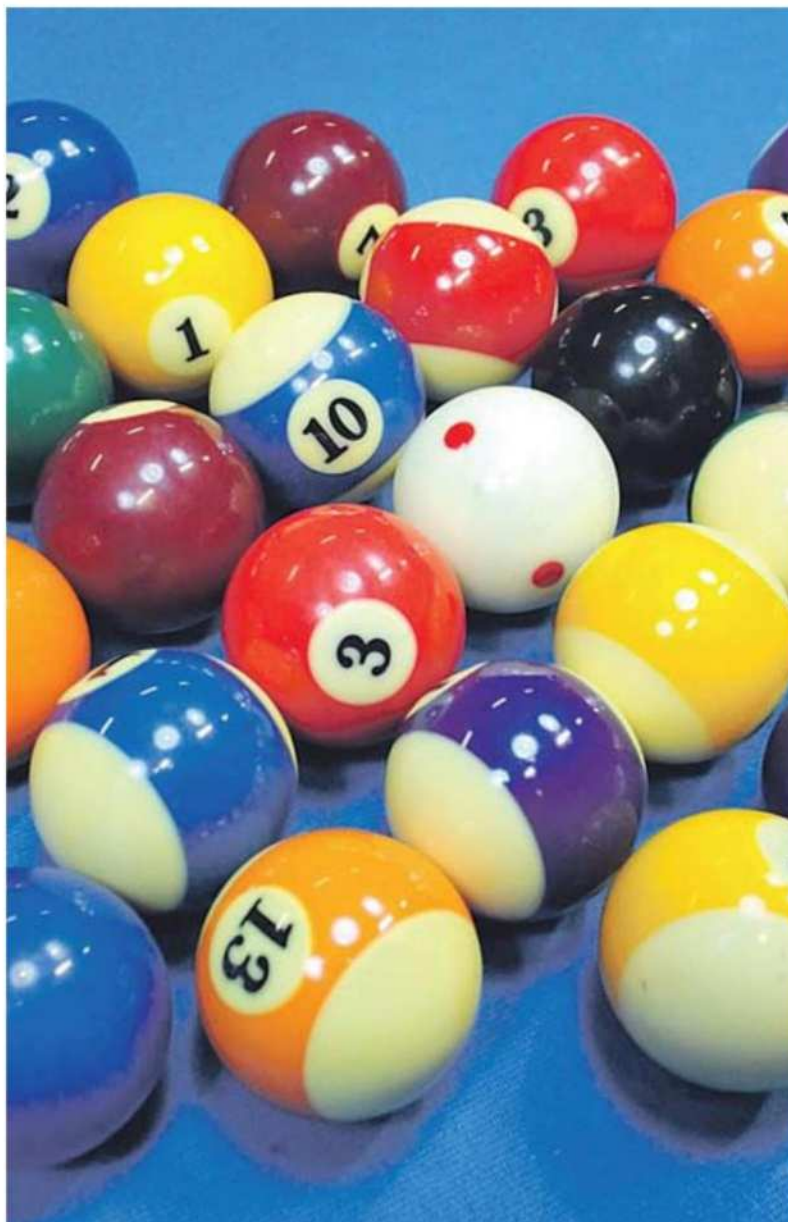
... bi brez domicilne občine ostalo 19 osnovnih šol (z vrtci ali brez njih) od skupaj 38 v Pomurju.

... bi bilo treba na novo urediti so-ustanoviteljstvo občin v zdravstvenih domovih Murska Sobota (zdaj 12 občin ustanoviteljic), Gornja Radgona (4 občine ustanoviteljice), Ljutomer (4 občine) in Lendava (7 občin) in Pomurskih lekarnah (16 ustanoviteljic – brez Apače, Cankove, Dobrovnika, Hodoša, Gornjih Petrovec, Grada, Križevca pri Ljutomeru, Razkrižja, Rogašovec, V. Polane, Veržej).

... bi morali najti rešitve na skupnem socialnem področju (šole s prilagojenim programom, varstvo invalidov v varstveno-delovnih centrih, oskrba občanov v različnih posebnih socialnih zavodih in domovih za starejše, medobčinska humanitarna društva s posebnim statusom ...), v skupnih izobraževalnih zavodih in kulturnih ustanovah (glasbene šole, ljudske univerze, knjižnice ...).

... bi bilo treba na novo postaviti zdajšnje pravice in obveznosti majhnih občin v skupnih javnih komunalnih podjetjih (Cero Puconci, Javno podjetje Prlekija, Komunalno-stanovanjsko podjetje Ljutomer, Eko park Lendava, Saubermacher Komunalna), regijskih razvojnih agencijah (RRA Mura, Sinergija) in turističnih združenjih.

Več na 8. in 9. strani

Nekdanji razvojni minister in njegov državni sekretar sta taktične razvojne modele preizkušala s postavljanjem plastičnih igralcev na polju namiznega nogometa. Sedanji notranji minister dr. Gregor Virant je šel korak naprej in se odločil za biljardno mizo in biljardne kroglice. Te se lahko s trdim kijem premetava po polju. Dobro bi bilo, da bi ministra, preden bo začel zabijati po pomurskih glavah (kroglicah) in jih razbijal ter lepil v večje po svoji meri, župani vzeli medse in mu v roke porinili lopato, ga posadili v občestni jarek, da bo videl, kako gre v tovrstnih salonih. Lopate niso problem, saj so nove občinske, in tako se ne bo mogel izgovoriti na umazan »štíl«. FOTOGRAFIJA NATASA JUHNOV

V premislek

NABIRANJE ALI OBIRANJE

Bernarda B. Peček

Vsak dan tekmujem z veriverico. Katera jih bo nabrala več, ona ali jaz. Njena prednost je bližina, kajti domovanje ima na hrastu v bližini mogočnega oreha, jaz pa moram po orehe, ki padejo na tla, prav na rob sadovnjaka. Košara se le počasi polni, kljub temu pa sem prepričana, da bova imeli na koncu dovolj orehov obe – jaz za svojo božično potico, ona pa za zimsko prehrano. Zdaj je pač čas nabiranja in to mora(va) početi. Obe ravnava povsem naravno – ko je darov narave v izobilju, jih nabirava in si ustvarja zalogo.

Darov jeseni je obilo, toda le, če jih vidimo in če se nam jih ljubi pobrati ter pravilno shraniti – sušiti, konzervirati, zamrzniti. Pa ne le na vrtu in v sadovnjaku, tudi v gozdovih. Ko ob cestah skozi gozdove vidimo parkirane avtomobile, med katerimi jih je veliko z registracijo z drugih območij, vemo, da rastejo gobe. Da, vsak si lahko v gozdovih nabere, kolikor potrebuje. Darovi narave so (za zdaj) na voljo vsakomur, ne glede na lastništvo. Toda: ali si res vsak nabere toliko, kolikor potrebuje? Tako kot veriverica, ki želi preživeti zimo. Narava nam daje zastoj, toda nekateri ljudje v svojem pohlepu ne poznajo meje in v tem celo tekmujejo. Vsak bi moral naravi vrniti toliko, kolikor si iz nje vzame. Temu se danes reče trajnostno ravnanje, čeprav so se naši predniki tega še kako zavedali – poznali so svojo njivo, gozd, travnik in vedeli, da bodo od njih dobili toliko, kakor bodo ravnali z njimi. Nihče ne bi smel le jemati, črpati, izkoriščati. Ne narave in ne ljudi. Če imaš nekaj ali nekoga rad, mu moraš tudi dati in ne le jemati. Pa najsi gre za partnerja, prijatelja, sodelavca ... ali gozd, sadovnjak ali njivo.

Nepreslišano

KARINATURA ANTON BUŽETI

Vestnikovi naročniki dobijo VEČ!

Vsem zdajšnjim in novim naročnikom Optika Novak podarja bon za 20 evrov.

Bon lahko unovčite pri nakupu nad 100 evrov v optiki Novak v BTC-ju, na soboški tržnici in v Gornji Radgoni.

OPTIKA NOVAK

20€

Akcija velja do 30. 10. 2013. Popusti se med seboj ne seštevajo.

Pri uveljavljanju ugodnosti je treba predložiti Vestnikovo kartico naročnika in ta izrezek iz časopisa. Za nove naročnike velja izpolnjena naročilnica Vestnika.

Naročnik

ISSN 0351-6407

9 770351 640019

Največji slovenski infrastrukturni projekt in Pomurje

»Cug nam bo pobegnil...«

Prekmurce in Prleke še kako zanima, kaj vse se bo zgodilo do konca leta 2015 pri železniškem omrežju in s potniškim prometom

Največji projekt, ki ga v Sloveniji sofinanciramo z evropskimi sredstvi, je prav obnova in elektrifikacija odseka železniške proge Pragersko–Hodoš, ki je tudi edini odsek evropskega prometnega koridorja, ki še ni elektrificiran.

Cilji kohezijske politike in državljani

S pomočjo kohezijskih sredstev je bilo doslej v Sloveniji sofinanciranih več kot 5000 projektov. Ulla Hudina, predstavnica evropskega Kohezijskega sklada v Sloveniji: »Osnovni namen evropske kohezijske politike za regionalni razvoj je zmanjšati regionalne in socialne razlike znotraj Evropske unije in tudi vsake države članice. Letošnje leto je še prav posebej pomembno in tudi ključno za implementacijo projektov iz obdobja 2007–2013 ter za prihodnje kohezijsko obdobje 2014–2020. Pozitivni učinki evropske kohezijske politike so bili in bodo še naprej otipljivi za vsakega državljanca, npr. operativni program za okoljske in transportne infrastrukture financira projekte v višini 1,6 milijarde evrov. Skupno 450 milijonov evrov (od tega je prispevek Kohezijskega sklada 231 milijonov evrov) se financira v obnovo slovenskega železniškega prometa, s čimer naj bi se zagotovili varen, zanesljiv in oko-

Na železniški progi Pragersko–Hodoš že nekaj časa potekajo intenzivna gradbena dela, proga pa mora biti elektrificirana in usposobljena za hitrost 160 kilometrov na uro do konca leta 2015. FOTOGRAFIJA BERNARDA B. PEČEK

88 projektov

Na področju OP ROP1 (Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture), ki določa prednosti iz Kohezijskega sklada in Evropskega sklada za regionalni razvoj, je bilo v obdobju 2007 do 2013 izdanih odločb o dodelitvi sredstev za 88 projektov, in sicer za 50 projektov s področja okolja in 38 projektov s področja prometa, katerih skupna vrednost je skoraj tri milijarde evrov. Od tega je bilo 1,6 milijarde evrov namenjenih za gradnjo vseevropskih infrastrukturnih železniških, cestnih in pomorskih omrežij ter odvajanju in čiščenju odpadnih vod, preskrbi s pitno vodo, ravnanju z odpadki ter spodbujanju učinkovite rabe energije in obnovljivih virov energije.

ti pa se moramo, da okolica ne spi in da moramo to lego, ki nam je bila naravno dana, čuvati. In to počnemo ravno s takšnimi investicijami, kakršna je ta. Moramo slediti državam okrog nas in hkrati zadržati strateško lego, ki jo ima naša država.»

In tako kot Evropa že vse od osamosvojitve uporablja Slovenijo za svoje prometne potrebe, tako Slovenija že ves čas izkorišča Prekmurje za svoje prometne načrte – najsi bo z avtocestami ali železnicami. Pri tem načrtovalcev potrebe in varnost tukajšnjih prebivalcev ne zanimajo preveč – zato imamo namesto avtoceste samo hitro cesto in zato ne bodo vgradili električnih kablov pod zemljo – tako kot to že vrsto let zahtevajo domačini na Goričkem –, ampak investitorji vztrajajo pri nadzemni gradnji. Po zadnjih informacijah poteka intenzivno razlašanje lastnikov zemljišč. Mnogi so si zaradi groženj in pritiskov premislili in prodali zemljišče ali podpisali pogodbo o uporabi. Kljub temu pa nekateri vztrajajo in so vložili pritožbe zaradi razlastitve, pripravljajo pa se tudi na tožbo na evropskem sodišču.

Vsi, ki spremljamo osamljenost prebivalcev v njihovem boju za svoje pravice, se sprašujemo, kako in za kakšno ceno bo potekala elektrifikacija proge, ki »mora« biti končana do 2015. leta. Pomembni so nadgradnja železniške proge in hitrost 160 kilometrov na uro, posodobitev nivojskih prehodov, gradnja podhodov, zagotovitev osne obremenitve na kategorijo D4 in elektrifikacija – toda za Slovenijo in Evropo morajo biti pomembni tudi ljudje.

Bernarda B. Peček

Potniški promet v Pomurju

Dušan Mes, generalni direktor Slovenskih železnic, je na vprašanje Vestnika o tem, ali se bodo po obnovi proge tudi izboljšale možnosti za potniški promet za Prekmurce in Prleke ali pa bodo samo izboljšane možnosti za tovorni promet, odgovoril: »Prav gotovo bodo izboljšane možnosti tudi za potniški promet, vendar je treba še veliko narediti za udobje in kakovost. Vse to moramo izpeljati na Slovenskih železnicah. Ker pa so za vse to potrebna velika sredstva, za nas pa je to ena pomembnejših nalog, torej vzpostavitev boljše povezave med Ljubljano in Mariborom ter med Ljubljano in Mursko Soboto, pričakujemo, da se bo tako

na železnicah kot na ministrstvu več vlagalo v izboljšanje železniške infrastrukture, kot se je do zdaj.

Ljudje se bojijo, da bo po tej elektrificirani progi potekal v glavnem tovorni promet in da ga bo še več. Bo v prihodnje večja pozornost namenjena tudi potniškemu prometu?

»Absolutno. Prav gotovo je tovorni promet zelo pomemben in količine prevoženega tovora skozi Slovenijo po železnicah se nenehno povečujejo. Za Slovenske železnice pa je v vsakem primeru zelo pomemben tudi javni železniški potniški promet, ki je tudi v vseh strategijah razvoja, tako da ga

želimo še bolj približati uporabnikom in prav gotovo se bomo potrudili, da bo kakovostnejši in sodobnejši tudi v teh koncih. Povezava z Budimpešto pa ni odvisna samo od nas, kajti vse države zaradi varčevanja režejo linije. Z vsemi sosednjimi državami, ne le z Madžarsko, tudi s Hrvaško, Avstrijo in Italijo, želimo intenzivirati ali vzpostaviti čim več novih železniških povezav, kajti neke jih sploh še ni. Upanja, da bi tudi v potniškem prometu – tako kot v tovornem – po slovenskih železniških tirih vozili tuji operaterji, pa zaradi majhnosti Slovenije in negospodarnosti za zdaj ni veliko. «

Dušan Mes, generalni direktor Slovenskih železnic

lju prijazen tovorni promet in prevoz potnikov po vsej državi ter elektrifikacija in nadgradnja proge Pragersko–Hodoš, ki je del petega prometnega koridorja ... Učinkovitost izvedbe programov se mora nadaljevati oziroma še pospešiti. Samo tako lahko s kohezijsko politiko dosežemo zastavljene cilje. Zdjaj je pravi čas, da se pripravimo na prihodnost.»

Ne gospodarski minister mag. Stanko Stepšnik in ne evropska predstavnica

Ulla Hudina pa nista omenila, kako bodo s pomočjo kohezijskih sredstev poskrbeli za zdravo, varno, dostojno in enakovredno življenje prebivalcev Prekmurja in Prlekije. Če bi danes, 13 let po odprtju železniške proge Murska Sobota–Hodoš, Goričance ponovno vprašali, ali podpirajo gradnjo železniške proge, bi le redki pritrdili. Po progi domači in tuji operaterji prevažajo čedalje več tovora, potniških vlakov je vse manj, potniki pa še

vedno potujejo v Ljubljano tudi do štiri ure. Tega na ponedeljkovi slovesnosti v Ljutomeru ni omenil nihče.

Strateško pomembna Slovenija – in Prekmurje

Samo Omerzel, minister za infrastrukturo in prostor, je v svojem nagovoru poudaril: »Slovenija je s svojim

položajem eden izmed zelo pomembnih strateških partnerjev znotraj Evropske unije. Slovenci imamo to srečo, da se nekaj najpomembnejših evropskih prometnih koridorjev sreča ravno na naših tleh. Pa ne govorimo samo o železniških in cestnih povezavah, ampak o vseh drugih prenosnih poteh, ravno tako za elektrodistribucijo in plinovode. In to je tisto, kar mora Slovenija izkoristiti. Zaveda-

Pomurski zakon

Kršena zakonska določila, prizadeti pa nič

Se bo še naprej ribarilo v kalnem? – Edini zagotovljen denar je za evalvacijo učinkov pomurskega zakona

Anton Kampuš, radgonski župan in poslanec v prejšnjem mandatu, je pred kratkim bil jasen – Pomurci moramo tožiti vlado, ker zavestno krši izvajanje pomurskega zakona. Po njegovem noben krizni ukrep ne more zadržati izvajanja zakona. Ne nazadnje je bil pomurski zakon sprejet kot zakon, ki naj bi pomagal rešiti krizo v najbolj nerazviti regiji.

Prejšnja Janševa vlada je spoštovala določila zakona in zagotovila sredstva za izvajanje zakona in na tej osnovi so bili objavljeni štirje javni razpisi. Za spodbujanje investicij podjetij in ustvarjanje novih delovnih mest je bilo razpisanih 1,5 milijona evrov, za naslednje leto pa naj bi bilo razpisanih še 4,5 milijona evrov. Sklepe o odobrenih sredstvih za uspe-

šne projekte je ministrstvo izdalo in ti so zdaj že pravnomočni, ni pa še podpisanih pogodb o črpanju sredstev. Razlog za zavlačevanje je preprost, vlada je v rebalansu črtala načrtovana proračunska sredstva. Zaradi rebalansa sta bila razveljavljena razpisa za socialno podjetništvo in zaposlovanje »bolonjskih« diplomantov. Objavljen je bil tudi razpis za razvojna tehnološka jedra v višini 3,5 milijona evrov. Gre za evropska sredstva in preostanek neizkoriščenih sredstev iz razpisa, ki je bil objavljen še v času ministruvanja Darje Radič. Takrat je vlada sprejela uredbo, da se 30 milijonov evrov od celotnega razpisane zneska nameni za projekte v Pomurju. Tako bi po zakonu in uredbi morala ta sredstva biti raz-

pisana za razvojne tehnološke projekte v Pomurju. Pa ni bilo tako, na razpis pa sta priključena še Pokolpje in Maribor. Očitno je, da odobrenih 1,5 milijona evrov za spodbujanje investicij in ustvarjanje novih delovnih mest letos ne bo mogoče izkoristiti.

Po predlogu skrbnika za regijo Roberta Drobniča bi se načrtovanemu znesku 4,5 milijona evrov za naslednje leto dodalo 1,1 milijona evrov letošnjih sredstev za velike projekte in milijon za male projekte, skupaj bi bilo na voljo 6,6 milijona evrov. Za spodbujanje človeških virov naj bi se v leto 2014 preneslo 0,7 milijona za »bolonjske« diplomante (pred kratkim razveljavljen razpis) in načrtovanih 1,3 milijona evrov, za leto 2014 pa bi bilo

na voljo 2,2 milijona evrov. Podobno je s sredstvi za spodbujanje socialnega podjetništva, kjer na bi se združila načrtovana sredstva za letošnje in prihodnje leto in bi bilo na voljo 900 tisoč evrov. To pomeni, da bi takoj po sprejetju rebalansa proračuna za leto 2014 ponovili razveljavljena razpisa za socialno podjetništvo in »bolonjske« diplomante. Toda predlog še nima oprijemljive podlage in je vprašanje, ali bodo načrtovana sredstva tudi v proračunu za naslednje leto. Kot je znano, razpisa za sofinanciranje začetnih investicij z garancijsko shemo v letošnjem letu ni bilo in je vprašanje, kaj bo z njim naslednje leto.

V zgodbi pa je nekaj sivih lis, ki povzročajo dvome o tem, ali bodo navede-

na sredstva res zagotovljena v proračunu za naslednje leto. Ne samo zaradi sklicevanja na varčevalne ukrepe in negotovosti pri sprejemanju proračuna v parlamentu, ampak zaradi nastavljenih administrativnih pasti. Predvideno je, da RRA Mura pripravi javno naročilo za evalvacijo Programa Pomurje 2015 v vrednosti 15 tisoč evrov. Z evalvacijo naj bi se ugotovilo izvajanje in vrednotenje učinkov projektov, ob tem pa naj bi RRA Mura, ki je odgovorna za pripravo in izvajanje programa po zakonu in je za to upravičena do treh odstotkov vrednosti programa, pripravila kratko polletno poročilo o izvajanju zakona v prvi polovici letošnjega leta.

J. V.

Avtocestne nevarnosti

Največ sivih las povzročajo Romuni

Vedno več je kaznivih dejanj, ki se zgodijo ob sodobni prometnici A5 – Lega Pomurja dobra priložnost za nepridiprave

Zadnja dva tedna sta spet postregla s primeroma, ki sta opozorila, kaj vse potuje po sodobni prometnici A5 skozi pokrajino ob Muri v notranjost države in na zahod Evrope ali obratno. Najprej so tukajšnji policisti v svoje lovke ujeli voznika kombija, ki je v vozilu, ki je registrirano za osem oseb, prevažal kar 28 potnikov. Nekaj dni kasneje sta se v policijskem primežu znašla Ukrajinci, ki sta vozila prestižen terenški avtomobil Porsche, ukraden v Italiji. Na pomurski avtocesti policisti sicer večkrat ustavijo tuje

se namreč preživljajo s prevozi. V omejenih državi vozijo sezonske delavce, zdomcem pa vse vrste blaga, od kruha do vložene zelenjave. V želji za zaslužkom preprosto tvegajo, da bodo kaznovani, saj v kombiju običajno vozijo več potnikov, kot je dovoljeno, ali imajo naloženega preveč tovora. Za vsakega potnika do Italije je treba odšteti 70 evrov, za kilogram tovora pa 0,8 evra. Nazaj v Romunijo potem tujci tvorijo vse mogoče in zato pomurskim policistom povzročajo sive lase. Prav zato ti skupaj z mobilnimi carinskimi ekipa-

treslajev mostu, ki ga povzročijo osi vozila, ki peljejo čezenj, odčitajo skupno težo prevoznega sredstva. Statistika kaže, tako Mavrič, da skoraj vsak drug kombi ali tovornjak pelje več tovora, kot bi ga lahko. Največ prekrškarjev pa se ujame v past med 22. in drugo uro. S tovrstnim sistemom za tehtanje na leto stehajo okoli deset tisoč vozil. Za primerjavo: dnevno Pomurko prevozi okoli pet tisoč tovornjakov.

Vedno več je tudi kaznivih dejanj, ki se zgodijo ob prometnici A5. Na teh časopisnih straneh smo namreč že

večkrat povzeli policijske izkušnje, ki kažejo, da je lega Pomurja seveda priložnost za različne pridaniče. Ne nazadnje je od meje do Maribora in notranjosti države le štirideset, kvečjemu petdeset minut vožnje. Avtocesta nepridipravom torej ponuja možnost, da prej pobegnejo s kraja zločina. Policijske izkušnje kažejo, da storilci na bencinskem servisu natočijo gorivo in odpeljejo brez plačila, kradejo blago v bencinskih prodajalnah, unovčujejo ponarejen denar ter kradejo gorivo iz rezervoarjev parkiranih tovornih av-

tomobilov in predmete iz parkiranih avtomobilov. Storiščino pogosto izkoristijo odsotnost voznikov osebnih ali tovornih avtomobilov na avtocestnih počivališčih tako, da vlomijo v vozila in kabine tovornih vozil in iz njih ukradejo različne predmete. Nekatera kazniva dejanja pa so bila opravljena celo takrat, ko so vozniki počivali v svojih jeklenih konjičkih. Eden od takih primerov se je zgodil v noči s sobote na nedeljo, ko so okradli italijanskega državljanca.

Andrej Bedek

Iskanje srčnega utripa

Policisti policijske postaje za izravnalne ukrepe so aprila na avtocestnem postajališču Dolinsko pri Turnišču pri pregledu kombija v tovornem delu našli 22 tujcev, ki niso izpolnjevali pogojev za vstop v Slovenijo. Med zbiranjem obvestil je bilo ugotovljeno, da sta Srba, ki sta upravljala kombi, Afričane za plačilo iz Madžarske prek Slovenije namerala odpeljati v Italijo. Na notranjih mejah EU, gre za mejo z Madžarsko in Avstrijo, ki jo varuje murskosoboška policijska uprava, kot ilegalni prebežniki prevladujejo Moldav-

ci in Ukrajinci, ki želijo prečkati Pomurje in Slovenijo v smeri proti Italiji ali drugim državam zahodne Evrope. Tujci se za ilegalne prehode meje odločajo zaradi težkih ekonomskih in socialnih težav v državah, od koder prihajajo. V petih letih je bilo ujetih 673 ilegalnih prebežnikov. V veliko pomoč policistom pri odkrivanju nezakonitih prebežnikov je naprava, ki jo priključijo na vozilo, ki ga imajo v postopku, in ki zaznava srčni utrip človeka, morda skritega v tovornem delu kombija ali v kesonu tovornjakov in vlačilcev.

V želji za zaslužkom mnogi preprosto tvegajo, da bodo kaznovani, saj v kombiju običajno vozijo več potnikov, kot je dovoljeno, ali imajo na tovornjaku naloženega preveč tovora. FOTOGRAFIJA ANDREJ BEDEK

voznike osebnih avtomobilov, za katere se potem ugotovi, da so ukradeni. Avtomobili so največkrat ukradeni v zahodni Evropi, čez Slovenijo in Pomurje pa jih tatovi in kurirji, običajno Romuni in Ukrajinci, spravljajo na Balkan in v države vzhodne Evrope.

Zelo pogost je še tranzit potnikov, ki po pomurski avtocesti potujejo predvsem v Italijo in Španijo. Vozniki različnih kombijev, najpogosteje Romuni,

mi in avtocestnimi cestninskimi nadzorniki večkrat na leto opravijo postopen nadzor prometa po avtocesti.

Pred tednom dni so opravili kontrolo kombijev in tovornjakov. Pod lupo so vzeli težo tovora, ki ga ti prevažajo. Pomagali so si z mostnim sistemom za tehtanje vozil med vožnjo – meritve za policijo opravlja specializirano podjetje Cestel iz Trzina. Kot je povedal njihov predstavnik Matija Mavrič, s pomočjo

Spor na Goričkem

Večina aktivnih lovcev podpisala dogovor

Sporazum o sodelovanju Lovske družine Krka Goričko in Lovišča s posebnim namenom Kompas Peskovci še naprej aktualen

Lovska družina Krka Goričko (LDKG) in Zavod za gozdove Slovenije (ZGS) sta še vedno na nasprotnih bregovih. Zgodba ima že brado, dolgo skoraj leto dni, ko je LDKG prejela odpoved sporazuma o sodelovanju z Zavodom za gozdove Slovenije (ZGS), ki je veljal od leta 2007. Kot je povedal ob odpovedi vodja murskosoboške območne enote (OE) ZGS Štefan Kovač, lovci LDKG niso bili dovolj aktivni pri opravljanju dogovorjenih del in odstrelu netrofejnih divjad, ki je povzročala škodo. »Stari sporazum je bil za ZGS izrazito finančno neugoden, poleg tega je dobil LDKG tudi druge bonitete, med katerimi je bil trofejni lov. Nov sporazum je te pogoje in bonitete nekoliko spremenil ter jih izenačil z vsemi drugimi podobno sklenjenimi sporazumi z drugimi lovskimi družinami,« je dejal Kovač in dodal, da so pri pripravi sporazuma upoštevali pripombe LDKG: »Če želimo dobro sodelovati, potem ne sme biti blatenja in pozivanja k ukinjanju Lovišča s posebnim namenom (LPN) Kompas Peskovci. Delovati moramo v duhu sprave in izvajanja svojega poslanstva.«

Za 180 tisoč evrov škode

V Pomurju zajema lovsko upravljavsko območje 132.984 hektarjev, od tega Lovišče s posebnim namenom (LPN) Kompas Peskovci, kjer divjad povzroča največ škodo, 12.538 hektarjev. Za škodo, ki jo na območju lovišč povzroči divjad, je odgovoren upravljavec lovišča, torej lovske družine za škodo v svojih loviščih. Lani je obravnavala komisija za ocenjevanje škode, ki jo povzroči divjad, na območju LPN Kompas Peskovci 348 škodnih primerov, upravljavec, Zavod za gozdove Slovenije (ZGS), pa je izplačal 130.461 evrov škode. Na drugih pomurskih loviščih pa so obravnavali 239 škodnih primerov in izplačali 51.596 evrov. Težava je, ker LPN Kompas Peskovci in tudi druge lovske družine s sedanjim odstrelom in cenami mesa divjadi zaslužijo premalo, da bi lahko sprti poravnale škode.

Očitke o pomanjkljivem odstrelu in pomanjkanju lovnotehničnih objektov je starešina LDKG Milan Horvat takrat odločno zavrnil. V bran LDKG so stopili tudi prebivalci občin Gornji Petrovci, Šalovci in Hodoš, ki so zbirali podpise k peticiji – predali so jo ministru Dejanu Židanu – za ukinitev LPN Kompas Peskovci. Ker je veljavnost starega sporazuma že pretekla, je, kot pravi Milan Horvat, za zdaj nekakšno mirovanje, vse dokler ne bodo končali pogovorov o morebitnem podpisu novega sporazuma. »Želimo sporazum, v katerem bodo iste pravice in dolžnosti, kot so bile v prejšnjem sporazumu,« je trdno stališče starešine LDKG.

Že od pomladi je potekalo več sestankov vendar, kot kaže, ni bilo napredka. Horvat je ob tem dejal, da prav te dni pričakuje novo povabilo na sestanek, vodja OE ZGS pa pravi, da se z zadnjim predlogom sporazuma LDKG ni strinjal, vendar vrata za nov sporazum nikoli niso zaprta. »ZGS je trenutno zakonski upravljavec lovišča LPN Kompas Peskovci in dolžen upravljati lovišče ob spoštovanju zakonskih predpisov,« pra-

Vmešali so se tudi kriminalisti

Tukajšnji kriminalisti so opravili preiskavo v prostorih Lovišča s posebnim namenom (LPN) Kompas Peskovci. Preiskovalce so na Goričko več kot očitno zvabili anonimni očitki nad poslovanjem LPN. Po besedah Štefana Kovača, vodje murskosoboške enote Zavoda za gozdove Slovenije (ZGS), pod okriljem katerega je LPN Kompas Peskovci, bodo policijski postopki zagotovo pokazali, da je bilo delo LPN odgovorno in pregledno. »V luči negativne energije, ki se je pojavila že spomladi, je bilo ta-

kšna dejanja pričakovati. Zdaj dobivamo klice naših lovskih gostov, da jih kličejo kriminalisti. Sprašujejo, ali je kaj narobe,« je dejal Kovač, ki tudi meni, da ima lahko to negativne posledice za prihodnji obisk. Milan Horvat, starešina Lovske družine Krka Goričko (LDKG), sicer nekoč visoki policijski uslužbenec pomurske in tudi slovenske policije, preiskave ni želel komentirati. Povzel je le govorice, da je LPN Kompas Peskovci z denarjem in plačevanjem škode ravnal precej po domače.

vi sogovornik. Nepotrjen sporazum po Kovačevih besedah ne pomeni, da člani LDKG ne bi mogli izvajati lovskih aktivnosti, saj je bil vsakemu lovcu, članu LDKG, ponujen pisni individualni dogovor o sodelovanju, za katerega se je do konca avgusta odločila večina aktivnih članov LDKG. A starešina LDKG Milan

Horvat je neomajen: »Individualni sporazumi niso rešitev. Za nas pride v poštev le sporazum v taki obliki, kot je bil prejšnji.« Horvat je še prepričan, da se je začetek konca LDKG napovedal, ko je leta 2007 LPN Kompas Peskovci prešel pod okrilje ZGS-ja.

Andrej Bedek

Transenergy za trajnostno izkoriščanje čezmejnih geotermalnih virov

Na drugi strani meje ni konca sveta za geotermalno energijo pod zemljo

Uskladili in dopolnili znanje o geološki zgradbi zahodnega dela Panonskega bazena – Do konca leta 2013 podeljena večina koncesij

V severovzhodni Sloveniji je trenutno 21 uporabnikov geotermalne energije, ki pridobivajo vodo iz 26 aktivnih vrtin, od tega devet uporabnikov vodo uporablja v kopalniških, trije pa v rastlinjakih. Imamo še tri sisteme daljinskega ogrevanja in sedem sistemov individualnega ogrevanja prostora in sanitarne vode. Prav v Pomurju je v primerjavi z drugimi območji zelo majhna izkoriščenost (pod 20 odstotkov) termalne energije, deluje pa le ena reinjekcijska vrtina. Koncesije imajo za zdaj le v Termah Ptuj, do konca leta 2013 pa naj bi bile te podeljene za večino uporabnikov termalne vode.

Pred časom je bila v Murski Soboti sklepna konferenca enega najpomembnejših projektov Srednje Evrope, katerega izsledki bodo lahko bistveno vplivali na nadaljnjo rabo geotermalne energije na območju med Vzhodnimi Alpami in Transdanubijskim hribovjem. Projekt Transenergy – Čezmejni viri geotermalnih virov energije Slovenije, Avstrije, Madžarske in Slovaške, ki je potekal od aprila 2010. leta, je skupni projekt geoloških zavodov iz omenjenih štirih držav, ki so bogate z geotermalno energijo, in se financira s sredstvi Evropskega sklada za regionalni razvoj. V minulih treh letih so strokovnjaki iz štirih

držav prvič v zgodovini izkoriščanja geotermalne energije uskladili in pomembno dopolnili znanje o geološki zgradbi zahodnega dela Panonskega bazena v velikosti 48 tisoč kvadratnih kilometrov in do globine osem kilometrov. Zbirali so podatke o geotermalnih vrtinah in izdelali tri podatkovne baze: baza upravljavcev (vsebuje informacije 40 institucij, podatki pa so v angleškem jeziku), baza uporabnikov termalne vode (vsebuje podatke o 149 aktivnih in 65 neaktivnih uporabnikih ter o 403 geotermalnih vrtinah) ter interaktivni spletni portal, ki omogoča prikaz 1041 geotermalnih objektov in tudi slovenskih vrtin. Koristne informacije bodo omogočale izboljšanje dosedanje rabe in pravilno načrtovanje novih možnosti izrabe geotermalne energije. Vodja slovenskega dela projekta mag. Andrej Lapajne z Geološkega zavoda Slovenije: »Mislim, da je za tem projektom ostalo veliko uporabnih stvari in podatkov, da to ni bil samo projekt zaradi projekta, s katerim bi pobrali le denar, ampak je ogromno stvari zdaj dostopnih na spletnih straneh. Poleg tega smo veliko sodelovali z uporabniki termalne vode v Sloveniji in tudi oni so se veliko naučili od nas, mi pa od njih.«

Bernarda B. Peček

Vsake želje lokalnih skupnosti in uporabnikov ne bo mogoče uresničiti

Čezmejni projekti so tudi zelo pomembni zaradi spletnosti mrež med raziskovalci, meni Andrej Lapajne, kajti na drugi strani meje imajo enake težave in probleme, ki jih vidijo in rešujejo na drugačen način.

»Vidiš, da so nekaj, okrog česar se ti trudiš že deset let, oni že rešili. Zelo dobro smo sodelovali z Madžari, z Avstrijci nekaj manj, ker imajo drugačno organiziranost, voda je pri njih zasebna lastnina in podatki niso javni. Partnerske organizacije so dobile podatke le na vpogled. Madžari pa so glede nekih stvari – na primer modeliranja – veliko bolj razviti, ne pa toliko pri upravljanju. Z njimi smo zelo dobro sodelovali, začeli pa smo že z dvostranskim projektom T-JAM.«

Je to tudi eden najpomembnejših projektov s področja geologije?

»Prav gotovo. Šele z Interregovim projektom T-JAM smo dobili prave podatke, zdaj pa smo nadaljevali tam, kar smo takrat začeli.«

S širjenjem uporabe geotermalne energije sta povezana tudi nadaljnji nadzor ter skrb za upravljanje in vzdrževanje vrtin.

»Tisti, ki so resni uporabniki, se že pripravljajo na to in tako tudi že delajo, čeprav jim še ni treba pošiljati podat-

kov. Enim smo pri monitoringu pomagali tudi mi z našimi projekti in raziskovalno opremo za meritve. Visoke temperature in CO2 so pogosto problemi in vsak nima prave opreme za merjenje. Mi smo na voljo tako uporabnikom kot državi. Naš cilj je, da bi se v prihodnje geotermalna energija izkoriščala na zares trajnosten način, torej se morajo posledice rabe odpraviti zdaj in ne v prihodnosti. Termalna voda se mora izkoriščati načrtno in ne stihijsko na način, kdor prvi pride.«

V Pomurju je še veliko možnosti izkoriščanja geotermalne energije.

»Da, vendar je največji problem to, da ni pravih investitorjev. To, da nekdo samo govori, da bi nekaj delal, ni dovolj. Pravi lastnik in investitor je tisti, ki ima denar in ve, kaj hoče.«

Problem pa je tudi vračanje vode nazaj v podzemne baze.

»Pri reinjekcijskih vrtinah je problematična injektibilnost vrtin ali koliko vode lahko sprejme vrtina. V peščenih tleh je izjemno težko vračati vodo; lahko jo tlačimo s kompresorjem, vendar pri tem porabimo veliko energije in nismo nič naredili. Vodo pa je treba vrniti – torej najprej izkoristiti, ohladiti in vrniti nazaj v zemljo. V prihodnje bomo s

Mag. Andrej Lapajne, vodja slovenskega dela projekta Transenergy
FOTOGRAFIJA BERNARDA B. PEČEK

partnerskim podjetjem Nafta Geoterm raziskovali, kako najbolje uporabiti tehnološke vrtine. Naslednja pomembna naloga pa je, da za vsako črpalno in reinjektivno vrtino določimo neko vplivno območje, na katerem ne sme biti naslednje vrtine, kajti tudi črpalna vrtina ne sme biti v bližini ponikalne vrtine. Vsaka vrtina ima namreč neko svoje vplivno območje. In še to: vsake želje vseh lokalnih skupnosti in vsakega uporabnika ne bo mogoče uresničiti, kajti prostora za vse ni. Plansko bo treba sodelovati na ravni celotne regije, ne pa da vsak sam zase načrtuje in deluje.«

»Mlado« gradbeno podjetje Dengrad

Goričko je njihov glavni delovni teren

»Če nekemu daš 500 evrov, ne moreš od njega zahtevati čudežev, lahko si srečen, če pride delat«

Gradbeno podjetje Dengrad od Grada, ki ga je leta 2009 ustanovil domači samostojni podjetnik 31-letni Denis Rajbar, je mlado ne le po letih delovanja, ampak tudi po povprečni starosti zaposlenih. Kljub krizi v tej panogi podjetje raste tako po številu zaposlenih kot obsegu poslovanja, in to je bil verjetno razlog, da je pred kratkim prejelo priznanje Občine Grad.

Denis Rajbar je že v osnovni šoli rad pomagal očetu pri zidanju in se tudi odločil za študij gradbeništva. Nekaj časa je bil zaposlen kot pomočnik šefa gradbišča pri podjetju SGP Pomgrad, kjer si je v skoraj štirih letih pridobil kar nekaj tehničnega znanja, ki ga zdaj potrebuje pri svojem delu. »Že od malega sem si želel imeti manjše podjetje in se ukvarjati z gradbeništvom, zato sem se odločil, da bom šel na svoje.« Podjetje je ustanovil leta 2009, torej v času, ko se je veliko govorilo o krizi v tej panogi. Toda, kot pravi, se na to ni oziral, saj je vedel, da bo propad velikih podjetij odprl priložnost za manjša in da bodo njihove stranke predvsem »mali« ljudje, ki kljub krizi vlagajo v urejanje domov. Kot dodaja, se na velike razpise ne prijavlja, saj je težko dobiti delo, prav tako pa je tam tudi tveganje večje.

Lani je imelo podjetje 900 tisoč evrov bruto prometa, letos pa ga lastnik ocenjuje na okrog 1,5 milijona evrov. Ob ustanovitvi leta 2009 je bilo v podjetju pet zaposlenih, danes pa že 18, ki so večinoma z Goričkega. Gre predvsem za zidarje in tesarje, dva pa sta študenta. Enemu izmed njih podjetje daje tudi kadrovske štipendije. Kot pravi Denis, so mlada ekipa, saj je njihova povprečna starost 31 let. »Mislim, da smo dobra ekipa, in od prvega do zadnjega

Kolektiv gradbenega podjetja Dengrad lastnika Denisa Rajbarja od Grada (na fotografiji prvi z desne v zgornji vrsti) ima v povprečju 31 let. FOTOGRAFIJA IZ ARHIVA DENGGRADA

zaupam vsem delavcem. Če bi moral danes odpustiti, res ne vem, koga bi odpustil.« Bruto plače znašajo čez dva tisoč evrov, kar je precej za to panogo, vendar delajo tudi v Avstriji in je plače treba uskladiti. Denis pa tudi pravi: »Če nekemu daš 500 evrov, ne moreš od njega zahtevati čudežev, lahko si srečen, če pride delat.«

Podjetje gradi predvsem družinske hiše, dela fasade, obnavlja stare hiše, ureja okolico in opravlja še nekatere druga manjša gradbena dela. Letos so zgradili že 14 hiš, še šest pa jih čaka. Lani pa v vsem letu le pet. Porast novogradenj si Denis razlaga s spremembo zakonodaje na področju spremembe namembnosti zemljišč. Pred tem so

bile odškodnine zelo visoke. Kot že rečeno, večino dela opravijo na Goričkem, okrog 30 odstotkov pa tudi v Avstriji. Ker so pri nas ljudje najbolj navajeni na klasično gradnjo, ne uporabljajo posebnih tehnologij ali materialov, so pa tudi na to pripravljani, saj je teh naročil več v Avstriji.

Čeprav je kriza in ljudje nimajo denarja, naročene storitve redno poravnajo in niso dolžniki. Seveda pa mora biti delo opravljeno strokovno in tako tudi naročnik nima izgovora, da ne bi plačal. »Tako kot lahko po vasi krožijo govornice o tem, da nam nekdo ni plačal, lahko tudi o tem, da delamo slabo, zato je treba delo vedno opraviti korektno in dobro.«

V podjetju skrbijo za dobro reklamo tudi s povezovanjem z okoljem, saj so sponzor kar nekaj klubov in ekipam predvsem z Goričkega. »Ob koncu leta me s koledarji obišče tudi do 40 društev.« Prav tako se z nogometno ekipo, ki jo sestavljajo zaposleni v podjetju, večkrat udeležijo turnirjev in športnih srečanj, veliko pa jim pomeni tudi priznanje za najuspešnejši kolektiv v Občini Grad, kar utrjuje ugled podjetja in je po svoje pomembno priporočilo novim strankam. »Ne morem verjeti, da se stvari tako hitro dogajajo in da smo bili tako hitro opaženi v tem okolju,« pravi Denis Rajbar, lastnik podjetja Dengrad od Grada.

C. K.

Zavod Republike Slovenije
za zaposlovanje

Na Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje, OS Murska Sobota, je trenutno razpisanih več kot 90 prostih delovnih mest. Delodajalci imajo največje potrebe v gradbeništvo, storitvah in gostinstvu.

Najbolj iskani delavci v tem tednu:
delavec brez poklica - 30, osnovnošolska izobrazba - 17, zidar - 11, elektrotehnik - 9, kuhar - 3, frizer - 2.

Iščejo se tudi:
avtoelektrikar - 1, dipl. ekonomist (vs) - 1, ekonomist za denarništvo, finance, računovodstvo - 1, ekonomist za turizem - 1, ekonomski tehnik - 1, elektromonter - 1, kuhar natak - 1, natak - 1.

Več informacij o prostih delovnih mestih in seznam vseh aktualnih prostih delovnih mest z zahtevanimi pogoji za zaposlitev lahko najdete na uradih za delo, v CIPS-ih ter na internetni strani www.ess.gov.si.

pomurje.si
BOLJŠA STRAN SPLETA

Delovne nesreče

Malomarni tako direktorji kakor delavci

Ob neupoštevanju zakonodaje je usodno tudi precenjevanje lastnih sposobnosti – Letos opravljenih že 138 inšpekcijskih nadzorov

Mariborski kriminalisti so zaradi povzročitve splošne nevarnosti in ogrožanja varnosti pri delu ovadili direktorja podjetja iz Ljutomerja, ki je prekrivalo streho Osnovne šole Videm pri Ptujju. Na dvigalu, ki je dvigalo strešno kritino, je počila kovinska roka in se prelomila, tovor pa je padel na streho, kjer je bil devetindesetletni delavec podjetja, ki je podzavestno odskočil in omahnil osem metrov globoko. Ponesrečeni delavec je uporabljal zaščitno opremo, tudi varnostni pas, vendar nanj ni bil privezan. Kriminalisti so ugotovili, da vzrok za prelom roke dvigala ni bila preobremenjenost, pač pa pomanjkljivo vzdrževanje dvigala. Ob robu tragične nesreče ljutomerskega krovca sta na vprašanja o najpogostejših vzrokih za delovne nesreče, upoštevanju varnostnih navodil na gradbiščih in preiskovanju nesreč odgovarjali Nataša Trček, vršilka dolžnosti glavne inšpektorice RS za delo, in kriminalistična inšpektorica Suzana Rauš s Policijske uprave Murska Sobota.

Pomurski policisti so lani obravnavali 44 delovnih nesreč, ki so se zgodile na delovnem mestu in doma. Letos do konca avgusta je bilo nesreč 15. »V letu 2012 so bile podane tri kazenske ovadbe, preostalih 41 nesreč je bilo končanih s poročilom o dogodku, ki je bilo poslano na tožilstvo. S poročilom so bile končane tudi vse letošnje delovne nesreče,« je statistiko predstavila inšpektorica Rauš. Tukajšnji preiskovalci delovnih nesreč sicer ugotavljajo, da delavci pogosto ne upoštevajo varnostnih ukrepov, ravnavajo nepazljivo in malomarno ali precenjujejo svoje sposobnosti. »Pri delovnih nesrečah, ki se zgodijo doma, pa ugotavljamo, da posamezniki prav tako precenjujejo svoje sposobnosti oziroma znanje in ne upoštevajo varnostnih ukrepov ali

Murskosoboški policisti in inšpektorji za delo ugotavljajo, da delavci na gradbiščih pogosto ne uporabljajo osebne varovalne opreme. FOTOGRAFIJA NATAŠA JUHNOV

V pokrajini ob reki Muri se na leto zgodi okoli štirideset delovnih nesreč.

ne uporabljajo tehnično brezhibnih delovnih ali električnih strojev,« je povedala sogovornica iz policijskih vrst.

Območna enota Inšpektorata za delo Murska Sobota je s področja varnosti in zdravja pri delu v gradbeništvu lani opravila 199 nadzorov.

Letos so opravili 138 inšpekcijskih nadzorov. Najpogostejše kršitve po besedah Nataše Trček so bile zagotavljanje osebne varovalne opreme in njene uporabe ter tudi usposabljanje delavcev. Inšpektorji murskosoboške enote so lani raziskali šest delovnih nesreč in sedem letos.

»Nesreče, ki se zgodijo na delovnih mestih ali v povezavi z delom, so še vedno pomemben kazalnik ravni zagotavljanja varnosti pri delu tako pri delodajalcih kakor tudi delavcih. Na splošno lahko poročamo, da so vzroki za nesreče pri delu predvsem delodajalčevo in delavčevo nespošto-

vanje zahtev veljavne zakonodaje, v nekaj primerih pa tudi nezanesljivo delo delavcev,« je povedala glavna inšpektorica RS za delo.

Podatki inšpektorjev kažejo, je še dejala Trčkova, da se na gradbiščih ne izvajajo dosledno ukrepi varovanja delavcev pred padci z višine ali v globino, pred zasutjem v izkopih, porušitvijo gradbenih elementov ali padcem sredstev za delo z višine in glede uporabe osebne varovalne opreme. Na gradbišču moramo namreč vedno nositi osebno varovalno opremo, če je to zahtevano, treba pa je še upoštevati varnostne ukrepe in

Padel na tla in umrl

Ena najhujših delovnih nesreč v Pomurju se je zgodila junija 2007, ko so trije delavci opravljali nujna vzdrževalna dela na čistilni napravi v Turnišču. Eden od njih je po kovinski lestvi splezal v betonski jašek, kjer je izgubil zavest in omahnil proti dnu. Drugi delavec je skočil do jaška, da bi mu pomagal, vendar je tudi ta izgubil zavest in padel na tla. Tretji delavec je drugega nezavestnega delavca, ki je ležal na tleh, potegnil v stran, prvemu, ki je med padcem izgubil življenje, pa ni mogel pomagati. Za enega delavca, za druga pa skoraj, so bili torej usodni plini, ki so se sproščali v notranjosti čistilne naprave, delavci pa niso nosili zaščitnih oblek in niti niso vedeli, da jih v notranjosti v rezervoarjih lahko čaka smrtonosna past. V pokrajini ob reki Muri se na leto zgodi okoli štirideset delovnih nesreč na delovnem mestu, doma in v gozdu, ki so najpogosteje posledica nepazljivosti.

pri delu biti izjemno pazljiv. Suzana Rauš se je ob tem dotaknila očitno še pomanjkljivega obveščanja delavcev, ki morajo biti seznanjeni z različnimi tveganji, preventivnimi ukrepi, osebno varovalno opremo in delovno opremo ter postopki za ravnanje v nujnih primerih. Ker pa se bliža kulturna sezona, naj na tem mestu ne bo odveč opozorilo, da je treba biti posebej previden tudi med gozdnimi opravili in da se v gozd moramo odpraviti primerno opremljeni. Da bo delo v gozdu res varno, pa potrebujemo še nekaj znanja in izkušenj.

Andrej Bedek

Pomurski inovatorji v slovenskem vrhu

Inovatorji zagotavljajo uspešnost podjetja

Podjetja, ki premorejo znanje, so uspešna predvsem na tujih trgih

Gospodarska zbornica Slovenije je v torek na Brdu pri Kranju podelila nacionalna priznanja za najboljše inovacije v lanskem letu. Med nominiranci za najvišja priznanja so bili tudi trije dobitniki zlatih priznanj Pomurske gospodarske zbornice Medicop, Nafta Petrochem in RC Maspos.

Srebrno priznanje je dobil Medicop za pametno spojko za medicinske pline, ki so jo razvili in uspešno aplicirali v proizvodnjo Miha Horvat, Rajko Grčar in Peter Maučec. Hitre spojke se uporabljajo pri dovajanju medicinskega plina do pacienta. Z inovacijo so skrajšali čas servisa z dveh minut na 30 sekund, s senzorjem merjenja tlaka pa so zagotovili zanesljivo in varno dovajanje plina do pacienta. Bronasti priznanji pa sta za svoji inovaciji prejela Nafta Petrochem in RC Maspos.

Nafta Petrochem je dobila priznanje za sintezo ureafolmadehidnih (UF) in melamin-urea-formaldehidnih (MUF) smol z visoko koncentracijo formaldehida. Avtorji dr. Bojan Kulčar, mag. Jožef Gyurkač in Helena

Vse nagrajene pomurske inovacije so plod skupinskega in s tem razvojnega dela. V Medicopu so nagrajeni: Miha Horvat, Rajko Grčar in Peter Maučec. V Nafti Petrochemu dr. Bojan Kulčar, mag. Jožef Gyurkač in Helena Kotnjek. V RC Maspos: Tomasz Majeovski, Jože Benko in Simon Klement.

Kotnjek so razvili nove recepture in postopke za sintezo UF in MUF neposredno iz formaldehida. S tem so

dosegli manjšo količino porabljenih kemikalij, manjšo porabo energije in manjše število čiščenj reaktorjev ter s tem manjšo obremenitev okolja. RC Maspos je hčerinsko podjetje družbe Elti, ki je nastala po uspešni prijavi na razpis za razvoj tehnoloških jeder v podjetjih. Priznanje so dobili za kompaktno omnidirekcijsko anteno za prizemeljsko televizijo DVB-T/H in DVB-T2. Avtorji inovacije so Tomasz Majeovski, Jože Benko in Simon Klement. Razvili so anteno manjših oddajniških moči v urbanih naseljih in mestih, kjer se uporablja za prekrivanje območij z nepokritim TV-signalom.

Nagrajenci tako na lokalni ravni in zdaj še na državni so podjetja, ki so že do zdaj znana po tem, da so veliko vlagala v razvoj. S svojo inovativnostjo pa samo potrjujejo, da pomursko gospodarstvo le premore kar nekaj znanja, ki je primerljivo s primerljivimi tujimi znanji, posledično pa jim to zagotavlja uspešnost in stabilnost. J. V.

Mi1ijon

razlogov za sodelovanje s Si.mobilom!

- Ste podjetnik z odličnim prodajnim znanjem.
- Zanima vas področje IT-ja in komunikacij.
- Gradite trdne poslovne povezave in prodajne poti.
- Cenite svoje poslovne stranke.
- Verjamete v moč tehničnih prodajnih argumentov.
- Dolgoročna vizija vam je pomembnejša od kratkoročnih ciljev.
- Želite razširiti svojo poslovno ponudbo.
- Ne bojite se novih izzivov.

To je le nekaj razlogov, zaradi katerih vas vabimo v našo družbo.

Postanite prodajni partner
za Si.mobilove storitve.

Ste prepoznali dobro priložnost?
Oglasite se nam do 30. 9. 2013!
Več na www.simobil.si/popolna-pisarna/razpis

Popolna pisarna

simobil.si

pobirki
bšpɛɪki

Zaradi uvedenih dovolilnic za les naj bi lastnik znamenite korovske šume prenehal sekati. Na jasih namerava zdaj urediti parkirišča za težke tovornjake, ki si krajšajo pot po lokalnih cestah in ne najdejo ustreznih počivališč.

V Gornjih Petrovcih so začeli pisati program za finančno sanacijo. Župan naj bi se ogreval za nadzorovano likvidacijo, vendar pod enim pogojem, da ostanejo nedotaknjeni vsi zaposleni, ki so mu blizu po rodu ali krvi.

Ideolog reorganizacije lokalne samouprave je že naročil pristojnim ministrstvom izvedbene študije za integracijo. Šolska mreža ostaja nedotakljiva, je pa Ministrstvu za šolstvo in šport naročeno, da pripravi izvedbene študije in akte za združevanje nogometnih klubov v enoten klub v novi občini. Vso odvečno infrastrukturo – stadione – pa vključi v program privatizacije občinskega in državnega premoženja.

Na lipovskih njivah so buče že otrebljene in seme se že suši. Uskladiščene so tudi buče za potrebe bučnega festivala. Vsi, ki so trebili buče, so bili povabljeni na prostovoljno akcijo k promenadnemu jezeru. Tam bodo z »drotkefami« čistili katran s sekanca, ki so ga navozili z železniške proge.

Slovenske državljanke med 19- in 25-letom in z znanjem o vinu so povabljene, da se prijavijo na tekmovanje za vinsko kraljico. Fizične preddispozicije kandidatki so objavljene v »fuss notah«.

Tretja osnovna šola naj bi se močno pregrevala, čeprav se kurilna sezona še ni začela. Po strokovni analizi vzrok ni v morebitnem pregrevanju ozračja. Ugotovljeno je tudi, da prikrita energija ni geotermalnega izvora. Vzrok je strokovne narave – izbruh lave na nedrjih graških gričev, ki po tankih žilah v zemlji odteka pod tretjo šolo. Od tu naprej pa ne more.

V Križevcih pri Ljutomeru naj bi eno od naslednjih sobot organizirali prvo borzno prodajo kmetijskih pridelkov, začeli naj bi s pšenico, potem pa bi ponudbo postopoma širili. Izhodiščna borzna cena še ni določena, bo pa v kratkem.

Šalovska Korenika postaja zanimiva turistična točka

Bi posekali jablano in slivo samo zato, da bi lažje kosili?

Kmetija, sušilnica, zeliščni in zelenjavni vrt, živali, rokodelske delavnice – vse to privlači izletnike in obiskovalce

»Ne sme nas biti sram, da delamo na zemlji. Vzhodnopanonski Slovenci imamo znanje in zemljo, ne vemo pa poslušati sami sebe. Otrsteti se moramo tega neoliberalnega sloja ter rešiti našo tradicijo, identiteto in vedenje starih ljudi. Tudi na Koreniki ne gre nič »nakvar«, kar ne prodamo, predelamo, vložimo ali posušimo. Ne smemo se bati zgodovinske socialne povezanosti. Za to, da bomo samozavestni in ponosni, pa moramo biti najprej dobro informirani in kultivirani.« je na začetku okrogle mize o Povezovanju ekoloških in tradicionalnih pridelovalcev in predelovalcev v okviru prvega ekofestivala eko-socialne kmetije Korenika v Šalovcih povedal Alojz Kavaš.

Goran Milošević je podkrepil njegovo razmišljanje z nujnostjo razumevanja oziroma globljega povezovanja z zemljo in poudaril: »Brez duha propade vsaka stvar, tudi če je na voljo veliko denarja.« Damjan Jerič s soboškega zavoda Kmetijsko-gozdarske zbornice pa je opozoril, da prihaja obdobje, ko bodo pridelovalci in predelovalci morali znati sodelovati (tudi če so si konkurenti) tako pri nabavi kot tudi pri trženju, kajti skupne blagovne znamke so močnejše in prodornejše, tako pa bodo lahko dosegali višje cene. Zita Flisar Novak (KGZ) je želela izvedeti, kaj

Damjan Jerič, Goran Milošević in Alojz Kavaš na okrogli mizi na Koreniki
FOTOGRAFIJA BERNARDA B. PEČEK

zajemata pojma pridelovalec in O. P. (organizacija pridelovalcev), prav tako pa se ji ne zdi prav, da je nekaterim cilj samo pridobiti sredstva, v praksi pa delajo enako kot prej. Alojz Kavaš je prepričan, da bi se ljudje morali znati povezati, in to ne glede na trenutne državne prepise, prav tako pa ne smemo slepo kopirati drugih, kajti to, kar je uspelo drugim, nam mogoče ne bo.

Dejan Rengeo je poudaril zgodovinsko in čustveno povezanost »Obmurcev« (Prekmurcev in Prlekov) z Medžimurci in da bi se vsi morali zavedati večplastnih učinkov kmetijstva, ponovno pa bi morali pridelovati v teh krajih nekoč razširjene poljščine, kot so: kono-plja, lan, ajda, pegasti badelj (ki ga na veliko gojijo in predelujejo Madžari). Ernest Hari iz Ivanovec je opozoril na

neizkoriščeno možnost zamenjave pridelkov, kakršna se je že uveljavila v nekaterih slovenskih mestih, motijo pa ga prestrogi predpisi za predelavo. Jože Bohinec iz Zasadov pa je predlagal, da naj bi se kmetijski svetovalci spremenili v nekakšne socialne svetovalce, ki bi ljudem na majhnih kmetijah svetovali, kako naj kmetujejo in pridelujejo zelenjavo v vrtovih, da bodo preživevali: »Svetovati je treba tistim, ki imajo zemljo in sadovnjake, pa tega ne znajo ceniti. So tudi takšni, ki v sadovnjakih posekajo vse jablane in slive, samo da lažje kosijo travo.« Svoje izkušnje iz Bolivije in Peruja pa je dodala tudi Luz Soto Bravo, ki že nekaj let živi z družino v Kunovi v Slovenskih goricah.

Na Koreniki v Šalovcih bodo zaradi velikega zanimanja javnosti in potrebe v okviru projekta Razvoj turizma na eko-socialni kmetiji Korenika, ki ga financira Evropski socialni sklad, del notranjosti v stari kmečki stavbi prilagodili za potrebe sprejemanja turistov, prodajo, razstavo in rokodelske delavnice. Na kmetiji je povprečno po 50 ljudi, ki se udeležujejo različnih usposabljanj, tudi takih, s katerimi pridobijo osnovna znanja za tradicionalna kmečka opravila, kot so oranje, setev in mlačev, ter osnove ekoturizma.

Bernarda B. Peček

Občina Črenšovci

Pas bo moral za dve luknji v levo

Sprejeli rebalans proračuna – Varčevanje je edina pot – Tisoč evrov za DZŽ Pomurja

»Kot vse kaže, bomo morali pas zategniti za dve luknji v levo. V luči napovedanega vsesplošnega varčevanja bomo morali krpiti sredstva za projekte. Nekje bomo morali vzeti tri tisoč evrov, nekje drugje pet ... Recimo: 70 tisoč evrov namenjamo društvom v občini. Bo tako tudi v prihodnje?« je bil slikovit črenšovski župan Anton Törnär, ko je sklenil razpravo o rebalansu proračuna za leto 2013. V luči krize in varčevalnih ukrepov je občina udarec dobila še, ko se je v začetku leta pod nosom obrisala za 138 tisoč evrov od celotnega zneska 223 tisoč evrov davka na darila

in dediščino, ki so v črenšovsko občinsko malho kapnili novembra 2011. Pol-drugo leto po nakazilu je Durs občino namreč obvestil, da je takrat napačno nakazal del denarja, ki so ga kot davek plačali dediči grofice Zichy. »Ali sta sploh potrebna rebalans in varčevanje, če je slišati, da smo med občinami, ki bi jih lahko ukiniteli,« pa je k aktualni problematiki o spreminjanju lokalne samouprave malce cinično pripomnil svetnik Mirko Šernek.

Črenšovski svetniki so imeli na dnevnem redu tudi prošnjo Društva za zaščito živali (DZŽ) Pomurja, ki je

občino zaprosilo za povračilo stroškov delovanja društva zaradi opravljenih del v romskih naseljih, ozaveščanju ljudi in zbiranju informacij o zapuščenih živalih. Kot so izračunali v DZŽ, so za kastracijo in sterilizacijo živali v Kamencih in Trnju v štirih letih odšteli okoli trinajst tisoč evrov, občini pa so s svojim delom prihranili še šest tisoč evrov, saj se je izdatno zmanjšal prispevek Črenšovec pri plačilu oskrbe zapuščenih živali v zavetišču. Svetniki so se strinjali, da bodo z rebalansom proračuna pomurske borke in borci za živali letos dobili tisoč evrov občinskega de-

narja. Kot je sicer znano, je občinska uprava pripravila dveletni proračun, ker po Törnärjevih besedah Črenšovec čakajo naložbe, ki jih ni mogoče dokončati v enem letu. Letos pričakujejo na prihodkovni strani proračuna 5,48 milijona evrov prihodkov in leta 2014 7,82. Prvo leto bo odhodkov 5,58 milijona, drugo pa 7,82. V obeh letih si iz državnega proračuna in proračuna EU obetajo skoraj osem milijonov evrov. Največji projekt je gradnja omrežja sistema A pomurskega vodovoda v občini.

Andrej Bedek

Porabje

Spet težave zaradi financiranja šol

Na nerešene zadeve pri dvojezičnem šolstvu opozorili tudi najvišje madžarske predstavnike

»Ugotavljam, da se razmere v tem okolju izboljšujejo in prevladuje optimizem,« je izjavil predsednik državnega zbora Janko Veber ob svojem obisku Porabja. Ugotovil pa je tudi, da obstajajo še nekatere nerešene zadeve. Predsednik Državne slovenske samouprave na Madžarskem Martin Ropoš je izrazil zadovoljstvo, da je Veber obisk Madžarske, v okviru katerega se je srečal z najvišjimi madžarskimi predstavniki (Orban, Ader, Köver), začel v dvojezični osnovni šoli Jožefa Košiča na Gornjem Seniku, saj so zadnje težave Porabskih Slovencev spet povezano s financiranjem dvojezičnega šolstva. Kot razlaga Ropoš, je prvega julija lani Državna slovenska samouprava prevzela vzdrževanje dvojezičnih osnovnih šol na Gornjem Seniku in v Števanovcih z

namenom, da bi jima zagotovila stabilno financiranje in da bi šoli dosegli večjo avtonomijo. To jim je uspelo vse do prejšnjega tedna, ko so izvedeli, da bo s prvim oktobrom v veljavi nov model financiranja plač učiteljev in šol, na podlagi katerega bo do konca leta za delovanje narodnostnih šol na voljo tretjina manj sredstev kot doslej. Z lanskoletno šolsko reformo na Madžarskem je država od lokalnih skupnosti prevzela upravljanje šol, z izjemo narodnostnih in verskih šol. Po novih normativih naj bi bil zaposlen en učitelj na 13 učencev, kar že velja za vse druge šole na Madžarskem, zdaj pa želi madžarska vlada uvesti enotne normative za ves šolski prostor. To po mnenju Ropoša ni skladno z zakonom o narodnostnih pravicah na Madžarskem, ki

določa, da če osem staršev šoloobveznih otrok zahteva učenje jezika neke narodnosti, jim je to treba omogočiti. V gornjeseniški šoli je letos vpisanih sedemdeset učencev, gre za največje število v zadnjih dvajsetih letih, v števanovski šoli pa je 52 učencev. »V ti dve šoli prihajajo otroci iz vseh porabskih vasi in tudi iz Monoštra ter okolice,« pravi Ropoš. V gornjeseniški šoli je 13 učiteljev, v števanovski pa deset. Nov model plačevanja učiteljev bo trajal tri leta, zaradi tega pa bi za delovanje dveh narodnostnih šol že do konca letošnjega leta zmanjkalo 15 milijonov forintov (okoli 50 tisoč evrov), česar ne morejo pokriti iz narodnostnega proračuna. Predstavniki Porabskih Slovencev so se glede tega vprašanja že sešli s predstavniki oblasti v Budimpešti

ter dobili informacije, da bo primanjkljaj manjši, in obljubo, da bo razliko pokrilo pristojno ministrstvo s posebno pogodbo. Na obzorju so tudi nekatere spodbudnejše novice. Slovensko kulturno in informativno središče Lipa v Monostru naj bi prejelo subvencijo madžarske države v višini treh milijonov forintov. »Za to smo si prizadevali že dolga leta in je zapisano v zapisniku skoraj vsake mešane komisije do zdaj,« pravi Ropoš. Denar bo prejela Državna slovenska samouprava in ga nakazala Zvezi Slovencev na Madžarskem za delovanje neprofitnega kulturnega središča. Pričakujejo še, da se ta sredstva v prihodnje uvrstijo v proračun državne samouprave in da bi bila od naslednjega leta del rednega financiranja.

T. M.

Združevanje občin

Demagoška bomba in odtok denarja

Občine niso samo župani, uradniki in svetniki

Ustanavljanje občin je bilo samo v izhodišču strokovni projekt, ki se je vsaj v primeru Pomurja naslanjal na nekdanje občine iz prve polovice šestdesetih let. Ko je ustanavljanje občin postalo stvar političnega odločanja, so se ustanovljale, kot so se. Za nobeno od ustanovljenih občin pa ni mogoče trditi, da je bila ustanovljena mimo volje občanov. Drobitev ima različna, tudi zgodovinska ozadja. Drug pomemben dejavnik je razvojna degradacija vaških okolij, ki so pri vlaganjih v infrastrukturo ostajala na robu. Če pa so hotela stopiti korak naprej, so to lahko storila le z dodatno »samoobdavitvijo« – samoprispevkom. To je bila edina pot, da so izsilila minimalno soudeležbo državnih ali nekdanjih občinskih sredstev za uresničevanje svojih načrtov.

Dolg pomurskih občin še obvladljiv, ni pa združljiv

Nove občine so začele odpravljati razvojne zaostanke na področju komunalnih objektov. Temu ustrezne so bile finančne obremenitve občinskih proračunov pri gradnji teh. Trditev, da bi bilo lahko zadolževanje manjše, če bi bile občine večje, samo delno vzdrži. V večjih občinah bi se odpravljanje razvojnega zaostanka še bolj razvleklo in bi se kazalo v še slabši demografski podobi regije. Pospešeno odpravljanje razvojnega zaostanka je vplivalo na dolgoročno zadolževanje pomurskih občin. Pet občin je uporabilo vzporedno obliko zadolževanja, in sicer finančne najeme ali bolj znana javno-zasebna partnerstva. Konec lanskega leta so imele vse pomurske občine za 38 milijonov evrov dolga ali skoraj šest milijonov več kot leta 2011. Pri podatkih zadolženosti je izpostavljena zadolženost tistih občin, ki presega tretjino občinskega proračuna. Pri dolgoročnem dolgu je pomembna ročnost posojila in letna obremenitev proračuna z anuitetami za vračilo posojila na letni ravni ne sme preseči devet odstotkov proračuna občine. Tako se lahko zgodi, da je začetni dolg občine izredno visok, kot se to vidi na primeru Občine Grad, ki presega polovico občinskega proračuna, obremenitev proračuna na letni ravni pa znaša 98 tisoč evrov v naslednjih petnajstih letih. Primerjava zadolženosti med dvema letoma nam pokaže, ali je občina sposobna pokrivati svoje dolžniške obveznosti. Izjema v celotni zgodbi so Gornji Petrovci, katerih dolg raste, in to iz preprostega razloga, ker se je občina zadolžila v višini celotnega proračuna in zato ni bila sposobna plačevati svojih obveznosti. Zdaj je že v položaju, ko ne more več plačevati niti obresti, zato je dolg z 2,2 milijona evrov v letu 2011 lani zrasel na 3,8 milijona evrov, to pa je za sedemdeset odstotkov več od lanskega proračuna. Povprečen dolg na pomurskega prebivalca je po podatkih Ministrstva za finance 331 evrov.

Dolg občin »s pogoji za preživetje«

Beltinci so imeli v lanskem letu za 1,5 milijona evrov dolga ali desetino proračuna ali 181 evrov na prebivalca. Občina je v primerjavi z letom 2011 svojo zadolženost zmanjšala za nekaj manj kot 300 tisoč evrov. Ker nima finančnega lizinga in kratkoročnega posojila, je letna obremenitev proračuna nekaj več kot 250 tisoč evrov. Podobno je z Gornjo Radgono, ki je zmanjšala svojo zadolženost z 2,88 milijona evrov v letu 2011 na 2,2 milijona evrov v lanskem letu. Lendava je ohranila zadolženost v letih 2011 in 2012 na enaki ravni – dva milijona evrov. Ljutomer izstopa, saj od celotnega dolga 6,6 milijona evrov odpade kar 5,1 milijona evrov na finančni najem oz. javno-zasebno partnerstvo. Je pa tudi Ljutomer svoj skupni dolg v lanskem letu zmanjšal s sedmih v letu 2011 na 6,6 milijona evrov lanskem letu. Moravske Toplice so jo zmanjšale za 660 tisoč na 431 tisoč evrov. Edina, ki dosega izreden porast zadolženosti v lanskem letu, je soboška občina, ki ji je skupni dolg s 6,3 milijona evrov v lanskem letu poskočil na 9,1 milijona evrov. Soboška občina je edina od občin, ki izpolnjuje pogoje za »obstane«, ki se je tudi kratkoročno zadolžila za 427 tisoč evrov. Ne glede na visok dolg je občan Murske Sobotne še vedno manj zadolžen (462 evra) od ljutomerskega (546 evrov). Po drugi strani pa se trenutna soboška zadolženost približuje polovici letnega proračuna (47,6 odstotka). Svojo dolgoročno zadolženost sta v lanskem letu povečali puconski občina z 1,3 na 1,9 milijona evrov in radenska občina, in sicer s 346 na 516 tisoč evrov.

Občine brez »zakonskih temeljev«

Pomurske občine, ki ne izpolnjujejo temeljnega zakonskega kriterija – »zadostna gostota bijk na površinsko enoto« (beri 5000 prebivalcev), – so v različnih položajih. Tri občine so brez dolga (Črenšovci, Rogašovci in Turnišče). Za vse tri bi lahko zapisali, da so se podvzale takoj po ustanovitvi in takrat zgradile potrebno komunalno infrastrukturo, ki pomeni največji finančni zalogaj in jo je skoraj nemogoče financirati iz tekočih proračunskih prilivov. Morebiti so izjema Rogašovci, ki se zadovoljujejo z »majhnimi koraki«. Drug ekstrem pa so Gornji Petrovci, ki so izkoristili gradnjo železniške proge in vzporedno posodabljali lokalno infrastrukturo. Delno so k sedanjemu dolgu občine v višini 3,8 milijona evrov, kar je za 70 odstotkov več od celotnega proračuna ali 1740 evrov na prebivalca, prispevali tudi izvajalci del, ki so financirali projekte s t. i. izvajalskimi posojili oziroma odloženim plačilom na nekaj let. V podobnem položaju kot Gornji Petrovci se je pred leti znašla Občina Dobrovnik. Ta je takrat del svoje zadolženosti za gradnjo kanalizacije

Zadolženost občin in pravnih oseb na lokalni ravni v letu 2012

Zap. št.	Občina	Dolg na dan 31. 12. 2012 (€)	Izdana jamstva	Sprejeti proračuni za 2012 (€)	Delež dolga v prihodkih 2012 v %	Št. prebivalcev na dan 1. 1. 2012	Dolg na prebivalca 2012 (€)
		1	2	3	4=(1/3)*100	5	6=1/5
1	Apače	814.109	0	4.243.225	19,2	3.733	218
2	Beltinci	1.562.500	0	15.507.050	10,1	8.638	181
3	Cankova	270.469	0	1.924.682	14,1	2.019	134
4	Črenšovci	0	0	3.583.674	0,0	4.309	0
5	Dobrovnik	1.061.349	0	2.328.995	45,6	1.405	755
6	Gornja Radgona	2.208.706	0	9.344.874	23,6	8.822	250
7	Gornji Petrovci	3.866.884	0	2.245.000	172,2	2.222	1.740
8	Grad	1.665.625	0	3.002.074	55,5	2.353	708
9	Hodoš	59.573	0	652.302	9,1	334	178
10	Kobilje	32.150	0	795.806	4,0	634	51
11	Križevci	447.020	0	3.421.263	13,1	3.587	125
12	Kuzma	537.444	0	1.681.798	32,0	1.685	319
13	Lendava	2.063.439	0	12.926.984	16,0	11.262	183
14	Ljutomer	6.618.512	0	21.817.043	30,3	12.116	546
15	Moravske Toplice	431.887	0	7.866.395	5,5	6.223	69
16	Murska Sobota (m)	9.103.974	0	19.146.003	47,6	19.700	462
17	Odranci	549.941	0	1.627.248	33,8	1.723	319
18	Puconci	1.954.119	0	21.315.595	9,2	6.350	308
19	Radenci	515.789	0	4.445.894	11,6	5.312	97
20	Razkrižje	401.244	0	3.008.046	13,3	1.373	292
21	Rogašovci	0	0	3.742.365	0,0	3.496	0
22	Sv. Jurij ob Ščavnici	880.259	0	4.174.040	21,1	3.027	291
23	Šalovci	1.434.392	224.806	2.794.122	51,3	1.610	891
24	Tišina	735.597	0	3.635.735	20,2	4.274	172
25	Turnišče	0	0	4.014.863	0,0	3.481	0
26	Velika Polana	207.068	0	1.530.141	13,5	1.492	139
27	Veržej	657.747	0	2.249.887	29,2	1.313	501
		38.079.797	224.806	163.025.104	25,9	122.493	331

prenesla v finančni najem (lizing). Pri sedanji zadolženosti nekaj čez milijon evrov odpade skoraj 900 tisoč evrov na finančni najem. Kot že zapisano, je višina dolgov odvisna od najemanja posojil za naložbe. Trenutna zadolženost občin je razvidna iz razpredelnice.

Dolgovi pod eno streho

Če zdaj poskušamo povezati občine, ki ne izpolnjujejo vseh zakonskih kriterijev za svoj obstoj (po Virantu), se obrobne občine znajdejo v popolni razvojni blokadi. V kombinatoriki povezovanja goriških občin pride do združitve z eno prezadolženo občino. Za ponazoritev smo združili Gornje Petrovce, Grad in Kuzmo. Skupen dolg teh občin znaša 6,6 milijona evrov. Skupni proračun bi znašal 6,9 milijona evrov, zadolženost pa 87,6 odstotka ali 969 evrov na prebivalca. Posledično to pomeni, da bi občani občin Grad in Kuzma na svoja pleča prevzeli solidarno pokrivanje dolgov petrovske občine. Drži, da je zadolženost Občine Grad sorazmerno visoka, toda predvsem na račun gradnje sekundarnega vodovodnega omrežja, ki so ga zgradili že pred začetkom sedanjega projekta goriškega vodovoda. Projekt je sicer sestavni del goriškega vodovoda in je bil sofinanciran iz postavke pomurskega vodovoda, vendar je občina za del projekta poravnala svoj del obveznosti. Z morebitno povezavo bi se v okviru nove občine del sredstev sedanje graške občine ponovno pretil v sofinanciranje vodovoda – natančneje za občinsko soudeležbo pri gradnji sekundarnega omrežja v sedanji petrovski občini.

Nove obremenitve občanov

Občine se v zadnjem obdobju srečujejo z zmanjševanjem sredstev za sofinanciranje. Varčevalni zakon jim je zmanjšal sredstva iz primerne porabe

in finančne izravnave. Pa ne gre samo za sistemsko zmanjševanje sredstev. Že prej je bila sprejeta vrsta ukrepov, ki je posredno zmanjševala prilive v občinske proračune. Tako se je zmanjšala zakonsko določena soudeležba države pri investicijah s šest na štiri odstotke. Posredno jih je prizadel tudi zakon o javnih cestah, ki od občin zahteva, da na novo kategorizirajo javne ceste in javne poti. Dolžina teh cest je eden od kriterijev za izračun finančne izravnave, do katere so občine upravičene. Zakon zahteva, da se iz kategorizacije izločijo vse kategorizirane javne poti in druga infrastruktura (pločniki), ki niso v javni lasti. Nekatere od občin so že prej upoštevale načelo, da niso kategorizirale poti, ki niso bile v javni lasti, velika večina pa je ravnala obratno. Zmanjševanje sredstev iz finančnih izravnav postopoma zahteva od občin oziroma z zakoni določa, da same polnijo svoje proračune iz lastnih virov. Eden od virov je nova obdavčitev nepremičnin. Zdaj je to nadomestilo za stavbna zemljišča. Višino tega »davka« so občine določale po svoji presoji. Po novem bo osnova za izračun vrednosti nepremičnine zakonsko določena. Do polovice davka so upravičene občine, ki pa tega davka ne smejo znižati od zakonsko predpisanega, če so upravičene do finančne izravnave. Ga bodo pa verjetno morale dvigovati, če bodo hotele zagotavljati vzdržnost občinskih proračunov. Poleg omenjenih dveh obremenitev se je v lanskem letu pojavila še ena past. Po uredbi o metodologiji za oblikovanje cen storitev je vsa javna infrastruktura prenesena v občinsko ali skupno občinsko last. Za vodovodna in kanalizacijska omrežja se obračunavajo omrežnine, ki zajemajo stroške amortizacije ali najema sredstev in naprav, stroške zavarovanja, odškodnin za služnost ali povzročeno škodo, obnove in vzdrževanje priključkov, pla-

čilo vodne pravice in odhodke financiranja gradnje infrastrukture. Podobno je s centri za odlaganje in predelavo odpadkov in z infrastrukturo za informacijske tehnologije, kjer operaterji nimajo komercialnega interesa za vlaganja v gradnjo tovrstne infrastrukture. Ko smo pri vodi, se hitro vidi v globino vrtnice, ki bo zagotovila oskrbo z zdravim pitno vodo. Eno je evropski delež pri gradnji infrastrukture, drugo pa je zagotavljanje državne in občinske finančne soudeležbe pri projektu. Pri tem, kako zdaj stvari stojijo, bo moral občan Pomurja velik del bremena, še preden bo odprl pipo, plačati iz svojega žepa. Ob združitvi nezdružljivega z vidika dolgov administrativno združevanje »odpisanih občin« ne pomeni nič drugega kot še večjo neposredno finančno obremenitev občanov tega dela države. Hkrati pa se izredno hitro vidi, da je v ozadju prelivanje denarja nazaj v velike urbane centre. Pa ne samo to, z združevanjem »odpisanih« občin in s tem povezano sanacijo dolgov se bo sprostito nemalo razvojnih sredstev, ki jih nove občine zaradi dolgov ne bodo mogle izkoristiti. Ali ni to ena od poti, še zlasti zdaj, ko se pompozno vrti v ospredju petrovskega dolga, da se pride z razvojno blokado majhnih občin do denarja za sanacijo Maribora kot enega večjih bolnikov vzhodne kohezijske regije.

Dolg pomurskih občin dosega v zadolženosti vseh slovenskih občin 5,9 odstotka in 2,2 odstotka znašajo dolgovi zaradi finančnih najemov oziroma pravnih oseb v javni lasti. Že to dovolj zgovorno potrjuje, da Pomurje le ni tako na psu, kot se to kaže na posebej omenjenem primeru Gornjih Petrovc. Posredno pa tudi, da očitana razdrobljenost sama po sebi še ne pomeni neučinkovitosti. Napovedano združevanje pa vse to lahko potegne za sabo.

J. Votek

barometer

Slavica Muhič zbrala gradivo o mlinarjih

Upokojena učiteljica iz Apač je v minulih mesecih opravila ogromno poti, pogovorov in zapisov pri zbiranju gradiva o življenju mlinarjev in njihovih družin ter o delovanju enajstih mlinov na Apaškem polju. Zbrano so v Segovcih uredili v stalno muzejsko razstavo, ki bi bila v ponos tudi večjim kulturnim ustanovam v regiji in državi.

Denis Rajbar uspel v gradbeništvu

Mlad samostojni podjetnik od Grada je leta 2009 ustanovil gradbeno podjetje Dengrad. Čeprav je gradbeništvu v krizi, je v štirih letih podjetje povečalo število zaposlenih s pet na 18 in v zadnjem letu skoraj podvojilo prihodke. Pred kratkim je podjetje prejelo tudi priznanje za najuspešnejši kolektiv v Občini Grad.

Jolanda Prelec Lainščak odstopila od kandidature

Kandidatka za članico sveta zavoda SB Murska Sobota Jolanda Prelec Lainščak je pred zadnjo sejo mestnega sveta odstopila od kandidature. Njeno dejanje pritegne pozornost, ker je mestni odbor SDS, katerega članica je tudi Prelec-Lainščakova, na to funkcijo že prej predlagal Mirana Forjančiča. Prelec-Lainščakova nam je povedala, da ta poteza še ne pomeni dokončnega odstopa.

Lokalna samouprava ni luč, ki se ugasne s stikalom

Bomo z ukinjanjem majhnih in revnih občin postali bogatejši?

Krčenje sredstev za delovanje občin je strel v koleno lokalne samouprave – Vsi pozivi za strategijo so bili bob ob steno

Računsko sodišče je marca lani vrglo bombico, ko je objavilo poročilo o tem, da je bilo v letu 2010 finančno samostojnih le 48 občin od 210, torej da so bila finančna sredstva dohodnine prebivalcev teh občin zadostna za financiranje obveznih nalog občin. V letu 2010 je bilo namreč 162 občin prejemnic presežne solidarnostne izravnave, ki so skupaj prejele več kot 167 milijonov evrov. To je načelo vprašanje ustreznosti zdajšnje organiziranosti lokalne samouprave, saj ima več kot polovica občin manj kot pet tisoč prebivalcev, čeprav naj bi bilo to prej izjema kot pravilo v mreži lokalne samouprave in tudi njihove učinkovitosti. To je sprožilo javno razpravo o tem, da so občine premajhne, in ker jih je preveč, so neučinkovite, in da je treba pripraviti novo strategijo razvoja lokalne samouprave. Vihar glede tega se je nekoliko polegel zaradi drugih aktualnejših političnih tem, dokler minister za notranje zadeve Gregor Virant ni v začetku septembra povlekel na plan predlog o zmanjšanju števila občin z 212 na 120, občine pa naj ne bi imele manj kot pet tisoč prebivalcev.

Občinam manj od pobrane dohodnine, malho naj si polnijo same z novim davkom

Čeprav zdajšnji diskurz veliko pozornosti namenja prav predlogu o krčenju mreže občin, pa je resničen strel v kolen lokalni samoupravi skrit v nameri o zniževanju sredstev za delovanje lokalne samouprave. Hkrati s predlogom o krčenju števila občin v državi je bil objavljen tudi predlog sprememb zakona o financiranju občin. Po njem bi dobile vse ob-

čine okoli sto milijonov evrov manj od pobrane dohodnine (le še 50 in ne več 54 odstotkov dohodnine, s čimer bi država zadržala 86 milijonov evrov na leto) in manjšega skupnega sofinanciranja občinskih uprav (s 50 na 30 odstotkov ali 14 milijonov evrov manj). Minister obči-

Bo država pohodila lokalno samoupravo?

Zdi se, da sta minister Gregor Virant in zdajšnja oblast načrtovano krčenje finančnih sredstev za lokalno samoupravo in s tem centralizacijo pri upra-

vanost lokalne samouprave v nemilost pri ljudeh. Brez dvoma, zaradi odklonov je bil poteptan smisel lokalne samouprave: da se na ta način širi demokracija ter čim bolj približa ljudem, da se tako bogatijo medčloveški odnosi, razvijata solidarnost in povezanost. A

Največ majhnih občin v Pomurju, njihovo ukinjanje bo boleče

V Pomurju je 27 občin, a le osem jih ima več kot pet tisoč prebivalcev. Ne glede na to, ali so bile do zdaj te majhne občine prednost ali ovira v razvoju regije, bo morebitna reorganizacija lokalne samouprave na način, kot je zdaj predlagana, največ pretresov povzročila prav v Pomurju. Najprej z razstavljanjem sistema in potem s sestavljanjem na novo. Torej: če bo prišlo po hitrem postopku do ukinjanja majhnih občin in če bodo občine za svoje delovanje dobile tudi manj denarja, bo to za lokalno samoupravo enak udarec kot infarkt srca za telo. Posledice bodo zelo boleče, življenje v prihodnje pa okrnjeno in povsem spremenjeno. Kajti lokalna samouprava nista samo občinska uprava in občinski svet. To je le os, okrog katere se vrtila lokalna samouprava.

Razlike med državno upravo in lokalno samoupravo – tabela po študijskem gradivu prof. dr. Cirila Ribičiča (1997)

DRŽAVNA UPRAVA	LOKALNA SAMOUPRAVA
Centralizacija	Decentralizacija
Prisilnost	Prostovoljnost
Hierarhična ureditev, podrejenost nižjih organov	Avtonomnost, samostojnost, demokracija
Uprava se postavlja od zgoraj navzdol, od državne oblasti	Samouprava se gradi od spodaj navzgor, od prebivalcev
Izvrševanje pooblastil na oblasten način in s pomočjo državne prisile	Prevladuje neoblastno urejanje in reševanje lokalnih zadev javnega pomena
Učinkovitost, racionalnost, strokovnost pri izvajanju pooblastil državne oblasti	Pripadnost, zavest o usodni povezanosti med prebivalci lokalne skupnosti

Kdo danes še na enak način razume smisel in bistvo lokalne samouprave?

nam tudi predlaga, naj zmanjšanje sredstev od dohodnine nadomestijo z novim davkom na nepremičnine ter s povsem novo občinsko takso za posebno rabo javnih površin v lasti občine. Tretji udarec, ki ga lahko pričakujejo ruralne občine, pa je zajet v predlogu spremenjenega izračuna primerne porabe, in sicer tako, da se zmanjšuje pomen podatkov o raznolikosti območja in prebivalstva posamezne občine, povečuje pa se vpliv števila prebivalcev. Predlog je s tem očitno veliko bolj naklonjen občinam z več prebivalci, torej mestnim občinam, kot tistim z večjo površino.

vljanju javnih zadev prikrila z veliko odmevnejšim in javnosti všečnim predlogom o zmanjševanju preštevilnih občin in s tem »razbohotene« občinske uprave ter »neracionalnega« trošenja denarja in zadolževanja. Javnost temu v glavnem pritrjuje, pa tudi mnenju, da so občine leglo korupcije na lokalni ravni, monopolnega upravljanja premočnih županov, ki gospodujejo brez nadzora, neetičnega upravljanja javnih zadev... In še bi lahko naštevali skušnjave, ki so se v določeni meri resnično razpasle po naših občinah in zaradi katerih je prišla zdajšnja organizi-

del odgovornosti za to, da imamo slab sistem lokalne samouprave, vendarle nosi tudi zakonodajalec. In tudi vlada. Vsi pozivi do zdaj, da je treba narediti analizo uspešnosti občin (trditve, da so majhne občine neučinkovite, so namreč pavšalne) in pripraviti strategijo razvoja lokalne samouprave, preden se bomo lotevali procesa reorganizacije, so bili namreč kot bob ob steno. Zdaj pa naj bi po hitrem postopku, skorajda administrativno in brez tehtnega premisleka, kako razvejeno lokalno samoupravo sploh želimo imeti, ukinili 110 od skupaj 212 slovenskih občin.

Občine le bogatim?

Kaj so sploh temeljni elementi lokalne samouprave? Najprej teritorij, ljudje in zavest o pripadnosti lokalni skupnosti ter dejavnosti, ki so pomembne za zadovoljevanje osnovnih potreb ljudi. Lokalna samouprava pa deluje, če je sposobna obvladovati probleme in ima za to dovolj sredstev. Brez finančnih sredstev namreč ne more upravljati javnih zadev (otroško varstvo, šolstvo, zdravstvo, delovanje društev) v korist lokalnega prebivalstva. Bo torej finančna moč območja oziroma zmožnost lastnih prihodkov za delovanje občine prvi kriterij, kdo bo imel svojo občino in kdo ne?

Majda Horvat

Združevanje občin

Kako mimo volje prebivalstva pri izvajanju reforme

Novo občino bo mogoče ustanoviti tudi takrat, če bodo prebivalci ene od občin proti združitvi – Kaj se zgodi, če bodo vsi proti

Čeprav je po prvih odzivih v javnosti velik del prebivalstva združevanju občin naklonjen, bo verjetno dobršen del navdušenja poniknil, ko bodo ljudje vprašani o ukinitvi lastne občine.

Ustava Republike Slovenije v 139. členu določa, da se občina ustanovi z zakonom po prej opravljenem referendumu, s katerim se ugotovi volja prebivalcev na nekem območju. Minister Virant v javnosti pojasnjuje, da referendum, ki naj bi jih izvedli, niso zavezujoči. Nastaja vprašanje, kaj se zgodi, če bi bili prebivalci neke občine na referendumu proti združitvi z drugo občino. Lahko v tem primeru državni zbor z zakonom določi združitev občin, ker je bilo z izvedbo referendumu že zadoščeno ustav-

nemu določilo, ali pa je treba ustavno določilo razlagati na način, da moramo upoštevati na referendumu izraženo voljo lokalne skupnosti? Dr. Saša Zagorc z ljubljanske Pravne fakultete pojasnjuje, da v skladu z dosedanjjo prakso ustavnega sodišča državni zbor, ki z zakonom ustanovi občine, ni vezan na referendum, ko bi upoštevanje referendumске volje povzročilo nastanek občine, ki ne bi ustrezala ustavnim in zakonskim določbam o občini.

Pet tisoč prebivalcev kot pogoj za ustanovitev je Zakon o lokalni samoupravi določal že doslej, s tem da je dopuščal tudi izjeme. Tako so lahko nastale občine z manj prebivalci, če je šlo za ustanovitev nove občine z združitvi-

jo dveh ali več občin in tudi zaradi geografskih, obmejnih, narodnostnih, zgodovinskih ali gospodarskih razlogov. Včasih je zakon določal tudi druge pogoje za ustanovitev občine, kot so popolna osnovna šola, trgovina z mešanim blagom, pošta, banka..., ki pa so jih kasneje umaknili.

Zagorc še pojasnjuje, da poslanci na izid referendumu prav tako niso vezani, ko upoštevajo referendumске volje zaradi nasprotujočih si referendumskih izidov objektivno ni mogoče. »Pri združevanju občin gre za referendum, ki se izvede na območjih vseh občin, ki so v postopku združevanja. Tam, kjer je volja prebivalcev v dveh ali več občinah nasprotujoča, je že po dosedanj

praksi mogoče ustanoviti občino tudi v nasprotju z voljo prebivalcev ene občine. Kjer je volja po združitvi pozitivna, prav tako ne bo težav, saj naj bi bil namen zakonodajalca občine združiti,« pravi Zagorc.

Kaj se zgodi, če prebivalci vseh občin, ki se združujejo, nasprotujejo združitvi? »Načeloma bi veljalo, da mora zakonodajalec to voljo upoštevati. Lokalna samouprava je nedvomno ustavno načelo, ki ga je treba gojiti, a obenem obravnnavati skupaj z drugimi ustavnimi in zakonskimi določbami, zlasti o javnofinancijski stabilnosti. Osebnostno menim, da bi vendarle morala obstajati kakšna izjema, na primer da bi se občine ne glede na voljo prebivalcev morale združiti, če

že več let prejemajo finančno izravnavo od države,« pove Zagorc, ki meni, morajo koristi združevanja bistveno preseči slabosti ohranjanja sedanje mreže občin. »Nedvomno je treba premisliti, koliko se lahko že z alternativnimi in manj korenitimi ukrepi poveča učinkovitost.« Pri tem ima Zagorc med drugim v mislih zmanjšanje stroškov občinskih uprav z združevanjem in prepoved poklicnega opravljanja funkcij v občini, če je občina finančno odvisna od državne finančne izravnave. Vendar, kot pravi, se ni mogoče znebiti občutka, da nekatere občine tudi s temi ukrepi ne bi bile finančno samostojne in bi bile še naprej neučinkovite glede pričakovanih dosežkov.

Timotej Milanov

barometer

Stanko Stepišnik ostaja brez gospodarstva

Zaradi rebalansa državnega proračuna sta bila razveljavljena razpisa za socialno podjetništvo in zaposlovanje »bolonjskih« diplomantov, na pa tudi sklepi o neposredni finančni podpori podjetjem, kot smo pomotoma zapisali v prejšnji številki. To pa ne spremeni mnenja, da minister za gospodarski razvoj in tehnologijo izgublja zaupanje gospodarstvenikov.

Dušan Stopar dal Borisu Švecu čas za razmislek

Prvi mož v družbi Nafta Lendava je dal Borisu Švecu, direktorju Nafta Petrochem, čas za razmislek, ali bo podjetje zapustil sam ali bodo začeli preverjati njegovo odgovornost pri nekaterih poslovnih odločitvah. Švec, ki je bil prvi pomočnik donedavnega direktorja Nafta Lendava Cveta Žalika, je vodenje Nafta Petrochem prevzel decembra 2010.

Mag. Lea Žbontar Zver predsednica

Žbontar-Zverova iz Raziskovalne enote Radenske je septembra postala nova predsednica GIZ Združenje polnilcev embalaranih vod Slovenije. Pomembne članice združenja so poleg Radenske, ki je na Slovenskem največji ponudnik naravnih mineralnih vod, tudi Rogaska, Droga Kolinska, Pivovarna Union, Dana iz Mirne, Pivovarna Laško in Uskok iz Kostela.

Kulturne prireditve ob državnih praznikih

Ministrstvo za kulturo je objavilo javni poziv za izbor kulturnih projektov za zaznamovanje nekaterih državnih praznikov, ki bodo financirani v letu 2013, organizator pa ne bo Republika Slovenija. Gre za 15. september, vrnitev Primorske k matični domovini, 31. oktober, dan reformacije, ter 23. november, dan Rudolfa Maistra. Prireditelji so lahko društva, zasebni zavodi, nevladne organizacije ter javni zavodi in lokalne skupnosti. Okvirna vrednost razpoložljivih sredstev je 20 tisoč evrov.

Jubilejni grafični bienale v Ljubljani

Letošnji jubilejni 30. grafični bienale, ki poteka v različnih galerijah v Ljubljani, nosi naslov Prekinitev, s katerim želijo postaviti vprašanje, kaj je grafika danes. Glasba kuratorka osrednje razstave Deborah Cullen je za izhodišče vzela projekt umetnika Dennisa Ashbaugha in pisatelja Williama Gibsona. Prvi je zasnoval knjigo, ki po prvem stiku s svetlobo postopoma zbledi, disketa Gibsonove poezije pa se po prvem zagonu pokvari. Obiskovalci lahko z glasovanjem izberejo najboljšega umetnika.

Razredni sovražnik

Na 16. Festivalu slovenskega filma je zmago slavil film Roka Bička Razredni sovražnik, vesne sta prejela igralca filma Nataša Barbara Gračner in Igro Samobor ter tudi kostumografi, film pa je najbolj očaral še občinstvo.

80 let Pokrajinskega arhiva Maribor

Stare listine skrivajo zanimive zgodbe

Enota za Pomurje ostaja le želja – Hranijo za 17 kilometrov arhivskega gradiva – Razstava prinaša zanimivosti iz Pomurja

Pokrajinski arhiv Maribor (PAM) letos praznuje 80-letnico delovanja, saj je bil 29. aprila 1933 sprejet poslovnik Banovinskega arhiva v Mariboru, s katerim so ustanovili institucijo, ki skrbi za ohranjanje arhivskega gradiva slovenske Štajerske, Koroške in Prekmurja. Zbiranje gradiva se je začelo že veliko prej, pomembna prelomnica pa je bila leta 1903, ko so ustanovili slovensko Zgodovinsko društvo za slovensko štajersko, med pobudniki pa sta bila tudi Prleka Fran Kovačič iz Veržeja in Matej Slekovec iz Kunove pri Negovi.

Ob jubileju so v razstavišču Archivum pripravili tudi razstavo 80 biserov Pokrajinskega muzeja Maribor. Najstarejša je pergamentna listina iz leta 1246, med drugim so razstavljene tudi listine o podelitvi trških pravic Ljutomeru iz 14. stoletja, obsodba čarovnic v Ljutomeru iz leta 1690, razglas ustanovitve Prekmurske republike iz leta 1918, šolski zvezki, odkritje spomenika na Trgu zmage in celo

kazenski spis iz Lendave o spolni zlorabi krave iz leta 1950.

V arhiv sprejemajo gradivo, ki je starejše od 30 let. V času delovanja pa je PAM prevzel okoli 17 kilometrov arhivskega gradiva, od tega se približno četrtina nanaša na Pomurje. Hranijo fonde uprave, sodstva, zdravstva, šolstva in nekaj osebnih fondov znanih Pomurcev, med njimi Jožefa Klekla, Antona Korošca, Ivana Krambergerja, Vaneka Šiftarja, gosposčine Gornje Radgone in Negove ter druge. Zanimiv je tudi madžarski fond, ki so ga arhivu leta 1935 predale madžarske oblasti, ker jim je to naložila Triavonska mirovna pogodba.

Kdaj enota v Pomurju?

Gradivo je na voljo tudi obiskovalcem, ki brskajo po knjigah, listinah, kronikah in matičnih knjigah tako za osebno rabo, ko iščejo svoje prednike, ali za znanstvenoraziskovalne namene. Po potrebi izdajajo tudi dvojnike

Na fotografiji tromejnika in komisije za rekonstrukcijo madžarske državne meje iz leta 1932 so Gašper Lipovšek, dr. Elemer Kiss iz Madžarske (okrajni glavar Monoštra), Klein, polkovnik Petrovič, žandarmerijski major Stampar iz Monoštra in Duhov iz Budimpešte. Fotografijo je posnel sekretar na ministrstvu za zunanje zadeve Milovanović.

ter kopije spričeval in raznih dokumentov.

Arhiv pa se že vsa leta spopriema s pomanjkanjem prostora, saj se arhivske police hitro polnijo, zato si že leta prizadevajo za ustrezne prostore. Imajo narejen idejni projekt, pri kulturnem ministrstvu pa so uvrščeni celo na seznam investicij. Glede na to, da hranijo veliko gradiva o Pomurju, pa si tudi več let prizadevajo, da bi v Murski Soboti nastala samostojna enota arhiva. Manjša enota je v Dolini pri Lendavi, potrebovali pa bi večje in primernejše prostore v Lendavi ali Murski Soboti. Kot je povedal direktor arhiva Ivan Fras, sta se z županom Mestne občine Murska Sobota Antonom Štihcem letos že dogovorila za ustrezen prostor, vendar se je zapletlo pri denarju oziroma financiranju države. »To ostaja naša velika želja in prioriteta. Želim pa si, da z gradivom iz Pomurja, ki ga hranimo, naredimo zanimivo zgodbo,« še doda.

A. Nana Rituper Rodež

41. mednarodna likovna kolonija Lendava

Odlivanje v bron

Ob delih sodelujočih umetnikov še kipi Györgya Zale

41. mednarodna likovna kolonija Lendava 2013 – odlivanje v bron, ki jo organizira Galerija - Muzej Lendava, se je začela prve dni septembra, končali pa so jo ta konec tedna na vinogradniškem območju naselja Čentiba pri Lendavi.

Likovno kolonijo vodi Franc Gerič ob pomoči zaposlenih v Galeriji - Muzeju Lendava. Udeležuje pa se je pet kiparjev iz Slovenije, to so Mirsad Be-

spominski sobi na lendavskem gradu, mednarodno priznanega kiparja, ki je bil rojen v Lendavi, njegova dela pa krasijo med drugim tudi središče Budimpešte. Tokrat so vili v bron skulpturo, podoba avstro-ogrske cesarice Elizabete - Sissi, kakršna je v sicer večji dimenziji v Budimpešti.

Vodja likovne kolonije Franc Gerič je povedal, da se s to likovno kolonijo končuje štiriletni program, ki ga je sofinanciralo Ministrstvo za kulturo, pri tem pa je bilo tudi pomembno sodelovanje Občine Lendava in Madžarske narodne skupnosti: »Na vliivanje v bron, ki ga organiziramo letos deveto leto, vedno povabimo vrhunske kiparje, za katere je to priložnost, da svoja dela prelijejo v bron. To nam omogočata naša mobilna livarna in strokovno znanje, ki smo si ga pridobili z dosedanjim delom, likovni umetniki pa tako izmenjujejo izkušnje in sodelujejo pri vsem postopku z mojstri vliivanja. Delo poteka šestnajst dni, vendar bi v resnici potrebovali vsaj tri tedne, saj gre za zahteven postopek.«

Vsak umetnik eno skulpturo podari Galeriji - Muzeju Lendava za zbirko na gradu, eno pa vzame s sabo. Nekateri umetniki so na likovni koloniji sodelovali že večkrat in se kljub napornemu načinu dela radi vračajo. Bron se pri vliivanju segreje na 1250 stopinj Celzija, ko je ves postopek, ki traja več kot 48 ur, končan, pa se material v dveh urah ohladi: »Vsak korak v postopku je pomemben, če hočemo imeti kakovosten končni izdelek, in v devetih letih nam le dve skulpturi nista uspeli od okrog 200, ki smo jih odlili, tako da smo morali postopek ponoviti.«

Jože Gabor

Na lendavskem gradu nastaja edinstvena mednarodna zbirka male plastike v bronu.

gič, Metod Frljic, Ferenc Kiraly, Dušan Tršar in Lujo Vodopivec, ter dva iz Madžarske, Janos Lipovics in Laszlo Szücs, ki sta umetnika in tudi livarska mojstra. V bron pa so na likovni koloniji vili tudi dve skulpturi Jakova Brdarja.

Z likovno kolonijo odlivanja v bron tako na lendavskem gradu nastaja edinstvena mednarodna zbirka male plastike v bronu, to pa je tudi edina tovrstna likovna kolonija v Sloveniji, ki poteka od leta 2005, ko so v Galeriji - Muzeju Lendava kupili mobilno livarno. Umetniki tako sodelujejo pri celotnem tehniško precej zahtevnem postopku od oblikovanja malih plastik v vosku do vliivanja v bron pri visokih temperaturah, končni postopek pa vodijo mojstri vliivanja. S pomočjo likovne kolonije pa tudi bogatijo grajsko zbirko del Györgya Zale v njegovi

Skupina Murska percussion ensemble

Tolkalisti nastopili v Ljutomeru

Sestavljajo jo mladi glasbeniki, ki delujejo pod vodstvom Denisa Dimitrića

V Kulturnem domu Ljutomer je bil v torek zvečer koncert tolkalne skupine Murska percussion ensemble, ki deluje pod strokovnim in idejnim vodjem tolkalista Denisa Dimitrića. Skupino sestavljajo tudi njegovi nekdanji učenci iz pomurskih glasbenih šol Beltinci in Ljutomer Vesna Vavtar, Živa Vigali, Filip Korošec, Gregor Pojbič, Dominik Kranjc, Črtomir Antolin, Aleš Vigali in Tomi Došen.

V tej edinstveni tovrstni zasedbi mladi glasbeniki svoje znanje nadgrajujejo in raziskujejo pisan svet tolkal, poleg klasičnih, kot so bobni, ksilofoni ali vibrafon, pa uporabljajo še cel spekter kovinskih in lesenih tolkal ter druge predmete, kot so plastične cevi, katere s pomočjo udarjanja spremenijo v glasbila in iz njih izvabijo melodije.

Svoj program skušajo sestaviti čim bolj pestro, izvajajo skladbe mlajše

generacije, ki ustvarjajo glasbo za zasedbe klasičnih tolkal, nežne melodije pa tudi energične skladbe. Med drugim smo lahko prisluhnili tudi skladbam vsestranskega ameriškega skladatelja Steva Rileyja, melodiji Davida Jarvisa Kohola, ki je posvečena havajskim kitom, energični skladbi Sizzle! Nathana Daughtreyja in drugim, ki so navdušile in očarale publiko.

A. N. R. R

Murska percussion ensemble FOTOGRAFIJA A. NANA RITUPER RODEŽ

Spremembe Zakona o dohodnini

»Kaj želiš, Slovenija, še od mene?«

Slovinci, ki delajo v sosednji Avstriji, in njihov osemletni boj z mlini na veter – Cvetko: »Z menjavo vlade vedno pridemo na 'točko nič'«

Zdi se, da njihove zgodbe – vsaj okvirno – poznamo. Javnosti so namreč s tem, ko so se organizirali v Civilno iniciativo Apače, povedali in pokazali ne le, da jih ni malo, ampak, da se zavedajo svojih pravic. Predvsem pa dolžnosti, pravi predsednik Civilne iniciative Apače Dušan Cvetko. O rezidentih govorimo. To so Slovenci, ki imajo stalno prebivališče v Sloveniji, zaposleni pa so v sosednjih državah; večina v Avstriji, tudi Nemčiji in Ita-

sem se. Učila in učila. Vedno bila med boljšimi v osnovni šoli, nadaljevala na gimnaziji in se vpisala na fakulteto. Tudi na fakulteti sem bila med »ta pridnimi«. V tem času sem dozorela in spoznala realnost našega življenja. Nobena pridnost in nobena šola mi ne bosta pomagali do službe. Izhajam iz delavske družine. Nimam nobene socialne mreže, s katero bi prišla do službe. Prešla sem skozi jezo, strah in obup. Kaj storiti? Po brezupnem is-

tudi avstrijsko internetno stran in izbirala med poklici z nižjo izobrazbo. Odločila sem se po principu, 'glavno, da je delo', da grem za sobarico, in poslala ogromno prošenj v vse hotele.« Zdaj je dve leti sobarica, zaposlena šest ur dnevno: »Vsak dan se vozim, dnevno 80 kilometrov.« Spomnim se, da je bila Nataša najprej nezadovoljna z odnosom lastnikov do njih, a srečna, da lahko doma primakne kakšen evro. Hiša raste: »Primorana sem bila

iti v tujino. Razlog – denar. Potrebujeva denar za gradnjo hiše, da se ne bomo več stiskali v eni sobi. Iskala sem kakršno koli delo, samo da je. Za mojo izobrazbo ni bilo ponudb. Zdaj dobim plačo, ki ni velika, je pa dovolj za stroške, ki jih imamo: vrtec, elektrika, voda ter navsezadnje hrana in pijača. Večinoma denar porabimo v Sloveniji, včasih v Avstriji obiščem trgovine, ki jih pri nas ni. Otroka sta v vrtcu v Sloveniji, tukaj gradimo in tu-

jeli posebno olajšavo, ki je veljala za rezidente in se je prvič priznala za odmero dohodnine za leto 2009. Sprejeli so jo z namenom zmanjšanja doplačil od dohodkov iz delovnega razmerja, ki jih rezidenti dosežemo z delom zunaj Slovenije. Davčna olajšava za nas je bila sprejeta, ker pride pri relativno velikem številu davčnih zavezancev do visokih razlik pri plačilu davka. V Avstriji je namreč okrog 75 odstotkov slovenskih delavcev v nižjih plačilnih razredih in ti nimajo tako visoke stopnje davka na plačo v Avstriji. Pri nas pa s tem dohodkom padejo v eno višjih davčnih lestvic. Tako recimo za 900 do 1100 evrov neto plače v Avstriji plača 300, 400 evrov davka, pri nas pa bo doplačal od 1000 do 1700 evrov. Zato je bila ta davčna olajšava za rezidente sprejeta, da nas Slovenija ne obdavi še enkrat za isto stvar.«

In kako je bilo prej? »Do leta 2004 je veljala stara jugoslovanska zakonodaja, leta 2005 pa so sprejeli Zakon o dohodnini. In za nas so se začeli problemi.« Čeprav je že takrat večina rezidentov šla delat v tujino zato, ker doma niso dobili službe, jih še ni bilo toliko, kot jih je danes. Večina pa jih prihaja z območij z najmanj službami – iz Pomurja in Štajerske. Cvetko: »Na začetku nas je bilo okrog 600, danes pa nas le tu na avstrijskem Štajerskem dela 12 tisoč slovenskih Štajercev in Pomurcev. Skupaj pa nas je okrog 20 tisoč rezidentov.«

Najprej, pravi Cvetko, sta bila njihova sogovornika – komaj po prvem javnem protestnem shodu – predsednik vlade Janez Janša in minister za finance Andrej Bajuk. Nato Borut Pahor in Franc Križanič. Spet Janez Janša in Janez Šušteršič. Zdaj Alenka Bratušek in Uroš Čufer. Cvetko: »In vedno znova smo vsem dokazovali, s konkretnimi številkami in osebami, da nimajo prav. Da nimamo bajnih zaslužkov in da bo treba spremeniti Konvencijo o izogibanju dvojnega obdavčevanja dohodka. A vedno znova, z menjavo vlade, smo prišli na 'točko nič'.«

»Nagrada« za to, da so našli delo

Izvirni problem, pravi Cvetko, je v tem, da se slovenska in avstrijska davčna lestvica tako zelo razlikujeta: »Nemčija in Avstrija, recimo, imata tako izenačene lestvice, da doplačil praktično ni.« Absurdno po njegovem mnenju pa je, da veliko ljudi doma govori o tem, da naj bi rezidenti le 'uporabljali vse slovenske javne dobrine, nič pa ne bi dali nazaj'. Cvetko: »Da, ali ni dovolj, da smo se sami znašli in si poskali službo, da ne sedimo doma in da s socialnimi podporami nočemo biti v breme državi? Ta nam, mimogrede, do vstopa v Unijo deset let ni dajala otroških dodatkov in tudi zdaj pogosto še ostajamo brez njih; prihajamo v višje plačilne razrede v vrtcu, presegamo limite štipendij in še bi se kaj našlo – in konec koncev 100 odstotkov plače prinesemo domov. A ni to dovolj? Mi smo v Sloveniji najboljši turisti, ves zaslužek porabimo doma! Tu plačujemo nadomestila za stavbna zemljišča, tu plačujemo cestnine, registriramo avtomobile ... mislim, čisti absurd, kaj delajo z nami. To je nagrada za ljudi, da so našli delo. In morate se zavedati, kaj pravzaprav pomeni delati v tujini. Resda te spoštujejo, a vedno si tujec. Vedno.«

kaj – za zdaj – ostajamo. Kar se tiče denarja in ugodnosti rezidentov, je slaba stran Avstrije ta, da ne dobim plačanih potnih stroškov in malice. Delodajalec nam celo odtegne od pet do šest ur mesečno za malico. Vem, da marsikdo misli, da če delaš v Avstriji, da veliko zaslužiš. Resda je avstrijski standard višji, ampak mi, ki imamo prebivališče v Sloveniji, nimamo bistvenega dobička. Dobro je to, da če imaš družino in prejemaš vsaj nekaj otroškega dodatka pri nas, si ga deležen tudi v Avstriji. Jaz vlagam zahtevek enkrat na leto, dobim pa razliko med slovenskim dodatkom in višino, ki mi pripada kot zaposleni v Avstriji. Vem za rezidente, ki so v prejšnjih letih Sloveniji plačevali ogromne davke. Sama pa se z večjim finančnim ali dohodninskim problemom še nisem srečala.«

Osem let, trije predsedniki vlade in štirje ministri, gora papirjev

Pri boju rezidentov za njihove pravice gre za zgodbo z brado: »Najhujše je, ker dobesedno enako razlagamo vsakemu novemu predsedniku vlade, vsakemu novemu ministru, pošiljamo enake papirje, enake izračune, dokazujemo, da nimajo prav. Pa smo čez štiri leta na istem,« pravi Dušan Cvetko, predsednik Civilne iniciative Apače vse od začetka: »Leta 2010 so spre-

Fotografija je posneta na prvem javnem protestnem shodu rezidentov v Gornji Radgoni novembra 2006. Komaj po tem so jim ljudje na ministrstvu in vladi odprli vrata in jim prisluhnili. In? Kaj je po osmih letih drugače, razen da so ljudje s fotografije toliko let starejši? »Nič,« bi dejal Dušan Cvetko, predsednik njihove iniciative, »vedno je, kot da smo na začetku. Zdaj upamo in čakamo, da bo naši prošnji prisluhnil novi minister in nas povabil na sestanek. In spet bomo razlagali osem let stare stvari ...« FOTOGRAFIJA ANDREJ BEDEK

liji, in ki se iz službe – vsaj enkrat tedensko, največkrat pa vsak dan – vozijo domov.

Njihova kalvarija se je začela leta 2005, ko je nov Zakon o dohodnini v slovenski davčni sistem vnesel novost: obdavčitev dohodkov po tako imenovanem svetovnem dohodku. S tem so prišli v krog davčnih zavezancev tudi zaposleni v tujini. Predvsem tisti, ki delajo v Avstriji, so dobili odločbe z odmerami dohodnine od 1500 pa vse do deset tisoč evrov. Od takrat iščejo pravico, ki je še niso našli. Pred kratkim spet udarec: vlada bo spremenila – zaradi neke delavke iz Ljubljane, ki se je pritožila zaradi domnevne nenakosti pri plačevanju davkov med Slovenci, ki delajo doma, in tistimi, ki delajo v tujini – Zakon o dohodnini. Ne v korist rezidentov. »Nasprotno,« pravi Cvetko, »in zdi se, da smo tepeni, ker raje delamo, kot pa 'cužamo' državo. Videti je, da bi Slovenija rada, da bi se vsi, ki nosimo denar, prigran v tujini, domov, odselili.«

Zgodba številka ena

Na njihovi spletni strani so – poleg utrinkov iz medijev – tudi čisto osebni izlivi. Ki jih ljudje pošiljajo »svojim« poslancem. Eden zgovornejših zapisov: »To je moja zgodba, zgodba 23-letnice, polne sanj, ambicij in upanja, ki so ji vse otroštvo govorili, uči se, da ti ne bo treba garati, kot moramo mi. In

kanju rešitve v Sloveniji sem našla le eno možnost – Avstrija. Zdaj sem spoznala, kaj je država, kaj so prave sanje in dobila sem možnost za življenje. V prvi vrsti pa sem dobila službo, kjer sem cenjena in za svoj trud poplačana. Torej, kaj želiš, Slovenija, še od mene? Ne jemlješ dovolj? Ni dovolj, da ti prinašam denar, ki ga zaslužim s svojim garanjem? Res želiš, da se izselim? Boš imela potem več koristi od mene?«

Zgodba številka dve

Recimo ji Nataša. Ime ni pomembno, avtorica članka jo poznam. Prav tako mlada, 33 let, z izobrazbo: »Moja želja je bila študirati nekaj v zvezi z risanjem in oblikovanjem. Vpisala sem se na fakulteto za strojništvo, smer tekstilna tehnologija; za druge fakultete nisem imela mature. Postala sem inženirka tekstilstva. Med študijem sem delala v laboratoriju za tekstilstvo v zvezi s pigmentnim tiskom. Od takrat naprej sem iskala službo tudi na področju tiska, a neuspešno. Po dveh letih brezposelnosti sem dobila službo za eno leto kot oblikovalka pri soboškem podjetju.« Prideta dva otroka in želja po hiši, ker je stanovanje premajhno. Službe od nikoder. Zato – »Nisem mogla sedeti doma,« pravi – jo najde v Avstriji: »Po drugem porodniškem dopustu nisem našla dela pol leta, nato sem začela obiskovati

Dušan Cvetko: »... konec koncev 100 odstotkov plače prinesemo domov. Ali to ni dovolj? Mi smo v Sloveniji najboljši turisti, ves zaslužek porabimo doma! Tu plačujemo nadomestila za stavbna zemljišča, tu plačujemo cestnine, registriramo avtomobile ... mislim, čisti absurd, kaj delajo z nami. To je nagrada za ljudi, da so našli delo. In morate se zavedati, kaj pravzaprav pomeni delati v tujini. Resda te spoštujejo, a vedno si tujec. Vedno.«

Priporočila pred setvijo ozimnih žit

Sorto pšenice prilagoditi zemlji

Priprava zemlje pomembna za rodnost in zaščito pred boleznimi – Vsak tip tal ne ustreza vsaki sorti oz. kultivarju

Najprej bi vas rada opozorila, da se seme obdelati s fitofarmaceutskimi sredstvi (FFS) le v napravah za razkuževanje semenskega materiala, skladnih s pravilnikom, ki ureja pridobitev certifikata o skladnosti za naprave za nanašanje teh sredstev. Seme smejo obdelati le fizične in pravne osebe, ki so vpisane v register dobaviteljev v skladu z zakonom, ki ureja semenski material kmetijskih rastlin, in sicer za opravljanje dejavnosti »priprava za trg semena poljščin in zelenjadnic«. Dodelano seme, ki je že obdelano z insekticidi, se ne sme ponovno obdelati z istimi ali dodatnimi FFS.

Kupljeno seme naj bo s certifikatom in deklaracijo

Opozorjam na izbiro primerne sorte za vaše območje in upoštevanje časa setve. Izbira njive, tipa tal (ilovnato peščena do peščeno ilovnata tla z dovolj vlage), je prvi pogoj, ko se odločamo, kam bomo posejali pšenico. Vsak tip tal vsaki sorti oz. kultivarju ne ustreza. Njivo nato kakovostno pripravimo za setev (odvisno od tipa tal, stanja tal, vrste stroja) sedem do deset dni pred setvijo in pri setvi upoštevamo priporočeno količino semena na hektar (pravilen izračun), uredimo sejnalnico, ta naj bo kakovostna, in upoštevamo čas setve za našo ozimno pšenico, ozimni ječmen, rž, tritikalo. Pozorni moramo biti na prehrano rastlin in vremenske razmere

(se prilagajamo z izbiro sorte), vedno uporabljamo kakovostno seme (tudi kakovostno obdelano, razkuženo, certificirano). Kolobar, ki je osnova kmetijstvu, dobremu pridelku, je odvisen od naravnih danosti in družbenih potreb (prejšnja poljščina naj bi bila listanka, na isto njivo naj pride po treh letih, pravočasna priprava strnišča za pšenico). Izberemo sorto oz. kultivar z visokim pridelkom, kakovostnimi in stabilnimi parametri (število padanja ali falling number, primernim vlažnim lepkom, odstotkom beljakovin, hektolitrsko težo), odporno proti vremenskim spremembam, boleznim, škodljivcem, izbiramo tudi glede na namen uporabe (živinorejske kmetije želijo dolgo slamo). Primerno zaščitimo žita pred pleveli (pravočasno in kakovostno), pred boleznimi in škodljivci. In na koncu pridelovalne sezone upoštevamo čas žetve za posamezno sorto.

Najboljše – deklarirano seme je tisto, ki zagotavlja sortnost, kakovost, se prideluje pod kontrolo KIS, ki spremlja rast od setve do žetve, seme prihaja na trg v zaprti papirnati embalaži, opremljeno je z atestom in deklaracijo, potrjujejo se sortna čistota, kakovost, kalivost, leto pridelave, zdravstveno stanje. Vsak, ki kupi certificirano seme, lahko zahteva deklaracijo, ki jo trgovec mora imeti. Tako kakovostno seme preprečuje prenos bolezni, ki naredijo veliko gospodarsko škodo, preprečuje prenos bolezni z nerazkuženim semenom – pšenična

trda ali smrdljiva snet, pšenična prašnata snet, fuzarioze.

Prenos bolezni

Razkuževanje semena je kakovostno opravljeno pri kupljenemu semenom, domače razkuževanje je lahko problematično zaradi nekakovostnega nanašanja izbranega fungicida na seme. Zelo težko očistimo seme vseh primesi in škodljivcev (insektov – skladiščnih škodljivcev), zelo težko enakomerno nanesemo fungicid po celem semenom in na vsa semena, ne znamo se pravilno odločiti za kakovosten fungicid, ne upoštevamo predpisanih količin sredstva na sto kilogramov semena. In če ni kakovostno razkuženo, prenesemo bolezn.

V nobenem primeru ne hitite, ker se ob prerani setvi posevki premočno razrastejo, so prebujni in s tem bolj občutljivi za bolezn. V jesenskem času. Pojavi se lahko snežna plesen že v jesenskem času, ki izredno uniči posevek ozimnih žit, predvsem ječmena in pšenice. Zelo nevarni bolezn. sta tudi ječmenova progavost in ramularia. Pri ječmenih upoštevajte rok setve in začnite setev po 5. 10. 2013. Paziti je treba, da ne gnojite pred setvijo ozimne pšenice in ječmena s hlevskim gnojem, ker tudi ta poveča okužbo s snežno plesnijo. Prav tako ni priporočljivo sejati pšenice za koruzo, ki jo je napadla koruzna bulava snet. V kolobarju naj bi pšenica sledila listankam.

Svetujem, da posejete certificirano seme, saj je razkuževanje semena kakovostno opravljeno. In če ni kakovostno razkuženo, prenesemo bolezn, kot so:

1. bolezn, ki napadajo seme – pšenična trda ali smrdljiva snet, rjavenje pšeničnih plev, fuzarioze, snežna plesen, žitna helminthosporiozna pegavost;

2. bolezn, ki okužijo notranjost semena – prašnata pšenična snet;

- okužbe, ki se prenašajo izključno s semenom – pšenična trda ali smrdljiva snet,

- okužbe, ki so v tleh ali se prenašajo z okuženimi rastlinskimi ostanki ali semenom – rjavenje pšeničnih plev, žitna helminthosporiozna pegavost,

- fuzarioze – vedno so na rastlinskih ostankih v tleh in od razmer je odvisno, kakšna bo okužba – okužba pa se lahko prenaša tudi z okuženim semenom.

Še posebno nevarna je pšenična trda ali smrdljiva snet, ki lahko negativno deluje na zdravstveno stanje živali, če te hranimo s tako okuženo pšenico. Obolenih bilk ne moremo prepoznati vse do klasenja. Okuženi klasi so modrikastozelene barve, klaski so bolj razprti. Okužen je lahko cel klas ali samo posamezni klaski. Obolela zrna so nekoliko širša, sodčkasta in temnosive barve. Perikarp takih zrn je ohranjen, notranjost pa je spremenjena v črno prašnato gmo. To so glive klamidospore. Klamidospore sproščajo vonj po pokvarjenih

nih ribah. Gliva se ohranja v obliki klamidospore na semenom ali v tleh. Ko zrna posejemo, spore na semenom ali v tleh poleg njega kalijo in okužijo klice. Micelij raste skupaj z rastlino, vendar vedno za rastnim vršičkom. Ob klasenju micelij prodre v klaske in zrnje. Ob zorenju micelij razpade v množico klamidospore. Ob mlačvi te površinsko kontaminirajo zdravo in razkuženo seme in sejati odporne sorte pšenice.

V letošnjem letu vas opozorjam na kalivost pšenice. Morda ne bodo na koncu toliko problematične bolezn. v jesenskem času, kot bo problematična kalivost pšenice. Če se boste odločili za setev doma pridelanih žit, obvezno naredite test kalivosti, da veste, kolikšen odstotek kalivosti ima vaše žito, in uredite razkuževanje semena pšenice, da se ne bodo prenašale bolezn, še posebej ne pšenična trda ali smrdljiva snet.

Vsi, ki ste vključeni v integrirano pridelavo poljščin, pa morate upoštevati prepoved, da je za setev prepovedano uporabljati seme, ki ne ustreza predpisom o zdravstvenem varstvu rastlin (doma pridelano seme nima dokumentov, ki bi to dokazovali!), in priporočilo, da se za setev priporoča uporaba uradno potrjenega (certificiranega) semena.

Metka Barbarič, KGZS – zavod MS

Opis priporočenih sort ozimne pšenice in ozimnega ječmena je objavljen na spletni strani kgzs-ms.si.

Državno prvenstvo v oranju

Pomurci suvereno najboljši

Državna prvaka Matej Sinic pri članih in Matej Grabar pri mladincih

Konec prejšnjega tedna je bilo v Lohovčah pri Kranju 57. državno prvenstvo v oranju in 19. prvenstvo dijakov biotehniških šol. Slovenske kmetice pa so tekmovalce v spretnosti vožnji s traktorjem z enoosno prikolico. Na prvenstvu je sodelovalo 22 tekmovalcev in tekmovalk iz desetih regij, ki ga tradicionalno pripravlja Zveza za tehnično kulturo Slovenije. Tekmovalci so tekmovali s krajniki in obračalnimi plugi v oranju strnišča in ledine.

Na tekmovalstvu dijakov petih biotehniških šol so bili suvereni zmagovalci dijaki Biotehniške šole Rakičan. V oranju s krajniki je prvo mesto zasedel Matej Grabar, drugo mesto pa Matej Magdič, v oranju z obračalnimi plugi je prvak Leon Fras. V ekipnem delu tekmovalstva je prvo mesto zasedla druga ekipa Biotehniške šole Rakičan, druga pa prva ekipa rakičanske šole.

Matej Sinic prvak

V oranju s krajniki je slavil Matej Sinic, ki je po enoletnem premoru ponovno na vrhu. Ob tem spomnimo, da je lansko leto že bil udeleženec svetovnega prvenstva v oranju na Hrvaškem in osvojil pokal za najboljšega mladega orača. Takoj za njim se je uvrstil njegov največji konkurent Jure Filak iz Bele krajine, tretje mesto pa je zasedel Matej Pungartnik iz Podravja. V oranju z obračalnimi plugi je bil prvak Igor Pate iz Dolenjske, drugi je bil Miha Filak iz Bele krajine in tretji Matej Kostevc iz Posavja. V ekipnem delu tekmovalstva sta se Matej Sinic in Štefan Bakan uvrstila na tretje mesto, pred njima sta bila na drugem mestu predstavnika Dolenjske in na prvem predstavnika Bele krajine.

Državna prvaka Matej Sinic s krajniki in Igor Pate z obračalnimi plugi naslednje leto na svetovnem prvenstvu oračev v Franciji.

FOTOGRAFIJA
MARJAN KARDINAR

Z osvojitvijo državnega naslova bo Matej Sinic skupaj z Igorjem Patetom ponovno udeleženec svetovnega prvenstva naslednje leto v Franciji. Kot ocenjuje eden od promotorjev tekmovalstva v oranju Marjan Kardinar, je Slovenija po organizaciji svetovnega prvenstva v Tešanovcih naredila velik korak naprej v tekmovalnem smislu. Slovenija je s svojimi orači v ožjem svetovnem vrhu. To so orači dokazali z uspehi na svetovnem prvenstvu na Hrvaškem z visoko uvrstitvijo Mateja

Sinica in letos v Kanadi, na katerem je Igor Pate z obračalnimi plugi zasedel četrto mesto, Jure Filak s krajniki pa je bil deveti. Marjan Kardinar pravi, da jih je nekaj, skupaj morda toliko kot prstov ene roke, ki vlagajo velike napore za zagotavljanje minimalnih materialnih možnosti za pripravo oračev in animacijo mladim, da se ukvarjajo s tekmovalnim oranjem, sreča pa je tudi, da so se tekmovalci sami pripravljali odrekli in kar veliko vlagati v opremo. J. V.

Dijaki poklicnih šol v tujini

Kmetijstvo brez mej

V Rakičanu gostje iz Nemčije, Madžarske in Slovaške

Program Vseživljenjsko učenje Centra RS za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja z naslovom Izboljšanje zaposlitvenih možnosti dijakov poklicnih šol s pomočjo mednarodne mobilnosti (Cmepius) odpira možnost izmenjave dijakov tudi s področja kmetijstva, tehnike ali živilstva in pozneje njihove zaposlitve v tujini. V projektu, ki poteka od začetka avgusta 2012 do konca julija 2014, sodelujejo dijaki in profesorji partnerskih šol iz Slovenije, Madžarske, Slovaške in Nemčije.

»Prav Nemčija je s svojimi devetimi zveznimi deželami največji čezmejni trg delovne sile v Evropi. Hkrati poteka trenutno tudi na Slovaškem, v Sloveniji in na Madžarskem intenzivna izmenjava delovne sile s sosednjimi državami. Ta internacionalizacija gospodarstva in dela zahteva v prihodnosti strokovno delovno silo z medkulturnimi kompetencami in poznavanjem drugih gospodarstev. Za razvoj teh kompetenc je prav praktikum v tujini učinkovito sredstvo za praktično usmerjeno poklicno izobraževanje,« je pojasnila Slava Just, usklajevalka projekta na Biotehniški šoli Rakičan. Mednarodne izkušnje in dodatno poznavanje jezika in kulture so dobrodošli tako za dijake kot tudi za učitelje, ki tako spoznavajo prednosti in slabosti drugih šolskih sistemov, 23 dijakov in trije profesorji iz rakičanske šole pa so v okviru projekta pred meseci že preživeli tri dni na partnerski šoli v Nemčiji ter se udeležili športnih srečanj dijakov vseh sodelujočih šol na Madžarskem.

Werner Kern, ravnatelj centra poklicnih šol v bavarskem mestu Ansbach, kjer izobražujejo okrog 600 dijakov

različnih usmeritev, že deset let sodeluje z Biotehniško šolo Rakičan: »Vedno se veselim obiska v Sloveniji, saj se z izmenjavo izkušenj veliko naučimo. Prav danes smo spoznavali slovenski izobraževalni program za pridobitev poklicne in strokovne izobrazbe. V Sloveniji je zanimivo predvsem to, da je zelo jasna struktura poklicnega izobraževanja in da imajo šole kljub temu še vedno dovolj svobode, da si po svoje prikojijo organizacijo in izvajanje programov, medtem ko je pri nas vse natančno predpisano in imamo še vedno dualni sistem izobraževanja, ki pomeni, da imamo učence v šoli le en dan na teden, štiri dni pa so na praktičnem usposabljanju v delavnicah. Slovenski sistem ima prednosti glede teoretičnega znanja, njegova pomanjkljivost pa je, kot smo izvedeli, da pridobijo dijaki premalo delovnih izkušenj, ki jih pogrešajo predvsem delodajalci.«

Poleg spoznavanja nacionalnih izobraževalnih načrtov je namen projekta tudi poglobljanje vrednot socialnega sobivanja ljudi iz različnih evropskih družb, to pa pomeni medkulturno sodelovanje in odprtost, empatijo ter sprejemanje in spoštovanje nacionalnih razlik. Maria Šimonova iz majhne mesta Urbanovo na Slovaškem uči na srednji poklicni šoli, kjer se izobražujejo mehaniki, avtomehaniki in tudi kmetijski tehniki. Prav po zaslugi projekta je prvič obiskala Slovenijo: »Nad čudovito pokrajino, prijaznimi ljudmi in mestom Murska Sobota sem navdušena. Prav posebej me veseli pogled na urejeno okolico kmetijske šole, ki ima tudi veliko nasadov, dragocen pa je bil tudi obisk kmetijskega sejma Agra.«

Bernarda B. Peček

Projekt Knjižnica slepih in slabovidnih

Slepi bodo listali po knjigah

Brati je pravica vseh – Na sedežu društva slepih in slabovidnih predstavili nove možnosti branja

Tudi slepim in slabovidnim pomeni branje pot do znanja, izobrazbe in poklica, žal pa jim še vedno ni dostopno toliko, kot bi moralo biti. Zato so pred kratkim na sedežu Medobčinskega društva slepih in slabovidnih Murska Sobota (MDSSMS) pripravili predstavitev projekta Knjižnica slepih in slabovidnih. Kot pravi Polona Car iz Zveze slepih in slabovidnih Slovenije, gre za projekt, ki predvideva posodobitev knjižnične dejavnosti za slepe. Tako želijo posodobiti prostore knjižnice Zveze slepih in slabovidnih Slovenije v Ljubljani, edine slovenske knjižnice za slepe in slabovidne, cilj pa je, da bi ta knjižnica prišla tudi v mrežo javnih knjižnic in se odprla za širšo javnost. Projekt sofinancira Evropski socialni sklad v višini 2,7 milijona evrov, trajal pa bo do februarja 2015.

Gradivo, ki ga je še vedno veliko na klasičnih kasetah, bodo zamenjale zgoščenke, prav tako bodo uvedli nov knjižni format za slepe in slabovidne, imenovan DAISY (Digital Accessible Information System), ki je mednarodni standard za digitalni zvočni zapis.

Ta uporabniku omogoča navigacijo po digitalni zvočni knjigi, torej jo bo lahko na hitro preletel, si označil poglavja, si kaj zabeležil, skratka skoraj vse, kar lahko počnejo videči bralci s tiskano knjigo. Za ta format pa so potrebni posebni programi, ki si jih uporabniki naložijo na svoje računalnike ali posebne predvajalnice, ki podpirajo različne medije.

Z novim formatom in predvajalniki so se seznanili tudi člani murskosoboškega medobčinskega društva. Ob po-

S predvajalniki in formatom DAISY so se prvič seznanili tudi člani murskosoboškega medobčinskega društva slepih in slabovidnih. FOTOGRAFIJA CIRIL KOSEDNAR

moči večjih in manjših žepnih predvajalnikov so poskusili prebrati delček zvočne knjige, najti neko poglavje in spoznati druge prednosti te nove bralne tehnologije. Kot je povedal predsednik društva Štefan Maučec, so

tudi njihovi člani bralci in uporabniki omenjene knjižnice v Ljubljani, kjer si gradivo izposojajo fizično, po pošti ali prek elektronskega informacijskega sistema. Nova tehnologija jim bo omogočala nove možnosti pri branju

knjig, toda treba jo bo dobro spoznati. Ker v društvu radi sledijo tehnološkemu razvoju na področju slepih in slabovidnih, so tudi pripravili predstavitev.

C. K.

V zadnjem letu je prebral 150 knjig

Zdenko Šmid iz Podgorja na Apaškem polju je bil kratkoviden, vid pa se mu je začel hitro slabšati ob delu z računalniki. Danes je skoraj popolnoma slep, vidi le svetlobo in obrise večjih objektov.

Kot pravi, je branje osnovna pot do izobrazbe in poklica, zato je zelo pomembno imeti pravico in možnost branja. Sam se je izobrazil še, ko je videl, toda zato mu branje danes ni nič manj pomembno ali, kot pravi, celo še bolj. »Ker sem upokojen, z veseljem berem. To je postalo že skoraj moja zasvojenost.«

Toda vedno ni bilo tako. Ko so se začele težave z vidom, mu je knjige brala žena Milena. Brajice namreč ne obvlada, za zvočne knjige pa tudi ni takoj vedel. Ko je izvedel za njih, se mu je odprl nov svet. »Popolnoma sem padel v knjige in ne vem, kaj bi bilo, če ne bi imel te možnosti. Že pred slepoto sem veliko bral, zato sem potem, ko so se začele težave z vidom, to še najbolj pogrešal. Prav branje mi ogromno pomeni.«

V zadnjem letu je prebral okrog 150 knjig. Te si kot član Medobčinskega društva slepih in slabovidnih Murska Sobota izposoja v knjižnici Zveze slepih in slabovidnih v Ljubljani. Najraje bere biografije in zgodovinske knjige. To mu, kot pravi, tudi omogoča, da razume današnjo družbo in dogodke.

Pred dnevi se je udeležil predstavitve novih tehnologij za branje in bil navdušen nad možnostjo, ki jih omogočajo. Kot pravi, bodo v prihodnje tako njemu kot drugim slepim in slabovidnim zvočne knjige še dostopnejše, branje pa bo lažje, saj novi formati in predvajalniki omogočajo listanje knjige, označevanje poglavij in še marsikaj. To mu bo bistveno popostrilo in skrajšalo čas branja, da bo lahko prebral še več knjig.

Šesti Zdravčevih dnevi o fizikalni terapiji in rehabilitaciji

Z več gibanja krajše čakalne vrste pri zdravnikih

Slaba dostopnost do fizioterapevtov in fiziatrov – Z uporabo sodobnih tehnologij pojav novih bolezni – Terapija ne more rešiti vseh težav

Na letošnjih šestih Zdravčevih dneh, ki so prejšnji konec tedna potekali v Moravskih Toplicah, so govorili o fizikalni medicini, rehabilitaciji in zdraviliškem zdravljenju v ambulanti družinske medicine. Ena od vodij srečanja zdravnica asist. mag. Erika Zelko je povedala, da so pri Združenju zdravnikov družinske medicine temo izbrali z namenom, ker so različne poškodbe, bolečine, akutne in kronične težave del vsakdanjika v njihovih ambulantah, glede na čedalje višjo starost populacije pa bo to tudi v prihodnje čedalje pogostejše področje njihovega dela. Hkrati želijo spodbuditi širšo javnost, da bolj razmišlja o svoji telesni dejavnosti ter glede na starost in obolenja primernih športnih aktivnostih.

35 tisoč odločb za zdraviliško zdravljenje v Sloveniji

V ambulante prihajajo pacienti zaradi različnih težav, zdravniki pa jim pomagajo, da bi se posameznik čim prej vrnil v delovno okolje, v šole ali da bi imeli starejši kakovostnejše življenje, s fizikalno medicino. Čeprav osebni zdravnik še predpisuje fizikalne terapije in priporoča zdraviliško zdravljenje, je odobritev odvisna od zavarovalnice. Mag. Olivera Masten Cuznar z Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, ki pregleduje predloge zdravnikov za fizioterapevtsko zdravljenje, je povedala, da je ZZZS v minulem letu izdal 35 tisoč odločb za zdraviliško zdravljenje, od tega 1820 za območje Murske Sobotne.

Erika Zelko, Sandra Fabjan in Vera Jančar na šestih Zdravčevih dneh, ki so jih posvetili fizikalni medicini.

FOTOGRAFIJA A. NANA RITUPER RODEŽ

»Ob tem se večkrat vprašam,« pravi, »koliko Slovenci sami naredimo za svoje zdravje. Vse raziskave kažejo, da se Slovenci zelo malo ukvarjajo z gibalnimi športi, v bistvu pa je potrebno zelo malo, da dosežemo zmerno aktivnost. Daljšajo se čakalne vrste za fizioterapijo, za preventivo pa se naredi premalo.«

Vendar deset dni fizikalne terapije enkrat na leto ne more izboljšati fizikalnih sposobnosti, da človek ne bi imel več težav. Smiselno takega zdravljenja je v tem, da se ljudje naučijo aktivnosti, kako je treba izvajati

vaje, in da jih potem redno prakticirajo doma. Pozitivno je, da se tudi v marsikateri vasi ali kraju samoorganizirajo in pripravljajo različne vrste rekreacije, pri katerih občasno sodelujejo fizioterapevti in drugi strokovnjaki. Čedalje več ljudi pa uporablja različne naprave, ki jih imajo tudi doma. Žal večinoma narobe, opozarjajo strokovnjaki, zato je prav, da se pred uporabo, še posebno, če imajo kakšne težave, prej poučijo, katera vadba je primerna zanje in katera ne. Z nepravilno vadbo ali uporabo teh naprav se lahko zdravstvene težave le še poslabšajo.

Kot smo lahko slišali, v ordinaciji pridejo ljudje zaradi poškodb, zaradi različnih nesreč, poškodbe se razlikujejo tudi glede na starostno skupino, pri mlajših nastajajo pri delu, prostotnih dejavnostih ali športu, v višji starostni skupini pa zaradi osteoporoze, oslabelosti kostno-mišičnega sistema ali obrabe sklepov. Sedeči način dela in sedenje pri računalniku imata posledice, pa tudi šolarji in mladi niso več tako gibalno aktivni kot nekoč. »Facebook in twitter nista športni aktivnosti, zdravniki opažajo, da se zaradi uporabe sodobnih tehnolo-

Za zdraviliško zdravljenje manj denarja

Zavarovanci na območju murskosoboške enote ZZZS so lani prejeli 1820 odločb imenovanih zdravnikov za zdraviliško zdravljenje, to pa je dobrih pet odstotkov vseh izdanih odločb (35 tisoč) ZZZS. Skupaj je ZZZS za to namenil 10.239.811 evrov, in sicer dobrih 13 odstotkov manj kot leto prej, oziroma murskosoboška enota ZZZS 479.941 evrov ali skoraj 17 odstotkov manj kot leto prej. Občutno manj denarja za zdraviliško zdravljenje kot leto prej je bilo torej porabljeno v Pomurju, prav tako je bilo zdraviliško zdravljenje pomurskih bolnikov v povprečju občutno cenejše (13 odstotkov manj) od slovenskega povprečja.

gij pojavljajo nove bolezni, kot je artroza palčnega sklepa, ali težave zaradi bolečin,« pove Zelkova.

Dostopnost do fiziatrov in fizioterapevtov pri nas je zelo slaba, tudi centrov za rehabilitacijo ni veliko. Kot ugotavlja zdravnica prim. Darinka Klančar s katedre za družinsko medicino, pa imajo kljub temu, da pri nas primanjkuje fizioterapevtov, v primerjavi s sosednjo Avstrijo zelo slabe možnosti zaposlovanja. Pri nas je 44 fizioterapevtov na sto tisoč prebivalcev, v Avstriji pa enkrat več, 88.

A. Nana Rituper Rodež

Enajsti mednarodni praznik buč v Lipovcih

Literarni večer ob soju sveč iz buč

Najboljšo bučno enolončnico skuhali Američani, druga je bila ekipa Turističnega društva Vuhred, tretja pa iz DKŽ Klas Bodonci

V ŠRC Lipovci so v petek in soboto enajstič organizirali prireditev Mednarodni praznik buč – pozdrav jeseni, na katero vsako leto povabijo tudi goste iz tujine in drugih območij Slovenije.

Prireditev je pripravilo Turistično društvo Lipovci, ki ga vodi Danijel Zadavec, v sodelovanju s KS Lipovci in Zavodom za kulturo in promocijo Beltinci. V petek so pripravili razstavo buč in starega kmečkega orodja, v sodelovanju z Zavodom za zdravstveno varstvo Murska Sobota pa so za mlade organizirali delavnico Zdrav življenjski slog. Otroci so sodelovali tudi na delavnici poslikave in izrezovanja buč, predstavili so jim čiščenje buč, teta Pehta pa zdravilna zelišča z domačega vrta. Na literarnem večeru so svoje pesmi brali ljubiteljske pesnice in pesniki ob soju sveč v bučah in »pajanju krüja«.

Na sobotnem tekmovanju v kuhinju bučne enolončnice je sodelovalo enajst ekip, najboljšim pa je priznanja na sklepnem prireditvi s kulturnim programom podelila bučna kraljica Damijana Zver, ki so jo izbrali lani in bo to še eno leto. Po oceni strokovne komisije je najboljšo skuhal ekipa iz

Najdebelejšo bučo je na prireditev prinesel domačin Alojz Žižek, za naj... domačijo pa so po oceni komisije razglasili domačijo Mujdričevih.

Združenih držav Amerike, izseljenci in Lipovci, ki so bili med prireditvijo na obisku doma. Druga je bila ekipa Turističnega društva Vuhred, s katerim je lipovsko turistično društvo pobrateno, tretje pa je bilo Društvo kmečkih žena Klas Bodonci. Mednarodno udeležbo je dopolnjevala še ekipa iz Francije, katere člani so bili po rodu prav tako iz Lipovca.

Doslej pa so na prireditvah, kot je spomnil predsednik KS Lipovci Janjo Bezjak, gostili še Poljake, Madžare, Hrvate in Avstrijce. Najdebelejšo bučo je na prireditev prinesel domačin Alojz Žižek, za naj... domačijo pa so po oceni komisije razglasili domačijo Mujdričevih. J. G.

Moški pevski zbor Lipovci, predsednik TD Lipovci Danijel Zadavec, bučna kraljica Damijana Zver in povezovalc Milan Zrinski
FOTOGRAFIJA JOŽE GABOR

Gobi velikanki

Stanovalec Doma starejših Rakičan Anton Utroša je pri Srednji zdravstveni šoli Rakičan našel ti dve gobi. Skrivali sta se pod klojpo pred vhodom v šolo in skupaj tehtata 1,34 kilograma. T. P.

FOTOGRAFIJA JERNEJ ZVER

Regijsko gasilsko tekmovanje

Rekordno število ekip

Letos bo Pomurje na državnem tekmovanju zastopalo 16 ekip

Minulo nedeljo je Prostovoljno gasilsko društvo Ljutomer skupaj s tamkajšnje gasilsko zvezo pripravilo regijsko gasilsko tekmovanje, na katerem so bile izbrane tudi ekipe, ki bodo našo regijo zastopale naslednje leto

ši gasilci in gasilke pa v vaji s hidrantom in vaji raznoterosti. V skupnem seštevku točk je pri članih A zmagala ekipa gasilcev iz Beznovec pred gasilci iz Dolnjih Slaveč in Šratovec. Pri članicah A pa so bile najboljše gasil-

Zižki. Pri starejših gasilkah pa Spodnji Ivanjci pred Lutverci in Turniščem. Omenjenih 16 ekip bo zastopalo pomursko regijo na državnem tekmovanju naslednje leto, vendar zdaj še ni znan ne kraj in ne čas tekmovanja. V

Letos na regijskem tekmovanju tudi taktična mokra vaja FOTOGRAFIJA JANJA VLJAJ

Črešnjevci

Obnova Dajnkove hiše

Kljub obnovam ohranjena njena prvotna oblika

V Črešnjevcih pri Gornji Radgoni že stoletja stoji edina s slamo krita hiša v gornjeradgonski občini. To je pravzaprav spomenik arhitekture na podeželju. V njej se je rodil duhovnik in pisatelj Peter Dajnko (1787–1878), ki je znan po tem, da je želel uveljaviti svojo pisavo dajnkico v slovenskem jeziku, ter po prvi v slovenščini napisani knjigi o čebelarstvu, ki nosi naslov Pčelar, ki je bila izdana leta 1831. Več sto let stari hišo, »cimpračo«, krito s slamo in beljeno z gašenim apnom, ki je v lasti družine Janka Fekonje, so

vseskozi dobro vzdrževali, in čeprav je bila skozi stoletja večkrat obnovljena, je večinoma ohranila svojo prvotno obliko. Zaradi dotrajanosti je bila obnove potrebna tudi streha, za novo kritino pa je poskrbelo podjetje Antona Golnarja iz Sovjaka pri Sv. Juriju ob Ščavnici. Kot je povedal lastnik hiše, bodo streho, ki bo stala okrog 12 tisoč evrov, obnovili s pomočjo evropskih sredstev, 20 odstotkov pa bo prispeval sam. Hiša je ob tej priložnosti dobila tudi nova okna. L. Kr.

na državnem tekmovanju. Regijskega tekmovanja se je v Ljutomeru udeležilo rekordno število gasilskih ekip, in sicer 94 od sto prijavljenih. Te so se pomerile v različnih vajah – člani in članice v taktični mokri vaji, vaji razvrščanja in teoretičnem testu, starej-

ke iz Bodonec pred Svetim Jurijem in Pertočo. Pri članih B je zmagala ekipa iz Šratovec pred Doljnimi Slavečiči, pri članicah B pa ekipa Bodonec pred Markišavci. Pri starejših gasilcih je bila najboljša ekipa iz Podgorja pred ekipama Radenci-Boračeva in

nekaterih kategorijah so napredovale prve tri ekipe, v nekaterih pa le dve, kar je bilo odvisno od števila nastopajočih v posamezni kategoriji, razen pri veteranih in veterankah, kjer vedno napredujejo prve tri ekipe. C. K.

Lončarstvo in razstava pri Žumanovih v Ljutomeru

Saša nadaljuje dedkovo lončarsko obrt

Dedek je bil do leta 1973 pečar kot tudi njegov oče, potem se je lotil lončarstva – Vse več ljudi se zaveda vrednosti doma izdelanih izdelkov

Saša Žuman iz Ljutomera se je poklicno lotil izdelovanja tradicionalnih prleških lončarskih izdelkov leta 1997, ko je to dejavnost prevzel od dedka Karla, njegovi predniki pa so bili tudi pečarji.

Tako Saša kakor tudi njegova babica Slavica se spominjata, da so bili v zadnjega pol stoletja tako slabi kakor tudi boljši časi tako za pečarstvo kakor lončarstvo. Dedek Karel je lončarsko obrt opravljal vse do svojega 83. leta starosti, ko sta se s Sašom dogovarjala, da bi z novim letom 1997 ta prevzel domačo obrt, dedek pa je že pred tem, 15. decembra, umrl. Družina sicer izhaja iz prav tako znane pečarske družine Žuman iz Noršinec pri Ljutomeru, od koder se je preselila v središče Ljutomera.

Saša je končal keramičarsko šolo v Rušah in z očetom delal pri polaganju ploščic, preden se je lotil lončarstva: »Vendar me je lončarstvo vedno veselilo in sem dedku z veseljem priškočil na pomoč, enako tudi oče.« Slavica se spominja, da je bila pečarska delavnica v Ljutomeru od leta 1957 in so izdelovali peči vse do leta 1973, ko so se lotili lončarstva: »Potrebe po pečeh so se okrog leta 1970 zelo zmanj-

šale, pred tem pa smo jih veliko izdelali tako za prebivalce mest kakor tudi vasi in so še vedno ohranjene v nekaterih domovih. Vozili smo jih tudi na sejme v Ormož, Gornjo Radgono, Turnišče, pa tudi na Hrvaško. Te peči so potem po želji kupca tudi vgradili v objekt. Potem pa so ljudje krušne peči zmetali ven in kupili navadne na drva in olje ter peči za centralno ogrevanje. Zdaj se zanimanje za krušne peči spet povečuje in jih spet vključujejo v svoje domove.«

Peči so vozili na sejem tudi v Ormož in Turnišče

Takrat so večino pečarskih del opravljali ročno, tudi glino so tlačili z nogami, zdaj pa večino dela pri izdelavi peči naredijo strojno. Cel postopek izdelave je potekal skoraj mesec dni, hkrati pa so izdelovali več peči. Saša pravi, da je precej teh peči, ki jih je izdelal njegov dedek, še ohranjenih in tako je naletel tudi na napis na peči, da jo je izdelal Franc Žuman, ki je bil njegov pradedek. Dokler je bilo veliko potreb po doma izdelanih pečeh, se je s tem poklicem dalo preživeti, dedek pa je imel tudi dva pomoč-

Saša skupinam obiskovalcev predstavi tudi izdelavo na lončarskem vretenu. FOTOGRAFIJA JOŽE GABOR

Slavica ob zbirki izdelkov prejšnjih generacij lončarjev

nika, pogosto vajenca. Peči so delali po dogovoru ali so jih vozili na vozu s konjsko vprego na sejme od Turnišča do Ormoža: »Na voz so v seno naložili tudi do šest ali sedem peči, da se med vožnjo niso polomile.«

Ko se je Saša poklicno lotil lončarske obrti, je imel že precej izkušenj, ker je pomagal dedku. Danes izdeluje različne izdelke, od uporabnih do okrasnih. Zadnja leta je največje zanimanje za uporabne predmete, različne pekače in druge, ki jih uporabljajo v gospodinjstvih in na turističnih kmetijah. Njegovi izdelki temeljijo na tradiciji prleškega lončarstva, ki je sicer podobno prekmurskemu, vendar so za različne izdelke različna poimenovanja. So pa razlike, pravi Saša, pri oblikah tako po območjih izdelave kakor tudi med posameznimi lončarji, ki da vsak izdelku svoj pečat. Izdelke pečejo najprej pri 900 stopinjah Cel-

zija, drugič pa pri tisoč, pri tem pa kurijo z drvimi.

Saševi lončarski izdelki tudi v Londonu in Avstraliji

Veseli ju, da se vse več ljudi zaveda vrednosti doma izdelanih izdelkov v primerjavi z industrijskimi: »Tisti, ki znajo ceniti dobro hrano, vedo, da so jedi, pripravljene v lončeni posodi, posebnega okusa, pa tudi na pogled bolj privlačne. Vključujejo jih tudi v ponudbo hrane v gostinstvu in turizmu,« pravi Slavica. Tudi pri Žumanovih lončeno posodo veliko uporabljajo za pripravo jedi, od enolončnic do pogač in mesa, pri tem pa je pomembno tudi to, kakšno peč imamo, saj je bolje, če se peče počasneje in ne v veliki vročini, kar je pogosto ob hitenju v sodobnih pečeh. Njegovi izdelki so tako po domovih od Anglije do Avstralije.

Cel kombi izdelkov so prodali tudi veleblagovnici v Londonu. Bolje je prodajati komu, ki mu zaupaš, saj je v Sloveniji precej plačilne nediscipline, pravi Saša.

Obiskovalci lahko pridejo kupiti izdelke in si ogledat razstavo vsak dan, saj je vedno nekdo doma, za organizirane skupine obiskovalcev, turistov, izletnikov in šolarjev pa tudi prikažejo izdelavo na lončarskem vretenu. Ogledajo pa si lahko tudi zbirko starih lončarskih izdelkov, v kateri je največ izdelkov njegovega dedka, so pa tudi izdelki starejših generacij: »Prihajajo tudi naključni izletniki, ki se peljejo skozi Ljutomer. Nastajanje lončarskih izdelkov na vretenu predstavljam tudi na nekaterih sejmih, eden najboljših je Sejem po celem Lotmerki, kamor pride tudi veliko tujcev, ki cenijo naše domače izdelke.«

Jože Gabor

Grad, Puconci in Tišina skupaj do kolesarskih počivališč

Za spodbujanje kolesarjenja in varnost na cesti

Vse več je turistov, ki si dan popestrijo s kolesarskim potepom po Goričkem in Ravenskem – Organizirali tudi kolesarsko turo

V nekaterih goričkih in ravenskih krajih so že nekaj časa postavljena nova kolesarska počivališča, ki so dosežek skupnega projekta občin Grad, Puconci in Tišina in ki jih je sofinanciral Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja. Omenjene občine in Razvojni zavod Občine Puconci so se v letu 2012 prijaviли na javni poziv LAS Goričko. Povezali so se, ker verjamejo, da je turizem v njihovih občinah razvojna priložnost in da imajo v okviru športnorekreatijskega turizma zelo ugodne možnosti za razvoj kolesarstva. V zadnjem času opažajo vse več turistov, ki si dopustniški dan popestrijo s potepom po krajih Goričkega in Ravenskega. Seveda spodbujanje kolesarjenja prispeva tudi k boljšemu zdravju in zdravemu življenjskemu slogu njihovih občanov.

Kot pravijo na občinah, bodo počivališča lahko uporabljali vsi, ki se ukvarjajo s kolesarstvom rekreativno, športno ali izletniško, varna počivališča pa bodo lahko uporabljale ob organiziranih kolesarskih dneh in drugih dogodkih tudi osnovne šole. S postavitvijo kolesarskih počivališč so povečali varnost kolesarjev v prometu, hkrati pa pripomogli k razvoju vasi in ruralne infrastrukture.

Predstavitve projekta je pred dnevi potekala v Lemerju pred enim izmed novih kolesarskih počivališč. Ob tem so izvedli tudi kolesarsko turo med kolesarskimi počivališči in na ta način seznanili širši krog kolesarjev z njihovo postavitvijo. Kolesarjenja so se udeležili kolesarji z območja vseh treh občin in okoliških krajev.

C. K.

V okviru projekta je postavljenih devet enakih kolesarskih počivališč. Na območju Občine Puconci so postavljena štiri počivališča, in sicer v vaseh Lemerje (na fotografiji), Bodonci, Mačkovci in Puconci. Na območju Občine Tišina so tri počivališča v vaseh Krajna, Petanjci in Murski Črnci ter nadstrešek v Gederovcih. V Občini Grad pa sta dve kolesarski počivališči, v Dolnjih Slavečih in Radovcih. FOTOGRAFIJA CIRIL KOSEDNAR

VESTNIK lahko kupite tudi na večini pošt v Pomurju.

www.pomurje.si

Top 6 na Pomurje.si v preteklem tednu

1. Bo Štihec izstopil iz vrst DL
2. Neuspešen poskus prevzema kadrovske komisije
3. Prispevki za verouk, denarja za katehete ni dovolj
4. Mura trikrat v polno proti Cankovi
5. Vodstvo SLS s pomurskimi člani stranke
6. Nekdo na zapuščenih in pozabljenih grobovih prižiga sveče

FOTOGRAFIJA TIMOTEJ MILANOVIČ

Komentar tedna na Pomurje.si

Uporabnik Romann o evropskem tednu mobilnosti v Ljutomeru:
»Hmmm, ena teta izmed teh na fotkah, bi se še v pisarno pripeljala. če bi ji avto šel po stopnicah in bi vrata in hodnik bili dovolj široki.«

pomurje.si
BOLJŠA STRAN SPLETA

Le kaj pomeni številka 160 na majicah, ki so jih nosila dekleta ob predstavitvi rekonstrukcije železniške proge Pragersko–Hodoš minuli ponedeljek v Ljutomeru. Gre za hitrost, s katero bodo lahko vozili vlaki po obnovi in elektrifikaciji na tej progi. Marsikdo v Pomurju upa, da to ne bodo samo tovorni vlaki.

FOTOGRAFIJA BERNARDA BALAŽIČ PEČEK

Na prireditvi Praznik buč – pozdrav jeseni v Lipovcih, ki jo organizira Turistično društvo Lipovci, so še za eno leto podaljšali mandat bučni kraljici Damjani Zver, ki so jo izbrali lani. Člani društva so menili, da se je Damjana v preteklem letu dni izkazala pri promociji kraja na prireditvah v občini ter v krajih v Sloveniji in tujini, s katerimi lipovsko turistično društvo že več let sodeluje. FOTOGRAFIJA JOŽE GABOR

Stanka Dešnik iz Krajinskega parka Goričko je s kolegicama Majo Simoneti in Suzano Simič predstavljala le manjši del slovenskih udeležencev na mednarodni konferenci o čezmejnem urejanju prostora ob nekdanji železni zavesi v okviru delovanja iniciative Evropska Zelena vez (European Greenbelt) in projekta GreeNet. Malce krivično bi bilo, če bi jih poimenovali železne dame, kajti prav vse so še kako »zelen«. FOTOGRAFIJA BERNARDA BALAŽIČ PEČEK

Nekaterim pomurskim ekipam, ki so bile uspešne na gasilskem regijskem tekmovanju v Ljutomeru in nas bodo zastopale na državnem tekmovanju, so sovaščani pripravili slavnostni sprejem. Tako je bilo v nedeljo tudi v Beznovcih. Njihova ekipa je namreč zmagala v kategoriji člani A. Več kot 50 vaščanov jih je spremljalo na tekmovanju v Ljutomeru. Pri gasilskem domu pa jih je pričakalo okrog 120. Na fotografiji Tomaž Huber, desetar enote člani A PGD Bodonci, Ferdinand Bagola, dolgoletni sektorski poveljnik v Bodoncih, in Tanja Marič, pučunska občinska svetnica iz Beznovec. FOTOGRAFIJA TANJA MARIČ

Trije različni akterji razvoja kmetijstva v Pomurju: Luz Soto Bravo iz Pacha Mama Centra Kunova, ki živi z naravo, Damjan Jerič s Kmetijsko-gozdarske zbornice, ki je mnogim pripravil osnove za pridobitev evropskega denarja za razvoj podeželja in kmetijske dejavnosti, in kmetovalec Jože Bohinec iz Zasadov, ki je prepričan, da bi se kmetijski svetovalci morali spremeniti v socialne svetovalce. FOTOGRAFIJA BERNARDA BALAŽIČ PEČEK

Slovensko sodstvo

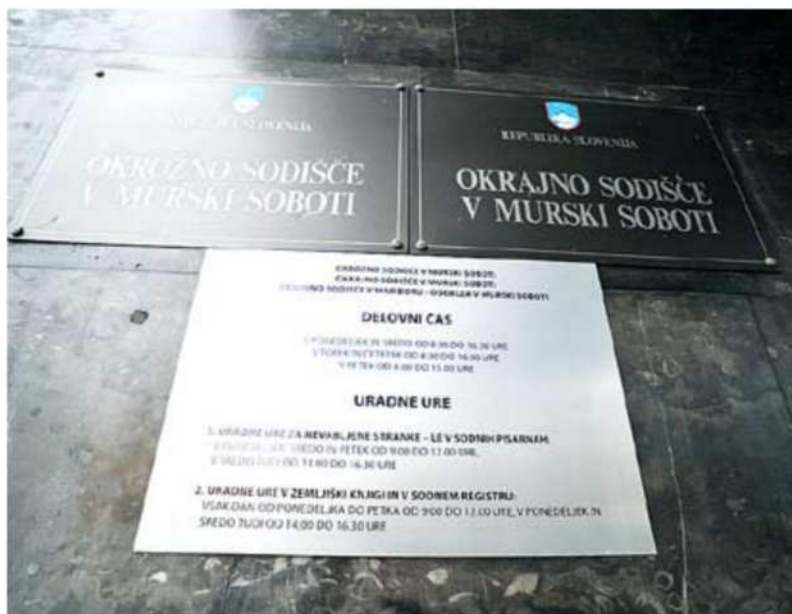
Trije sodniki iz Murske Sobotice na pomoč v Koper

Vrhovno sodišče: pripravljenost sodnikov za sodelovanje je prispevek h krepitvi učinkovitosti – Ker razpolaga z dodatnimi kadrovskimi viri, je murskosoboško okrajno sodišče ponudilo pomoč

Sto petdeset spisov okrajnega sodišča iz Kopra je bilo poslano v delo murskosoboškemu okrajnemu sodišču. Trije sodniki iz Murske Sobotice bodo tako občasno vodili obravnave – prve bodo predvidoma že konec meseca – na koprskem sodišču. Seveda bodo razsojali tudi v svojih primerih na tukajšnjem sodišču. Gregor Strojnik iz službe za odnose z javnostmi vrhovnega sodišča je pojasnil, da gre za prenos skupno štiristo spisov, od katerih se prenaša dvesto gospodarskih pravnih in petdeset kazenskih zadev na Okrajno sodišče v Mariboru ter sto gospodarskih pravnih in petdeset pravnih zadev na okrajno murskosoboško sodišče. »Zadeve bodo sodelujočim sodnikom dodeljene naključno, s čimer bo zagotovljeno pravilo naravnih sodnikov ter njihove nepristranskosti in neodvisnosti.«

Obravnave bodo potekale v Kopru, na Primorskem pa se bodo vozili samo sodniki in ne drugo osebje. »Zadoščeno bo načelu solidarnosti in gospodarnosti v korist strank. Strankam tako ne bodo nastajali nikakršni dodatni stroški,« je povedal Gregor Strojnik. Sodnikom bo potne stroške poravnalo sodstvo – o možnosti njihove morebitne namestitve v službeno stanovanjsko se še dogovarjajo z ministrstvom za pravosodje. »Osebnostna pripravljenost sodnikov za tovrstno sodelovanje je pomemben prispevek h krepitvi učinkovitosti sodnih postopkov,« je poudaril uradni govorec vrhovnega sodišča.

In zakaj so za pomoč pri reševanju sodnih zaostankov sodišča iz Kopra

Na tukajšnjem okrajnem sodišču potrebujejo manj kot osem mesecev, da končajo primer. FOTOGRAFIJA NATAŠA JUHNOV

izbrali prav murskosoboško okrajno sodišče – sodišče z drugega konca države? Zaradi uspešnosti? Na vrhovnem sodišču so se izognili neposrednemu odgovoru: »Uspešnosti sodišče ne razvrščamo na način, kot ste postavili vprašanje, temveč lahko v tem primeru izhajamo iz metodologije izenačevanja kadrovskih virov v okviru sodne uprave. Ker trenutno v Mariboru in Murski Soboti razpolagajo z dodatnimi kadrovskimi viri, sta obe sodišči ponudili pomoč, sodnike pa smo razporedili tja, kamor je bilo glede na nesorazmerne obremenitve dela in pomanjkanje kadrov to potrebno.«

Po podatkih, ki jih je posredoval Branko Palatin, predsednik Okrajnega sodišča Murska Sobota, na sodišču že vrsto let zmanjšujejo nerešene zadeve. V začetku leta 2006 je bilo nerešenih 2.396 vseh zadev – Palatin je položaj predsednika nastopil novembra 2005 –, junija letos pa 454. »Z dodelitvijo sto petdesetih gospodarskih in pravnih zadev se je ta številka spremenila, saj so vse dodeljene zadeve z Okrajnega sodišča Koper sodni zaostanki,« je dejal predsednik. V prid delu sodišča govori še povprečen pričakovani čas reševanja pomembnejših zadev: lani septembra je bil 8,9 mese-

Tri nove moči

Zaradi varčevanja države v murskosoboškem sodnem okrožju konec lanskega leta niso podaljšali pogodb petnajstim uslužbenecem, ki so bili zaposleni v okviru programa odpravljanja sodnih zaostankov Lukenda. Sredi letošnjega leta je vlada sodstvu odobrila nova sredstva, to pa je tudi okrajnemu sodišču iz Murske Sobotice omogočilo delno nadomestitev izgubljenih kadrov. Za določen čas do konca leta so tako po besedah predsednika sodišča Branka Palatina zaposlili tri javne uslužbence pod okriljem projekta reševanja gospodarskih in kazenskih zadev. Sodniško funkcijo na okrajnem sodišču opravlja 13 sodnikov in imajo zaposlenih 62 javnih uslužbenecov.

ca, junija letos pa 7,9 meseca. Branko Palatin pravi, da je uspešnost dela tudi posledica dodatnih zaposlitev po programu zmanjševanja sodnih zaostankov Lukenda iz leta 2006, ko se je okrajno sodišče dodatno okrepilo, da bi bilo sodnih zaostankov manj, še s petimi sodniki. Mimogrede: sodišče rešuje tudi primere okrajnega sodišča iz Maribora. Polletni rezultati delovanja slovenskih sodišč sicer kažejo, da sodišča rešijo več zadev, kot jih prejmejo, prav tako se nadaljuje pozitiven trend zmanjševanja števila nerešenih zadev.

Andrej Bedek

okc poročča

Lažni virus NPU

Pojavil se je nov računalniški virus z zapisom Nacionalnega preiskovalnega urada (NPU), da je uporabnik storil kaznivo dejanje, za katero je treba plačati globo. Policija sporoča, da nikoli ne pošiljajo elektronskih sporočil, s katerimi bi uporabnike pozivali k plačilu globe. Policisti uporabnikom svetujejo, naj takšnim sporočilom ne nasedajo in naj ne plačujejo zahtevanih zneskov. Prav tako uporabnikom predlagajo pravilno uporabo programske in strojne opreme

POČISTI: Vsi uporabniki je treba biti previdni pri uporabi elektronske pošte. Policija opozarja, da nikoli ne pošiljajo elektronskih sporočil, s katerimi bi uporabnike pozivali k plačilu globe. Policisti uporabnikom svetujejo, naj takšnim sporočilom ne nasedajo in naj ne plačujejo zahtevanih zneskov. Prav tako uporabnikom predlagajo pravilno uporabo programske in strojne opreme

ter naj poskrbijo za protivirusno zaščito, filtriranje sumljive pošte in uporabo požarne pregrade.

Blato mora s ceste

V polnem razmahu so kmečka dela s traktorji in drugo kmetijsko mehanizacijo, zato je pomembno, da upoštevamo vse predpise, morebitno onesnaženje na cesti pa počistimo za sabo, opozarja policija. Če se zgodi, da so kolesa umazana in zemlja ali blato pada na cesto, do česar sicer ne sme priti, je treba onesnaženo cesto nemudoma očistiti, še piše policija. Če tega ne more storiti onesnaževalec sam, cesto očisti redni vzdrževalec, vendar na stroške onesnaževalca.

Objestnež na delu

Radgonski policisti so v nedeljo obravnavali poškodovanje silažnega kombajna med siliranjem. Neznanec je med koruzo namreč nastavljal železne profile, kar je imelo za posledico, da je prišlo do poškodbe dveh silažnih kombajnov. Tokrat so nepridipravi očitno kot svoj plen izbrali predvsem kmetijsko mehanizacijo. V Radomerščaku je tako neznanec ukradel štiri traktorske pogonske gredi in v Hrastju - Moti sveder za delovni stroj.

Utopil se je ribič

Pretekli četrtek so našli utopljenca v reki Muri pri Benici tik ob meji med Slovenijo in Hrvaško. Posredovali so gasilci PGD Lendava in PGD Petišovci ter potapljači Podvodne reševalne službe Murska Sobota, ki so truplo spravili na kopno. Odrejena je bila medicinska obdukcija, ki naj bi razkrila vzrok smrti, tuja krivda pa je že izključena, so sporočili policisti. Truplo se je zagodilo v vejevje, tako da ga voda ni odnesla. Kot vse kaže, je šlo za ribiča, a ker na slovenskem ozemlju nihče ni pogrešan, policisti domnevajo, da gre za državljan na Hrvaške.

Megla ovira promet

Vse pogosteje se bo zjutraj pojavljala megla. Kaj torej lahko voznik ali voznica stori za varno vožnjo, če je vidljivost zaradi megle močno ovirana? Če se znajdete v megli, morate zmanjšati hitrost vožnje in jo prilagoditi trenutnim vremenskim razmeram. Če je vidljivost samo 50 metrov, potem lahko vozite največ 50 kilometrov na uro. V megli je tudi priporočljivo, da povečate varnostno razdaljo, saj le v tem primeru lahko pravilno in pravočasno zavirate. Uporaba meglenk je dovoljena šele takrat, ko se vidljivost zmanjša na 50 metrov.

ČE SI UDELEŽENEC ALI PRIČA V PROMETNI NESREČI, ČE SI ŽRTEV ALI OČIVIDEK KRIMINALNEGA DEJANJA, ČE MISLIŠ, DA JE MOTEN TVOJ MIR, ALI ČE MENIŠ, DA LAHKO POLICIJA NA DRUG NAČIN POSKRBI ZA TVOJO VARNOST,

POTEM KLIČI 113!

Varnostni pas

Policija svetuje: Priprnite se in doživite!

V zadnji prometni nesreči s smrtnim izidom tako voznik kakor sopotnik nista uporabljala pasu

Uporaba varnostnega pasu je nujen sestavni del varne vožnje, saj je dokazano, da rešuje življenje. Zadnja nesreča na pomurski avtocesti, v kateri sta življenje izgubila dva človeka, ki v avtomobilu nista bila pripeta, je znova opozorila, da je varnostni pas vez z življenjem. »Iz statističnih podatkov izhaja, da je v Pomurju privezanost voznikov in potnikov devetdesetodstotna. Letno policisti naštejemo okoli 3.500 kršitev,« je stanje pred-

Med kontrolo prometa ob začetku šolskega leta so tukajšnji policisti že doživeli, da so starši pripeljali svojega otroka v šolo tako, da je naraščajnik stal na zadnjih sedežih in bil obenem naslonjen na sprednja sedeža.

stavil Srečko Šteiner, inšpektor za promet na policijski upravi v Murski Soboti. Žal pa tudi najkakovostnejši sistem varnostnih pasov, kombiniran s kupom pasivne varnostne opreme v avtomobilu, ne zaleže, če vozilo trči s preveliko hitrostjo.

Varnostni pas morajo uporabljati med vožnjo voznik in potniki na vseh sedežih, kjer so ti pasovi vgrajeni. Vsi morajo biti pripeti na način, kot ga je določil proizvajalec, to pa pomeni, da morajo varnostni pas uporabljati vsi potniki v motornih vozilih, tako v osebnih avtomobilih,

kombijih, avtobusih, tovornjakih in traktorjih, če so pasovi vgrajeni.

Policijski nadzori uporabe pasu potekajo večkrat na leto, policisti pa sicer med svojimi rednimi nalogami preverjajo, ali so vozniki in sopotniki v vozilih pripeti z varnostnim pasom. Med kontrolo prometa ob začetku šolskega leta so tukajšnji policisti že doživeli, da so starši pripeljali svojega otroka v šolo tako, da je naraščajnik stal na zadnjih sedežih in bil obenem naslonjen na sprednja sedeža. »Pomembno vlogo pri mladih voznikih imajo oziroma morajo imeti starši in družina. Starši so učitelji in obenem ogledalo mladim. Če se bodo starši privezali v avtu in upoštevali omejitve, lahko pričakujemo, da se bosta podobno obnašala otrok in mlad voznik,« je k temu pristavil diplomirani inženir prometa Jože Škrilec.

Za konec še nekaj števil. Odrasel človek lahko z močjo rok in nog zadrži težo telesa ob trku le do hitrosti sedem kilometrov na uro. Pri trku vozila, ki vozi s hitrostjo 50 kilometrov na uro, deluje na naše telo enaka sila, kot če bi padli deset metrov globoko. Pri večjih hitrostih pa ta sila skokovito narašča. Strokovna ugotovitev je še, da bi bilo med vozniki in potniki v avtomobilih 40 odstotkov

Otroški sedeži

Otroci se v vozilu lahko vozijo le, če so starosti primerno zavarovani v ležiščih, homologiranih otroških varnostnih sedežih ali s homologiranimi pripomočki, ki omogočajo uporabo običajnih varnostnih pasov. Ležišča ali sedeži so lahko v skladu z navodili proizvajalca pripeti na prednjem ali zadnjem sedežu v vozilu. V avtomobilih, v katerih zaradi konstrukcijskih lastnosti avtomobila otroka ni mogoče zavarovati na prej opisan način, smejo sedeti otroci do dvanajstega leta starosti na zadnjih sedežih. Zmotno je tudi razmišljanje, da lahko otroka zaščitimo med vožnjo, če recimo sedimo v avtomobilu na zadnjih sedežih in ga držimo v naročju. V tem primeru, če tudi sami nismo pripeti, ob trku udarimo ob prednje sedeže in tako poškodujemo otroka. Otroci naj se vedno vozi v otroškem sedežu in pravilno pripeti.

manj žrtev, če bi vsi uporabljali varnostne pasove.
Andrej Bedek

Slovnica prekmurske romščine

Knjiga za pomoč učiteljem

Prekmurska romščina bolj kot balkanski podobna romščini na Gradiščanskem

Enaintridesetletna Samanta Baranja iz Vanče vasi verjetno ne ustreza prevladujočim predstavam o prekmurskih romskih ženskah, verjetno niti ne predstavam o prekmurskih ženskah na splošno. Diplomantka germanistike trenutno dela na Pedagoškem inštitutu v Ljubljani in pripravlja doktorsko disertacijo o jezikovnih značilnostih prekmurske romščine na Filozofski fakulteti. Izobražena, razgledana in usmerjena v svet. Medtem ko bralci Vestnika berejo te vrstice, je v ZDA, kjer bo tri tedne udeleženka izobraževalnega projekta, ki ga organizira ameriško veleposlaništvo v Sloveniji. Pred kratkim je izdala knjigo Amari čhib (Naš jezik), gre za slovnico prekmurske romščine. Ta je po njenih besedah namenjena predvsem vzgojiteljem in učiteljem, ki se pri svojem delu srečujejo z romskimi otroki, zato je napisana na bolj preprosti oziroma praktičen način. »Zmeraj sem mislila, da bo to bral nekdo, ki bo imel prvi stik z jezikom,« pravi Baranja, ki bo na tej podlagi slovnico prekmurske romščine tudi nadgradila. »Gre za temelje, na katerih je treba graditi naprej.« Romski jezik ne pozna dvojine ali srednjega spola, ima osem sklonov v nasprotju s slovenščino, ki jih pozna šest. Doselej je že bilo izdanih nekaj del na temo romskega jezika, nazadnje leta 2011 Pravopis romskega jezika, ki sta ga napisala Rajko Djurić in Jožek Horvat-Muc. Po predvidevanjih Baranjeve ta temelji predvsem na balkanski romščini, medtem ko je po njenem mnenju pre-

Samanta Baranja je predstavnica mlade generacije univerzitetno izobraženih Romov, ki niso obremenjeni s prevladujočimi predstavami o romski manjšini med večinskim prebivalstvom in ne skrivajo svojih ambicij po uspehu, svoje znanje pa želijo uporabiti tudi za dvig kakovosti bivanja na območjih, kjer živi romska skupnost.

FOTOGRAFIJA NATASA JUHNOV

kmurska romščina bolj podobna romščini, ki se uporablja na območju Gradiščanskega v Avstriji. »Ta dialekt je v treh četrtinah enak naši romščini.«

Med sabo se razumejo le delno

Kljub precejšnjim jezikovnim razlikam se Romi iz različnih držav med sabo delno vseeno razumejo. »Osnovno besedišče izhaja iz indijskih jezikov. Predvsem izrazi za dele telesa ali vremenske pojave so podobni ali celo enaki v vseh dialektih romskega jezika, če

pa komunikacija začne potekati na višji ravni, se v romščini ni mogoče sporazumevati, takrat je treba preklopiti na jezik večinskega prebivalstva,« pojasni Baranja. O tem se je tudi sama pričala pred tremi leti v Indiji, kjer se je udeležila konference o romskem jeziku. Tam so slovenski udeleženci govorili o indijskem izvoru romskega jezika. »Na moje veliko presenečenje večina tam navzočih tega sploh ni vedela. Bili so navdušeni in začeli smo iskati sorodne izraze v sanskrtu in hindiju, bilo je sme-

šno, ker smo se v nekaterih izjavah celo razumeli, izrazi za oči, lase, ustnice... so bili povsem enaki.«

Različna izgovorjava v različnih vaseh

Slovnica je izšla v okviru projekta za dvig socialnega in kulturnega kapitala v okoljih, kjer živijo predstavniki romske skupnosti. Izdali so še dvanajst trijezičnih slikanic, ki so izšle v slovenščini ter prekmurski in dolenski romščini, in trijezične slikovne slovarje kot dopolnilo k slikanicam. Baranja je tudi ena aktivnejših članic romskega akademskega kluba, ki zdaj končuje projekt učne pomoči v romskih naseljih. Klub, ki združuje romske študente, išče nove člane, ki bi želeli z njimi sodelovati, vendar je potencialnih kandidatov še vedno malo, v treh letih so tako pridobili samo šest članov. Za potrebe doktorata je Baranja izdelala terensko raziskavo, ki ji je pomagala pri pisanju slovnice. »Prišla sem do ugotovitve, da v vsakem romskem naselju prihaja do različne izgovorjave istih romskih besed. Na Goričkem večino besed izgovarjajo z dž, tak zglede je beseda phendžom (sem rekel/rekla), isto besedo bodo v Vanči vasi izgovorili z gj, torej phengjom, na Pušči, ki je oddaljena samo pet kilometrov, pa bodo rekli phendjom. Mislim, da ima pri tem velik vpliv prekmurščina, kjer prav tako besede izgovarjamo različno, na primer džaboko, gjaboko in djaboko.«

T. M.

filmogled

Prince Avalanche

ZDA, 2013

Režija: David Gordon Green. Igrajo: Paul Rudd, Emile Hirsch, Lance LeGault, Joyce Payne. Žanr: komična drama.

Leta 1987 so divji požari v centralnem Teksasu uničili skoraj 140 kvadratnih kilometrov gozdnih površin in v ruševine spremenili 160 domov, štirje ljudje pa so izgubili življenje. To je realno dejstvo, na podlagi katerega se začne zgodba filma Prince Avalanche, ki jo je ustvaril režiser David Gordon Green delno na podlagi islandskega filma Katera koli pot (Anna Veg) režiserja Hafsteina Gunnarja Sigurdssona iz leta 2011. Svoj film je Gordon posnel po velikem požaru istega leta v tekaškem okrožju Bastrop. Vzrok požara naj bi bile iskre pokvarjenih in podrtih električnih daljnovodov, na katere so v tropski nevihti Lee padla drevesa. Suhemu tekaškemu listju in travi pa ni bilo potrebno veliko za nastanek velikega požara. V Gordonovi verziji poleti 1988 na opustošeno območje prideta dva cestna delavca, da bi ponovno vzpostavila oznake na cestah, po katerih se le redko kdo sploh kdaj pelje. Starejši Alvin (Paul Rudd) se ima za izobraženega, discipliniranega in izkušenega človeka, v resnici pa vsa ta fasada zakriva le njegovo negotovost glede svoje prihodnje življenjske poti.

Ob pomoči avdiokaset se pridno uči nemščino, saj naj bi s svojo zaročenko Madison spomladi odpotoval v Nemčijo. Svojemu dekletu redno piše pisma, v katerih ji pojasnjuje, da mu delo v samotni divjini omogoča lažji razmislek o njunem odnosu. Mlajši Lance (Emile Hirsch) je Madisonin brat, ki ga je Alvin vzel s sabo na delo, da ji naredi uslugo in da iz Lanca napravi »pokončnega« človeka. Alvin ne razume, kako to, da Lance pri svojih letih še ne zna ribariti, postavi fotohoro ali zavezati vozla. Lancu pa je to čisto vseeno, saj ga zanimajo v glavnem samo dekleta in neprestano čaka konec tedna, ko imata z Alvinom prsto, da potem lahko odide v mesto na zabavo. Njuno samotno delo včasih popestri le star tovornjakar Moses (Lance LeGault), ki jima prinese pijačo in cigare. A konec tedna, ki je pred njima, bo tokrat Alvinu in Lancu naložil težko izkušnjo, ki jima bo pomagala prebroditi začetne prepire in nasprotujoča si mnenja do prijateljskega medsebojnega razumevanja.

Film Prince Avalanche je v kinematografski poplavi akcijskih junakov, morilcev in na silo narejenih komikov prava osvežitev. Ritem filma je meditativen, počasen, prepreden s pogostimi prizori narave in živali. To ni Teksas s svojim vročim podnebjem in suhimi stepami, ampak hribovit Teksas z gozdovi (kolikor jih je še ostalo), v katerih večkrat dežuje, in ki bolj spominjajo na severno Evropo ali Kanado. Zgodba filma s praktično le štirimi igralci je večinoma osredinjena le na Lanca in Alvina, ki si izmenjujejo svoje zgrade in nezgode. Pomemben segment filma je tudi ambientalna glasbena podlaga, ki jo je ustvarila skupina Explosions In The Sky, soundtrack iz filma pa je že izšel na njenem novem albumu. Ameriški mediji so delo Prince Avalanche uvrstili med sedem filmov, ki jih je treba videti, David Gordon Green pa je dobil na berlinskem festivalu srebrnega medveda za režijo.

T. K.

Spoznavanje drugačnosti kultur na potovanjih

»V dobri družbi je vse lažje«

Študent finančne matematike iz Prosenjakovec je poletne dni preživljal na Tajske

Blaž Koroša je dvaindvajsetletni študent finančne matematike na Fakulteti za matematiko in fiziko Univerze v Ljubljani, ki prav v teh dneh končuje svojo diplomsko nalogo. Zadnji letnik dodiplomskega študija je zahteval veliko časa in truda, zato so se s tremi sošolci že zgodaj spomladi začeli pogovarjati, kam bi odpotovali poleti na zaslužene počitnice po opravljenih študijskih obveznostih. »Najprej smo omenjali Kubo, nato pa sem predlagal Tajske, saj že dve leti pogosto koristimo študentske bone za kosilo v restavraciji s tajsko hrano v Ljubljani,« se zasmije Blaž. Tako so si že marca rezervirali letalske vozovnice, pot pa so natančneje začrtali v začetku junija, dober mesec pred odhodom.

»Potovanja me veselijo že od nekdaj. Rad spoznavam nove kraje, kulture, ljudi in načine življenja, ki se razlikujejo od našega. Zagotovo pa so naravne lepote in znamenitosti v krajih, ki jih obiščem, tisto, kar me najbolj navduši. Najpomembnejši pa so seveda ljudje, s katerimi potuješ. Če si v dobri družbi, je vse lažje,« pravi Blaž.

Enomesečno potovanje po oddaljeni deželi, kot je Tajski, je za študenta velik finančni zalogaj. Letalska vozovnica kljub trikratnemu prestopanju z letala na letalo in neodobnemu poletu na ozkih sedežih ni bila poceni, poleg tega je potovanje tja in nazaj le delček celotne poti. Toda če je želja dovolj velika, tako Blaž, tudi nekaj mesecev dela v tujini ni odveč, da si prisluži dovolj denarja. »Za potovanje sem izkoristil prihranke od študentskega dela v Nemčiji. V tovarni avtomobilov sem lansko poletje skoraj dva meseca delal vsak dan od jutra

»Gotovo bom še naprej veliko potoval, ampak najprej je treba obnoviti finance,« pravi Blaž. FOTOGRAFIJA OSEBNI ARHIV

do večera. In ker nisem ravno mojster kuhanja, sem šele tam začel res ceniti mamino kuhinjo,« pove v smehu.

Po Tajski med deževno dobo

Ob načrtovanju letošnjega potovanja jih je skrbelo predvsem vreme, saj ima Tajski le tri letne čase in ravno v teh mesecih je deževna doba, ko lahko dež čez noč poplavi mesta. Vendar jih niti v tem pogledu dežela ni pustila na cedilu in so večino časa uživali na vročem soncu. »Deževalo je le nekajkrat, pa še to le, ko smo sedeli na suhem v kakšni restavraciji ali na avtobusu. Ko pa je deževalo, je res lilo kot iz škafe.«

Na jugovzhodu Azije, v Bangkoku, so pristali 17. julija in tam jih je pri-

čakal sošolčev znanec. »Ker že pet let živi na Tajske, nam je lahko dal kar nekaj koristnih nasvetov in predvsem pojasnil njihov sistem trgovanja. Tam se namreč za cene praktično povsod baranta,« pove Blaž. Taksisti ne vklaplajo taksimetrov, ampak se z njimi za ceno dogovorijo še pred začetkom vožnje, in trgovci na tržnicah cene namenoma postavljajo previsoko. Vendar je dobro vedeti, kako nizko ceno lahko ponudiš, saj jih, če je ta prenizka, hitro užalijo. »Pri Tajcih mi je najbolj všeč to, da ne poznajo naših natrpanih urnikov. Srečaš le umirjen način življenja in prijaznost ljudi, ki so ves čas nasmejani,« pravi Blaž.

Strah pred pekočo tajsko hrano in morebitnimi zdravstvenimi težavami,

ki bi jih ta lahko povzročila, je bil skorajda odveč. »Hrana v restavracijah je prilagojena številnim turistom, ki obiščejo državo. S sošolcem sva tako le enkrat imela nekaj težav in kar je zanimivo, jih ni povzročila hrana iz ulice, ampak McDonald's,« pove. Med potovanjem so ga navdušile predvsem narava in številne plaže, glavno mesto pa nekoliko manj. »V Bangkoku smo se zelo težko znašli. Na cestah je neprestano gneča, soparen zrak je neznošen, vse je zelo oddaljeno in zato peš nedosegljivo. Če za prevoz po mestu uporabljajo njihovo motorno rikšo tuk-tuk, pa te je zaradi divje vožnje domačinov ves čas strah, da boš v naslednjem ovinku padel iz vozila.« Mestne vožnje so sicer srečno prestali, manj sreče pa je imel Blaž, ko so se po tridnevni turi skozi džunglo zadnji dan z raftom spustili po reki. »Tik pred brzcem, ko smo prečkali še zadnjo brzico, sem padel iz rafta. Ampak na srečo tok ni bil zelo hiter, zato sta mi lahko sošolci in vodnik takoj pomagala splezati nazaj na suho.«

Izkušnja je, kot pravi, neprecenljiva, še posebno, če si ljubitelj njihove hrane in rad spoznavaš nove kulture. »V kratkem pa se vendarle ne bi vrnil več na Tajske. To pa le zato, ker bi rad spoznal še druge kraje, doživel različnost ljudi in kultur ter videl čim več.« Zdaj, po vrnitvi s potovanja, pravi, da je na prvem mestu diploma, potem pa podiplomski študij finančne matematike. »Po študiju pa še ne vem, kje bom nadaljeval pot. V Prekmurju z mojo smerjo izobrazbe verjetno težko. Zato bom, če se mi ponudi možnost zaposlitve v tujini, odprti tudi do tega.«

Eva Gjorek

Avguščina Vljaj

Vse mine, ostane le poezija srca

Pravi, da je imela pisano življenje – Čeprav ne vidi več, se srce spomni – Spominska knjiga iz lesa v obliki srca

Dame seveda ni vladno vprašati, kate-ri rojstni dan bo praznovala, zato sem se držala bontona. Vedela sem sicer, da bo praznovala dan po najinem srečanju, in prišepnili so mi, da je številka višja od devetdeset. A radovednost me ni premagala. Verjamem namreč v tisto šalo: »Težkih je samo prvih osemdeset, potem gre vse gladko.« Poleg tega jemljem leta samo kot število. V bistvu niso pomembna. Več kot številke mi je povedala njena mehka, topla roka. Ljudje smo bitja dotikov in ona se me je dotaknila. Dobesedno in tudi drugače. Avguščina Vljaj.

Leđ sem prebivala z opravičilom: »Nisem vedela, da jutri praznujete, bi vam prinesla kakšno rožico.« »Ah, kaj bi, saj je ne bi videla,« reče. »Nič hudega, pobožali bi jo, rože so tako prijetne tudi na dotik,« jo primem za roko. Mehka, topla, toplejša od moje. Pade beseda o minuli vročini in jeseni, ki prihaja. Smejeva se, ker sva obe pri »tazmrznjenih« in naju že zdaj zebe: »Zdaj imam dokolenke in me zebe v noge. Mi bo pa prav danes ali jutri hčerka prinesla hlačne nogavice. Mora mi namreč zašiti gumbe na sprednjo stran nogavic. Težko si jih oblačim, ker ne vidim, to mi pa zelo olajša oblačenje.« »Imate hčerko?« vprašam. In Avguščina naju vrne v čas za kar nekaj desetletij nazaj...

»Hčerka živi v Murski Soboti, en sin pa je na Goričkem. Po poklicu je bil geolog, in ko je šel v pokoj, je prodal stanovanje v Ljubljani in se preselil. Na Goričkem ima košček zemlje, rad dela, nosi mi svoje domače sadje.« Opazim ptičjo krmilnico na balkonu Avguščinine sobe v domu za starejše v Radencih. »Tudi to mi je on izdelal. Hčerka pa je študirala francoščino in nemščino, a ni diplomirala. Nato je vodila neko nemško podjetje, potem je začela instrukcije in predavala je na ljudski univerzi, zdaj pa je upokojenka.« Nasmee se. Zanima me, kaj jo tako zabava. »Mi smo v družini sami upokojenki. Jaz sem stara upokojenka, moji trije otroci so pa upokojenki. Tretji sin je še v Ljubljani in bo najbrž tam ostal. Vsak moj otrok ima dva otroka, tako da imam šest vnukov in tudi šest pravnukov. Najstarejši pravnuk ima 16 let in je dijak gimnazije.« To moraš pa presneto razmišljati – že če si hočeš zapomniti imena, pomislím. Kaj šele, da veš, kje so in kaj počnejo. A Avguščina razlaga, kje dela ena od vnukinj, druga pa tretji. Pripoveduje, da je propadlo to podjetje, pa drugo: »Ne vem natančno, kdo zdaj vodi to podjetje, ker mi vsega tega toliko pripovedujejo; že pozabim. Še hvala bogu, da človek pozabi, če bi morala vse to, kar slišim, držati v spominu, ne vem, kako bi to bilo,« se smeje.

Ko jo slišim – v njenih besedah ni niti kančka narečja, govori v pravilni slovenščini –, jo enostavno moram vprašati. »Ja, sem iz Murske Sobotne, sem, a moja starša nista Prekmurca. Oče je Ptujčan, mama pa Mariborčanka. Otroci smo seveda govorili tudi prekmursko, a ne doma, doma se je govorilo slovensko. Ker je bil oče kar se tega tiče zelo natančen. Bil je učitelj, ki je bil leta 1919 poslan v Sibirijo.

Tako so takrat rekli, če so koga poslali v Prekmurje – da gre v Sibirijo. Sem so ga poslali z nalogo organizacije slovenskega šolstva. Moj oče je bil, ko sem se jaz rodila, star že 50 let, imel pa je dve hčerki – obe sta bili učiteljici – iz prvega zakona. Žena mu je umrla, nato se je poročil z mojo mamo. Nas pa je bilo šest, brat in pet deklet. Mama je sicer končala šolo, a ni hodila v službo. A vam moram povedati, da je bila izredno sposobna – kaj vse je znala! Za vse otroke je šivala obleke, meni je zašila celo zimski plašč. Prijela je za vsako delo. In me je vsega tega tudi naučila, kuhati in šivati. Tudi jaz sem svojim otrokom vse šivala, dokler so bili majhni in s tem zadovoljni. Ko malo zrastejo, tako nočejo imeti več doma zašito,« se smeje.

Seveda me zanima, kje in kako se je srečala z bodočim možem. »On je bil

mnazijo, ampak v šolo za oblikovanje, tako da smo ga res poslali v Ljubljano v omenjeno šolo. Tista slika tam gori, bradat (pokaže na steno), to je ta moj sin, ki je umetnik, naslikal. Tako sva imela – ravno, ko sva z možem dokončala gradnjo hiše – vse tri otroke v Ljubljani. In sva hišo prodala – takrat je bilo to vredno pet milijonov – in sva polovico dala v banko za šolanje otrok, polovico pa za stanovanje v Murski Soboti.«

Avguščina, pravi, ni bila le doma: »Jaz sem delala v banki, pravzaprav je bila to Narodna banka, kasneje pa SDK. Mi smo nadzirali poslovanje podjetij in ta so nam morala vsak mesec pošiljati bruto bilanco, na podlagi katere smo delali analize in jih pošiljali v Beograd in Ljubljano. In to je trajalo do osamosvojitve Slovenije. Takrat so najprej ukinili SDK in ta-

delala pri meni kot strojepiska, 14 let sva delali skupaj. In vse to, kar sem računala – zadnja leta sem celo dobila poseben strojček za izračunavanje odstotkov –, vse tiste bilance, koeficiente, ki sem jih računala, vse to je morala zapisati. Natipkati matrice, potem smo imeli stroj za razmnoževanje, vse smo sortirali, v knjigovoznici zvezali in to potem poslali naprej. Vsak mesec od 60 pa do 100 strani.«

Drugače je Avguščina dokončala gimnazijo in se odločila za študij kemije: »Sem se v Ljubljani tudi vpisala na fakulteto za kemijo in naredila celo prve kolokvije. Spomnim se, da sem ga naredila iz minerologije in se prijavila na izpit. Natančno se spomnim, da bi morala imeti izpit petega aprila, četrtega aprila pa smo zbežali domov, ker se je začela vojna. Ponoči smo še, študentje, šli na kolodvor gledat, koga

»Natančno se spomnim, da bi morala imeti izpit petega aprila, četrtega aprila pa smo zbežali domov, ker se je začela vojna. In čez noč je bilo vsega konec. Tisti, ki je imel v Ljubljani koga, je lahko prišel nazaj, jaz nisem mogla. Zame je bil študij končan. Po vojni pa sem že imela družino.«

Ko je izbruhnila vojna, se je bilo najprej treba – če si hotel dobiti službo – naučiti madžarsko. In neka stara učiteljica je naredila tečaj in nas učila jezika. Tam sva se znašla oba, jaz in moj bodoči mož. Je pa res, da je že kot dijak gledal za mano, samo mi ni upal povedati.«

FOTOGRAFIJA VIDA TOŠ

sem ponoči iz ostankov šivala trako-ve, ki so se dali v pas. Vsak teden sva potem odnesli hlače v tovarno in toliko smo dobili, da smo preživeli. Dokler ni oče dobil pokojnine. Najprej so nas sicer kot Slovence hoteli izgnati, a so nas le pustili. Jaz sem šla potem v službo v Medžimurje, moj mož pa je moral v vojsko. Imel je poziv za našo vojsko, medtem je bil prevrat in Madžari so jih tudi vpoklicali. On je bil vsa štiri leta v kasarni, ker je imel zelo lepo pisavo in so ga dali v pisarno. Tako je bil med vojno nekaj časa v Soboti, potem pa v Nagykanizsi v vojaških pisarnah. Ob koncu vojne so se začeli vojaki izmikati in Madžari so jih naložili na vlak, da bi jih odpeljali v Nemčijo. In včasih je komu med potjo uspelo pobegniti. Tudi mož je ne-keje skočil dol z vlaka in s Čačinovičem sta ponoči skupaj prišla domov. Jaz pa sem ga doma skrivala v dimniku. Stanovali smo namreč v neki ogromni hiši, kjer je imel dimnik tako velika vrata kot soba. V tistem dimniku sem ga skrivala, ker so namreč Madžari streljali – na našem dvorišču sem videla, kako so 'pokali' vojake, ki so jih polovili.« Trenutek pomisli, nato reče: »Zelo pisano življenje je bilo, Bog ne daj, da bi se kaj takega ponavljalo.«

In zdaj mi je odgovorila tudi na vprašanje o svoji ljubezni: »Ko je izbruhnila vojna, se je bilo najprej treba – če si hotel dobiti službo – naučiti madžarsko. In neka stara učiteljica je naredila tečaj in nas učila jezika. Tam sva se znašla oba, jaz in moj bodoči mož.« Navihano se zasmee: »Je pa res, da je že kot dijak gledal za mano, samo mi ni upal povedati.« (Smeh.) Trenutek pomisli, nato vpraša: »Imate malo časa? Vam nekaj pokažem ...« Vstane, odpre predalnik, nekaj išče. Prosi za pomoč prostovoljko Dušanko, ki jo pogosto obiskuje: »Tisto spominsko knjigo iščem, leseno, v obliki srca. Ni je? Tolikokrat sem jo že kazala ...« Ko jo najdeta, mi jo izroči. »To vam je mož podaril?« me zanima. »Ne, to spominsko knjigo sem dobila po maturi od bratove zaročenke. In tu notri mi je mož narisal ... malo pogledajte, boste našli.« Listam. Opisuje mi njegovo risbo. Oči več ne vidijo, a srce se še spomni: »Veliko spominov je vpisanih, a med njimi je ena zelo lepa slikarja. Dva ptička. Eden spodaj s kitaro igra podoknico ptički, ki sedi na veji ...« Držim v rokah to njeno srce. Tanek, ponekod že porumenel papir. Slikica s črnim tušem, razpotje s križem, v ozadju gore ... Na naslednji strani verzi in še eni. Potem najdem. Živo pisana ptička. Eden drži kitaro in prepeva, druga posluša. Berem: »Vse mine, le spomin preteklosti in poezija srca ostane. Gustiki v spomin, tvoj Franc.« »Ja,« reče, »to je to.«

Vida Toš

»Z mamó sva ves čas, da smo preživeli, za vojsko šivali perilo. V Murski Soboti je bila prva tovarna perila Cvetič, oni so nam dobavljali tisto grobo blago, rumeno platno smo mu rekli.«

Sobočan. Vljaji so bili ... Soboto poznate? Ja, samo Sobota ni več, kot je bila ... Tam, kjer je danes Kocljeva ulica, na koncu ulice. Tam, kjer je križišče z ulico, ki pelje proti kavarni. No, na tem križišču je imel njegov oče pekarno. Je pa bil moj mož zelo nadarjen za slikanje. Profesor v šoli ga je izredno poučeval in ga prosil, naj gre študirat slikarstvo. A v družini so prišle težave in moral je prevzeti očetove posle. Je pa od najinih otrok najmlajši sin nadarjen za slikanje. Prav tako nas je učiteljica prosila, naj ga ne dava v gi-

koj izgubili evidenco nad gospodarstvom. Prej to sploh ni bilo mogoče, saj smo mesečno videli, kdo dobro posluje, kdo pa ne. Tako smo jih mesečno opozarjali. To se je vse zavozi- lo, zato pa je gospodarstvo tam, kjer je.« Razmišljam o takratnem delu, s številkami in brez računalnikov. Avguščina, kot bi me slišala: »Bili smo štirje analitiki, za štiri občine. Jaz sem imela Mursko Sobotno in v mojem obsegu dela je bilo takrat 50 podjetij. Nismo pa imeli nobenih računalnikov. Tako je moja še zdaj najboljša prijateljica

bodo odpeljali – ker so Nemce pošiljali domov –, in med drugimi je bil tudi naš profesor risanja. In čez noč je bilo vsega konec. Tisti, ki je imel v Ljubljani koga, je lahko prišel nazaj, jaz nisem mogla. Zame je bil študij končan. Po vojni pa sem že imela družino.«

Spomni se tudi vojnih grozot: »Z mamó sva ves čas, da smo preživeli, za vojsko šivali perilo. V Murski Soboti je bila prva tovarna perila Cvetič, oni so nam dobavljali tisto grobo blago, rumeno platno smo mu rekli. Mama je podnevi šivala spodnje hlače, jaz pa

Z gumpiči se učimo tujih jezikov

Bolan

Ko imamo temperaturo, kašljamo, smrkamo, nas kaj boli ali se slabo počutimo, pravimo, da smo bolni. Včasih bolezen pride in v nekaj dneh gre, včasih pa je treba obiskati zdravnika, ki pogleda, kaj nam je. Lahko nam predpiše tablete, sirup ali kakšno drugo zdravilo, običajno pa je potrebno več počivanja, pa še na čaj ne smemo pozabiti. Za vse bolezni pa niti še ne poznamo zdravil. Pravi jo pa tudi, da ljubezen ni bolezen. Če smo bolni, ne moremo v vrtec, v šolo ali v službo, pa tudi volje nimamo, da bi počeli kakšne druge stvari. Včasih pa se kdo samo naredi bolnega. Gumpiči pa skoraj nikoli niso bolni, le kdaj pa kdaj se jih loti gumpičja bolezen.

Angleški jezik:
ill (il)

Nemški jezik:
krank (krank)

Madžarski jezik:
beteg (bêtég)

Španski jezik:
enfermo (enfermo)

Italijanski jezik:
malato (malato)

Francoski jezik:
malade (malade)

Esperanto:
malsana (malsana)

Prevode besed pripravljajo učitelji tujih jezikov z Ljudske univerze Murska Sobota, za esperanto skrbi Jovan Mirkovič, gumpiče pa ilustrira mag. Marjan Vaupotič.

FOTOGRAFIJA A. NANA RITUPER RODEZ

Pravljice v angleškem jeziku

V Pokrajinski in študijski knjižnici Murska Sobota lahko otroci septembra ob četrtek prisluhnejo tudi pravljicam v angleškem jeziku. Namenjene so otrokom od drugega do osmega leta starosti, pripoveduje pa jih Doris Klennert, učiteljica nemščine in angleščine iz Lendave. Vsakokrat se zbere kar precej otrok, ki jih pritegne svet pravljičnih junakov, ki govorijo drugačen jezik, kot ga govorijo sami.

Kako dojemajo otroci pravljice v jeziku, ki ga ne znajo ali ne znajo do-

bro? »Smo že večkrat preverjali in še najmlajši skoraj vse razumejo, saj ob pripovedovanju uporabljamo veliko pripomočkov, s katerimi otrokom približamo zgodbo,« je povedala Klennertova, ki ima desetletne izkušnje kot učiteljica, otroke pa uči angleščino tudi po metodi Helen Doron. Na tak način je poučevanje jezika prilagojeno starostnim stopnjam, ponekod pa na pravljice ali tečaje pripeljejo že trimesečne otroke, naj slišijo in absorbirajo zvoke in intonacijo jezika.

Pozneje pa se naučijo še pomena besed, podobno kot pri učenju materinega jezika.

Kot pravi Klennertova, to ni le učenje jezika, ampak se ob tem razvijajo tudi povezave z možganskimi celicami, kar pride prav pri učenju nasploh, otrok se lažje uči in je uspešnejši tudi na drugih področjih. Na urah pravljič pa tudi pojejo in se učijo pesmice v angleškem jeziku, ob tem jih spremlja glasba, saj na kitaro igra Janez Vinšek. A. N. R. R.

Svoje prispevke, risbe, pesmice, zgodbe, fotografije pošiljajte po elektronski pošti: nana.rr@vestnik.si ali po pošti: Vestnik, za Barve otroštva, Ulica arh. Novaka 13, Murska Sobota.

Domišljija je igrarija

Moja domišljija je prava igrarija.

Le poslušajte:

Zdaj je na drevesu opica, ki je prava skokica. Za opico pa slonček stopa, za njim gre antilopa. Po vrhu leta ptič, na njem je mali otročič. Svinčnik kar sama piše v zvezek, pri mesarju kupuje narezek. Lonček je debel kot balonček, iz trate je pokukal zvonček. Ah, ne bomo se več igrali, bomo kar lepo zaplesali.

To je moja domišljija, ki je prava igrarija.

Manja Klemenčič, OŠ Beltinci

Fifi!

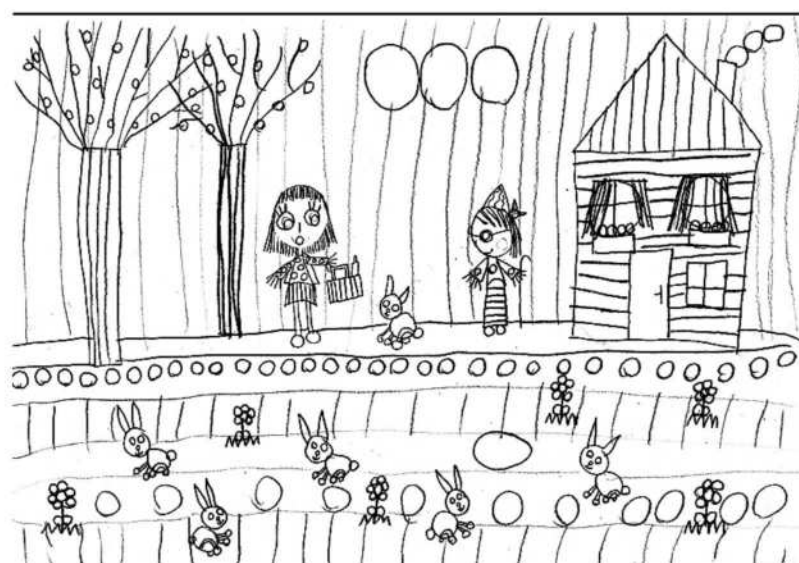
Na vrvici rdeči Fifi se repenči. Ostre zobke kaže, na prazno skledo s taco kaže.

Oj, ti Fifi, kaj ti je? Vem, da čas kosila je!

Fifi, mirno sedi zdaj! Fifi, glavo bliže k skledi daj! Fifi, lepo mirno jej! Fifi, ne brskaj s kremplji po njej! Fifi, ne cmokaj glasno! Fifi, naj tvoje sline v skledi so! Fifi, ne meči hrane ti po tleh! Fifi, ti veš, da to grdo je! Fifi, gobček si oblizni! Fifi, po kosilu počivat greš!

Tako Fifi živi v lepi pleteni košarici. Zdaj ves zadovoljen dremlje, ker njegov trebušček hrano melje.

Angelo Rudolf, OŠ Mala Nedelja

Pravljica o Rdeči kapici, IVANA KRAPAN, 3. A, OŠ TURNIŠČE

Vrhunec poletnih počitnic

Z očetom velikokrat gledava dirke moto GP po televiziji. Že dolgo sem si želel, da bi si dirko enkrat ogledal neposredno. V letošnjih počitnicah se mi je želja uresničila, kajti oče je organiziral ogled in prevoz na Češko.

Na dan, ko smo šli, smo morali vstati še sredi noči. Med vožnjo z minibusom smo jedli sladkarije, pili osvežilne pijače in se zabavali. Nenadoma sem začutil slabost, zato smo se ustavili in šel sem se nadihati svežega zraka. Pri nadaljevanju vožnje sem zaspal in se zbudil šele na Češkem. Opazoval sem nevsakdanjo pokrajino.

Pred dirkališčem Masaryk v bližini Brna je bilo veliko policistov in varnostnikov, ki so usmerjali promet in skrbeli za varnost. Parkirali smo in se odpravili na tribuno za gledalce in lepo nameščeni na tribuni z lepim razgledom po dirkališču čakali na prvo dirko

moto 2. Imeli smo še dve uri časa, zato smo šli do stojnic, kjer so prodajali dirkalne kombinezone, jope, kape, majice, zastave in tudi hrano ter pijačo.

Sem navijač španskega motorista Marca Marqueza, ki dirka z motorjem Honda, zato mi je oče kupil majico z njegovim podpisom. Z očetom sva prehodila del poti ob progi. Najprej so se dirkači ogrevali, vsaka od tekmovalnih kategorij po dvajset minut. Najbolj so me navdušili dirkači moto GP s hitrostjo in zvokom, posebej »moj« Marc Marquez. Njegova hitrost, nagibi in vožnja skozi zavoje so bili res neverjetni. Šel sem bliže k progi, do varnostne ograje, da sem bil od mimo drvečih motoristov oddaljen le petnajst metrov. Po uvodnem ogrevanju je šlo zares.

Prva je bila na vrsti dirka v razredu Moto 2. Po izenačenosti več dirkačev je na koncu zmagal Finec Mika Kalio.

Sledil je vrhunec dneva, dirka v razredu moto GP. V njej so se za prvo mesto borili Jorge Lorenzo, Dani Pedrosa in Marc Marquez. Po številnih prehitavanjih in nevarnih manevrih je zmagal Marc Marquez. To me je zelo razveselilo, saj sem ves čas stiskal pesti zanj. Ko so dirkači peljali častni krog, smo jim gledalci navdušeno mahali in ploskali, oni pa so nam pozornost vrnili z atraktivno vožnjo po zadnjem kolesu. Nato je bila še dirka v razredu moto 3. V tej dirki manj zvenceh imen je zmagal Španec Luis Salom, ki se je v zadnjem krogu presenetljivo prebil s petega na prvo mesto.

Ta nedelja je bila moj najlepši dan v letošnjih šolskih počitnicah, kajti uresničila se mi je moja velika želja, da sem si lahko ogledal dirko najboljših motoristov sveta.

Luka Šooš, 7. razred, OŠ Tišina

Ustvarjalna moč otroške domišljije

Kaj vse lahko počnejo otroci z naravnimi materiali, kot so slama, koruzno ličje, blago, volna, lesene palice ... Ogromno. Dajte jim na voljo vse te materiale in jih pustite pri miru, ne dajajte jim navodil, ne prepovedujte ali opozarjajte. In videli boste, kakšna je ustvarjalna moč otroške domišljije in kako spretni so otroški prstki, pač eni bolj, drugi manj. Samo priložnost jim moramo dati, kakršno so imeli minuli petek otroci na Koreniki v Šalovcih, pa nastanejo čudovite stvari. B. B. P. FOTOGRAFIJA BERNARDA B. PEČEK

11. kolesarski maraton v Beltincih

Našteli 145 kolesarjev

Lahko so izbirali med tremi dolžinami prog – Tim Mlin najštevilčnejša ekipa

Maratona v Beltincih so se udeležili tudi kolesarji iz Nove Gorice in sosednje Hrvaške. FOTOGRAFIJA SMILJAN KUHAJ

Kolesarski klub Prekmurje Beltinci se je tudi letos odločil, da na enem mestu zbere čim več kolesarjev iz celotne Slovenije. Enajstega kolesarskega maratona so se tako udeležili tudi kolesarji iz Nove Gorice, med tekmovalci pa so bili tudi nekateri iz sosednje Hrvaške.

Kolesarji, skupaj se jih je zbralo 145, so lahko izbirali med tremi različnimi

progami. Najdaljša in najzahtevnejša je bila dolga 70 kilometrov, medtem ko je bila tista lažja precej krajša in je znašala 30 kilometrov. Za tiste, ki si mislijo, da so s svojimi zmožnostmi nekje v sredini, pa so organizatorji pripravili tudi progo, dolgo 45 kilometrov.

Kot je v navadi na tovrstnih prireditvah, so tudi v Beltincih podelili sim-

bolično nagrado najštevilnejši ekipi. To so sestavljali domačini, in sicer je ekipa Tim Mlin štela trinajst kolesarjev. Maratona so se udeležili kolesarji vseh starosti, najmlajši Marcel Copl iz Slovenske Bistrice je štel deset let, medtem ko jih je najstarejši Sašo Kocbek iz Maribora napolnil že 85.

Smiljan Kuhar

9. Tek z naravo v Stari Novi vasi za pomurski pokal

Gregorinčič in Vrdjukova

Člani in članice na 7,5 km dolgi progi – Skupno vodi Dejan Preindl

Kmalu po skupinskem startu moških in žensk so si oboji prizadevali za čim boljši položaj v ospredju. FOTOGRAFIJA NATASA JUHNOV

Športno društvo Stara Nova vas je bilo organizator 9. Teka z naravo, ki je štel tudi za pomurski pokal. Najprej so pripravili tek za najmlajše (baby tek) na 200 m, nato pa so se otroci pomerili na razdaljah od 350 do 1050 metrov. Glavni tek članic in članov je potekal na 7,5 km dolgi progi, nazadnje pa je bil še tek Občine Križevci na 3,5-kilometrski razdalji.

V članski konkurenci (19 tekačev) je bil najhitrejši Davor Gregorinčič (AK

Panvita), ki je razdaljo pretekel v 25 minutah in 20 sekundah. Drugi je bil Dejan Preindl (Prevozi bolnikov Brattonci), 26:46, tretji pa Dušan Fister (Team korak), 27:15. V ženski konkurenci (6 tekmovalk) je zmagala Katja Vrdjuka (31:18) pred Katjo Baša (obe ŠD Sloparka Beltinci), 32:28, in Marto Horvat (38:31).

Tek občanov je minil v znamenju Matjaža Majcna (AD Štajerska), 13:38, in Marte Horvat (20:08), v baby teku

pa sta zmagala Etian Kuzma (Vrtec Murska Sobota) in Neli Režonja (Vrtec Rakičan). Zmagovalci pri dečkih in deklicah pa so bili: Enej Kuzma (OŠ II Murska Sobota), Ješe Salnajs (Vrtec Murska Sobota), Filip Horvat (OŠ I Murska Sobota), Tia Vaupotič (Stara Nova vas), Vito Štrakl, Nina Kosi, Tea Žnidarič, Tilen Marinič (vsi OŠ Križevci), Bine Brunec (OŠ Veržej) in Maja Šadl (ŠD Vaneča).

Milan Jerše

teden v številkah

Namizni tenis

1. kolo evropske superlige: Penzügyor (Madžarska) – Kema Puconci (Mitja Horvat, Bojan Ropoša, Dominik Škraban) 7 : 0. Zmagali so: Fekete 2, Varga 2, Palosi 2 in dvojica Palosi-Hoffmann.

Finale mednarodnega prvenstva Hrvaške v Varaždinu (152 igralcev iz 14 držav), mladinci: Slovenija 5. do 8. V reprezentanci je nastopil tudi Patrik Sukič, ki si je posamično in v dvojicah z Norvežanom Jorgenom Johansonom delil 5. do 8. mesto. Kadeti, finale: Slovenija – Romunija 1 : 3. Član reprezentance Luka Norčič (oba Kema Puconci) se je v dvojicah z Belgijcem Thibautom Darcisom prebil v polfinalu, tam pa sta izgubila po petih nizih.

Kolesarstvo

Enodnevna dirka za VN Quebeca v Kanadi, 200 km: 1. Robert Gesink (Nizozemska, Belkin), 4:58:13, 56. Simon Špilak (Slovenija, Katjuša), + 1:12. Enodnevna dirka za VN Montreaula, 206 km: 1. Peter Sagan (Slovaška), 5:20:07, 49. Simon Špilak, + 26 sekund.

4. Ekomaraton v Mariboru na 114 km (355 kolesarjev): 1. Primož Obal, 2:49:34,0, 16. Dušan Hajdinjak (2:56:29,1), 22. Goran Salavec (vsi Team Turbo Tropovci), 3:00:10,7.

Dirka Alpe Jadran pri Lenartu (mladi kolesarji iz štirih držav) – ml. mladinci: 13. Matej Škafar, 25. Žiga Horvat; dečki A: 15. Uroš Bagari; dečki B: 21. Aleksander Rengeo, vsi KK Tropovci.

Duatlon

4. Dnevnikov sprint duatlon (5 km teka, 25 km kolesarjenja, 2,5 km teka) za DP: 1. Bojan Cebin (Inles Riko Ribnica), 1:06:24, 2. Matej Fujs, 1:08:02, ki je drugi tudi med člani I. Veterani: 3. Slavko Vukan, 1:16:59. Ženske: 1. Laura Šimenc (Inles Riko Ribnica), 1:17:23, 4. Melita Hajdinjak (vsi Team Turbo Tropovci), 1:25:38, ki je druga med članicami II.

Atletika

DP za pionirje U-16, Celje: 1. Nina Šinko v metu kopja (36,07 m), 2. Žan Kavaš v teku na 3000 m (9:54,16), 3. Maja Magdič v suvanju krogla (11,01 m), štafeta pionirjev na 4 krat 100 m (Žan Varga, Alen Forjanič, Luka Žerjav, Marko Horvat) in štafeta pionirk na 4 krat 100 m (Ria Grof, Ana Korc, Tami Ščančar, Anja Zdravec), vsi AK Panvita Murska Sobota.

DP za st. pionirje in pionirke U-14, Postojna: 1. Miša Horvat v skoku v daljino in štafeta 4 krat 200 m AK Panvita (Ria Grof, Miša Horvat, Saša Maučec, Tami Ščančar) ter Blaž Pučko v metu vortexa, 2. Tami Ščančar na 200 m in Maja Magdič v suvanju krogla, 3. Ria Grof na 200 m, Žan Žido v skoku v višino in štafeta 4 krat 100 m, 5. Niko Car v skoku v daljino in Miša Horvat na 60 m, 6. Tami Ščančar na 60 m, vsi AK Panvita.

Športni ples

SP v disco danceu, Bochum (1500 plešalcev iz 20 držav): 25. pionirka Živa Horvat, 29. članska dvojica Tjaša Gazdag-Tjaša Štornik, 30. pionirska dvojica Živa Horvat-Ana Zver, vse PK Zeko.

Hokej na travi

2. kolo interlige, Budimpešta: Soroksari – Lipovci 1 : 0, Soroksari – M. Toplice 5 : 1, Olcote – Lipovci 1 : 3 (Robert Mesarič 2, Franc Mesarič), Olcote – M. Toplice 3 : 1.

1. kolo hrvaško-slovenske lige za hokejistke: Zrinjevac Zagreb – M. Toplice 10 : 5.

Konjeništv

Mednarodne kasaške dirke v Budimpešti – 6. dirka: 3. Lambret (Jože Sagaj ml.), 1:14,8, 4. Defender (Marko Slavič), 1:14,9; 8. dirka: 5. Principesa (Marko Slavič, vsi KK Ljutomer), 1:18,2.

Kasaške dirke v Kamnici, 1. dirka: 1. Sanger MS (Mitja Slavič), 1:21,1, 2. Pia

Way (Primož Kristl), 1:22,2; 2. dirka: 1. Pasijon (Marko Slavič), 1:19,6; 3. dirka: 3. Iris Crown (Branko Seršen), 1:18,7; 4. dirka: 1. Lil Kim (Jože Sagaj ml.), 1:18,9, 2. Tars Stars (Janko Sagaj), 1:19,8, 3. Lotte (Vlado Žnidarič), 1:21,1; 5. dirka: 1. Inerra (Branko Seršen), 1:17,7; 6. dirka: 1. Menelik (Jože Sagaj ml.), 1:17,3; 7. dirka: 3. Meggy (Jože Sagaj ml.), 1:17,2, vsi KK Ljutomer.

Odbojka

Turnir v Šoštanju: Calcit – Panvita Pomgrad 3 : 0 (23, 16, 16; Bogožalec 14), Šoštanj – Panvita Pomgrad 0 : 3 (-14, -21, -23; Bogožalec 24, Pavlovič 10). Končni vrstni red: 1. Calcit, 2. Panvita Pomgrad, 3. Šoštanj.

Prijateljska tekma v Beltincih: ŽOK Kema Puconci – Eisenerz (Avstrija) 3 : 2.

Rokomet

Prijateljska tekma: Pomurje – Monošter 32 : 31 (Kreft II, Petraš in Gerič po 7). Povratna tekma na Madžarskem: Monošter – Pomurje 31 : 31 (Kreft 6, Petraš in Čerpnjak po 5).

Košarka

Prijateljska tekma: Lindau Lendava – Cimper Mursko Središče 57 : 74 (Kuk 13, Hozjan 12, Misja 11).

Automobilizem

Dirka v pospeševanju za pokal Westdragece, dirkališče Rabaring na Madžarskem: 1. Igor Kovačič z opel corso, 3. Benjamin Kavaš z renault cliom V6 (vsak v svojem razredu), oba Street Race Team M. Sobota.

Kegljanje

1. kolo – 1. B-liga: Radenska – Škofja Loka 6 : 2 (3444 : 3236). Ženske: Radenska – Drava 7 : 1 (3099 : 2984). 2. liga vzhod: Nafta – Litija II 4 : 4 (3151 : 3184). Ženske: Nafta – Radlje 6 : 2 (2911 : 2858). 3. liga vzhod: Radenska II – Drava 5 : 3 (3238 : 3116).

Strelstvo

7. turnir regijske MK-lige, SD Bakovci na strelišču v Dobrovniku (28 tekmovalcev): 1. Ljutomer, 759, 2. Ormož, 751, 3. Dobrovnik, 740, 4. Turnišče, 727, 5. Gederovci, 722. Posamično: 1. Vesna Mele (Ormož), 263, 2. Petra Vernik (Presika), 260, 3. Bojan Sočič (Turnišče), 4. Nuša Špindler (Ljutomer), oba po 259, 5. Jožef Babič (Dobrovnik), 257.

Šah

25. pokal Batthyany Kanizsa (122 igralcev) – U-8, deklice: 1. Alina Lukač, 6, 3. Vita Kušej Kološa, 5; fantje: 7. Amadej Kastelic, 4,5. U-10: 5. Enej Meglič, 6, 8. Jaka Kočar, 5. U-12, dekleta: 4. Liza Kisilak, 5, 6. Jena Kušej Kološa, 1; fantje: 10. Jaka Meglič, 5. U-14, fantje: 2. Luka Skuhala, 6,5; dekleta: 1. Hana Nemec, 6. U-16: 4. Jernej Skuhala, 6. U-18, dekleta: 1. Barbara Skuhala (vsi Radenska Pomgrad), 5; fantje: 4. Dorian Vida (Lendava), 1,5.

Mesečni hitropotezni turnir ŠD Radenska Pomgrad (8 igralcev): 1. Denis Gjuran, 6,5, 2. Danilo Hari, 4,5, 3. Mitja Kovač, 4.

11. turnir Taborsko poletje, Maribor (45 igralcev): 1. Darko Supančič (Branik Maribor), 10,5, 9. Lea Števanec iz Rankovec (ŠS Toma Zupana Vzajemna Kranj), 7.

Športni ribolov

Mednarodno tekmovanje, jezero v Sarberku na Madžarskem (38 ribičev): 1. Leon Tkalec, 17,6 kg, 2. Goran Jezernik, 8 kg, 5. Tibor Žižek (vsi Lendava), 7,96 kg.

Upokojsko tekmovanje, ribnik Vigali v Bakovcih (44 ribičev): 1. Franc Lukač (Krog), 5,8 kg, 2. Igor Klarič (Ljutomer), 3,9 kg, 3. Jože Lukač - Pepi (Krog), 3,3 kg, 4. Štefan Marič, 2,6 kg, 5. Jože Lapoši (oba RD M. Sobota), 2,1 kg.

Pripravil Milan Jerše

Derbi SŽNL Teleing Pomurje – Rudar Škale

Beltinčanke opravile z odliko

Prvi pravi preizkus pripravljenosti minil v znamenju domačink, ki so petkrat zadele mrežo nasprotnic

V nedeljo popoldne je člansko vrsto ŽNK Teleing Pomurje Beltinci čakal prvi pravi preizkus v letošnji sezoni. V goste jim je prišla trenutno prvouvrščena ekipa ŽNK Rudar Škale, ki do te tekme ni poznala poraza. Ekipi igrata zelo napadalno, zato nas je v nedeljo čakalo zanimivo srečanje. Pomurske nogometašnje pa so tudi tokrat upravičile vlogo favoritinj in zanesljivo zmagale s 5 : 1 (3 : 0). Srečanje, ki ga je zaznamovala groba igra gostij iz Velenja, si je v beltinskem športnem parku ogledalo okrog 250 gledalcev.

Domače igralko, ki so nastopile v postavi: Katarina Puš, Anja Prša (Karmen Godina, 62), Jasmina Zelko (Melani Jelen, 85), Kristina Erman (Petra Črnko, 88), Andreja Nikl, Manja Rogan, Nina Marič, Monika Conjar (Kaja Horvat, 87), Tjaša Tibaut, Tanja Vrabel in Kaja Eržen (Špela Kolbl, 62), so imele prvo zreljšo priložnost v 13. minuti, ko je s strelom poskušala Kaja Eržen, vendar so se gostje uspele ubraniti. Tudi v naslednji minuti je bilo »vroče« pred gostujočimi vrati, vendar so Velenjčanke ohranile svojo mrežo nedotaknjeno. V 22. minuti smo videli hiter nasproten napad, ko je po napaki Andreje Nikl proti vratom sama stekla Sanja Malinič, toda Andreja je s pozhrtvovalnim metom pod noge preprečila najhujše. Svoje terensko premoč so Beltinčanke kronale v 24. minuti. Strelka je bila Tjaša Tibaut, ki je bila po predlozku z leve strani najspretnjša pred gostujočimi vrati. Na drugi zadetek – medtem je v 31. minuti Nina Marič zadela vratnico – smo morali čakati vse do 38. minute, ko je s kakih 12 metrov desni zgornji

Tanja Vrabel in Kaja Eržen sta bili ves čas pred vrati gostij nenehna grožnja za dosego zadetka. FOTOGRAFIJA NATAŠA JUHNOV

kot zadela Andreja Nikl. Veselje se še ni prav poleglo, ko je končni izid prvega polčasa v 41. minuti postavila Kaja Eržen, ki je od blizu premagala vratarico Teno Horvat.

Tudi v drugem polčasu smo spremljali boljši igro Beltinčank, ki pa so v 53. minuti nesrečno prejele zadetek. Strelka avtogola je bila Jasmina Zelko. Na 4 : 1 je v 70. minuti s potezo tekme

s strelom z roba kazenskega prostora povišala Monika Conjar. Peti zadetek za domače igralko je v 86. minuti z bele točke dosegla Andreja Nikl. Pred tem je Zala Gomboc v kazenskem prostoru podrla Tanjo Vrabel.

V preostalih srečanjih 4. kroga so bili doseženi izidi: Radomlje – Jevnica 3 : 4 (1 : 2), Maribor – Preša Slovenj Gradec 9 : 0 (3 : 0) in AH

Mas Tech Ankaran – Krka 3 : 0 (1 : 0). Na lestvici imajo po 9 točk Teleing Pomurje Beltinci (tekma manj), Maribor, Rudar Škale in Jevnica (tekma manj). Zdaj je pred njimi reprezentančni premor, toda že konec tedna bo v Beltincih in Odrancih kvalifikacijski turnir ženskih reprezentanc U-19 za EP.

Milan Jerše

Mali nogomet

Vodijo Melinci

Ugnali Old Boys

4. krog Pomurske lige: Apače – Videm 6 : 2, Čarda – Kamenci 3 : 3, Šafarsko – Bakovci 3 : 6, Old Boys – Melinci 2 : 5, Bratonci – Nemčavci 5 : 2. Vrstni red: Melinci, 12, Old Boys in Apače po 9.

4. krog Asfaltne lige MS: Mura Krog – Panonska 7 : 3, Odranci – Lipovci 7 : 2, Bangladeš – Turnišče 1 : 2. Vrstni red: Panonska 9, Mura Krog in Turnišče po 7.

5. krog Veteranske lige MS: Borejci – Dokležovje 3 : 6, Cankova – Rogoševci 3 : 3, Noršinci – Pertoča 3 : 3, Nemčavci – Old Boys 6 : 10, Rakičan – Čarda 2 : 1, Bakovci – Sebeborci 3 : 0. Vrstni red: Old Boys 15, Cankova 13, Sebeborci 10.

4. krog OZKMN Puconci: Poznanovci – Pečarovci 3 : 12, Breza – Prosečka vas 2 : 1, Mačkovič – Puževci 6 : 2, Košarovič – Izvir 8 : 4, Zenkovič – Skačkovci 2 : 2, Strukovci – Šalamenci 2 : 3. Vrstni red: Košarovič in Pečarovci po 12, Breza 10.

3. krog LMN M. Toplice: Mlajtinci – Prosenjakovci 4 : 3, Motvarjevci – Sebeborci 3 : 4, Ivanci – Filovci 4 : 6, Tešanovci – Noršinci 7 : 1, Strehovci – Vučja Gomila 0 : 8. Vrstni red: Filovci 9, Tešanovci in Mlajtinci po 6.

2. krog Mednarodne lige: Tromejnik – Večeslavci 2 : 8, Srebrni breg – G. Slaveči 1 : 6, Monošter – Slovenska ves 1 : 5, Domanjševci – Grad 1 : 17. Vrstni red: G. Slaveči in Slovenska ves po 6, Grad 3.

3. krog MNL Zahodno Goričko: G. Slaveči – Fikšinci 1 : 3, Kruplivenik – Gerlinci 5 : 5, Domajinci – Grad 0 : 5, Motovilci – Krašiči 3 : 1, Sv. Jurij – Večeslavci 4 : 7. Vrstni red: Grad 9, Večeslavci 7, Krašiči 6.

Milan Jerše

3. SNL vzhod

Dober izkupiček

Zmage Lendavčanom, Ljutomerčanom in Rakičancem

4. krog: Nafta 1903 – Čarda Martjanci 4 : 0, Avto Rajh Ljutomer – Fosilum Šentjur 3 : 0, Odranci – Malečnik 1 : 1, Tromejnik G-Sukič – Drava Ptuj 1 : 4, Aha Emmi Bistrica – Rakičan 1 : 2, Šmarje pri Jelšah – Grad 2 : 2, Dravinja Kostroj – Avto Škafar Beltinci 2 : 1.

Pari 5. kroga: Avto Škafar Beltinci – Avto Rajh Ljutomer, Čarda Martjanci – Dravinja Kostroj, Grad – Nafta 1903, Drava Ptuj – Šmarje pri Jelšah, Rakičan – Tromejnik G-Sukič, Malečnik – Aha Emmi Bistrica, Fosilum Šentjur – Odranci.

Mihael Ivanič trikratni strelec

Igrišče v Lendavi, 250 gledalcev, sodnik: Aleksandar Matković (Ravne na Koroškem). Strelci: 1 : 0 Bedo (9), 2 : 0 M. Ivanič (43), 3 : 0 M. Ivanič (58, 11 m), 4 : 0 M. Ivanič (82).

Rumeni kartoni: Antonovič; Andrejč, Pucko. Rdeč karton: Bedo (91).

Nafta 1903: Valentič, Karlovčec (Vinko, 76), Gerencser, M. Antonovič, Vida, M. Ivanič, D. Antonovič (Š. Horvat, 86), P. Vöröš (Nagy, 80), Zagorec, L. Ivanič, Bedo.

Čarda Martjanci: Kuhar, Čarni, Puc, Recek, Kološa, Andrejč, Cifer (Kozic, 46), Berden (Žganjar, 46), Bencik, Ristič, Sapač (Hari, 69).

Visoka zmaga Ljutomera

Igrišče v Ljutomeru, 100 gledalcev, sodnik: Dejan Vivod (Dravograd). Strelci: 1 : 0 Šnajder (5), 2 : 0 Slana (80), 3 : 0 Piberčnik (90). Rumeni kartoni: Šnajder, Ciglar, Kocuvan, Piberčnik, Panič; Gračner, A. in U. Jevšenak. Avto Rajh Ljutomer: Kuzma, Rajnar,

Bertalan, Žinko, Piberčnik, Markovič, Habjanič, Ciglar (Slana, 76), Šnajder (Panič, 72), Podgorelec (Kardinar, 63), Kocuvan.

V Odrancih miroljuben remi

Igrišče v Odrancih, 200 gledalcev, sodnik: Vojko Goričan (Loče pri Poljčanah). Strelca: 1 : 0 Gostan (53), 1 : 1 Cesar (68). Rumeni kartona: Botjak; Tišma.

Odranci: Gönc, Jerebic, Mlinarič (Balazic, 80), Matjašec, Žnidarič, Bogdan, Žerdin, Gostan (Kocbek, 73), Botjak, Vori (Graj, 60), Levačič.

Odločeno v drugem polčasu

Igrišče v Kuzmi, 400 gledalcev, sodnik: Iztok Gornjak (Braslovče). Strelci: 0 : 1 Ljubec (43), 0 : 2 Droždek (52), 0 : 3 R. Kous (60, avtogol), 0 : 4 Krajnc (66), 1 : 4 Čontala (87, 11 m). Rumeni kartoni: Šnur, Čontala, Navotnik, Zelko, Grah; Antolič, Krajnc, Arsič, Nikollaj, Rumež. Rdeča kartona: Zelko (45); Nežmah (27).

Tromejnik G-Sukič: Šafer, Navotnik (M. Mešič, 83), Zelko, Grah, Kisilak (Seršen, 27, Kamenica, 57), Šnur, Potrč, R. Kous, Sukič, Čontala, Janža.

Beltinci brez točk z igralcem manj

Igrišče v Slovenskih Konjicah, 200 gledalcev, sodnik: Samo Veselič (Maribor). Strelci: 1 : 0 Čander (50), 2 : 0 T. Pavel (63, avtogol), 2 : 1 Kerec (83). Rumeni kartoni: Gosak, Klokočnik, Ribič; T. Pavel, Maroša, Slavič, D. Horvat. Rdeč karton: Berden (33).

Drava	3	1	0	12 : 3	10
Dravinja	3	1	0	6 : 1	10
Grad	2	2	0	8 : 5	8
Nafta 1903	2	1	1	5 : 3	7
Malečnik	1	3	0	6 : 3	6
Beltinci	2	0	2	7 : 6	6
Šmarje	1	2	1	5 : 5	5
Rakičan	1	2	1	5 : 6	5
Ljutomer	1	1	2	3 : 2	4
Odranci	1	1	2	7 : 9	4
Bistrica	0	3	1	5 : 6	3
Tromejnik	1	0	3	6 : 9	3
Čarda	0	2	2	2 : 10	2
Šentjur	0	1	3	0 : 9	1

Avto Škafar Beltinci: D. Vöröš, T. Pavel, Slavič, D. Horvat, Smej (Škaper, 69), Kerec, Smodiš (Virag, 69), Sreš, Berden, Maroša, Šemen (Hartman, 69).

Rakičan slavil v gosteh

Igrišče v Slovenski Bistrici, 50 gledalcev, sodnik: Matej Jug (Tolmin). Strelci: 0 : 1 Levart (4, avtogol), 0 : 2 T. Jančar (14), 1 : 2 Boškovič (58, 11 m). Rumeni kartoni: Kociper, Bagari, T. Horvat, Škerlak.

Rakičan: S. Gerendaj, Kalamar, U. Bagari, Žekš, T. Jančar (A. Jančar, 82), Godvajs (Škerlak, 61), Lapoš, Bencak, T. Horvat (A. Gerendaj, 82), Kos, Kociper.

Pomembna točka Grada

Igrišče v Šmarjah pri Jelšah, 80 gledalcev, sodnik: Marko Lackovič (Miklavž na Dravskem polju). Strelci: 1 : 0 Čuček (25), 1 : 1 Krauthaker (41, 11 m), 2 : 1 Asllanaj (45), 2 : 2 Krpič (69). Rumeni kartoni: Drogenik, Čuček, Žgajner, Zdovc; Škafar, Belna, Banfi.

Grad: Klemenčič, Banfi, Krauthaker, Krpič, Belna, Stošič (Ribaš, 86), Škafar (M. Bagari, 67), Rogač, Recek (Sukič, 60), Nešič, Sajko.

Milan Jerše

2. SNL

Krško padlo na Čistini

Veržejci bi bili zadovoljni s točko, osvojili so tri

Izidi 6. kroga v 2. SNL: AH Mas Tech – Aluminij 0 : 1, Roltek Dob – Šampion 1 : 0, Šmartno 1928 – Šenčur 3 : 2, Bela krajina – Kalcer Radomlje 0 : 2, Farmtech Veržej – Krško 2 : 0.

Pari 7. kroga (21. september): Šenčur – Farmtech Veržej, Kalcer Radomlje – AH Mas Tech, Krško – Bela krajina, Šampion – Šmartno 1928, Aluminij – Roltek Dob.

Stadion Čistina, 250 gledalcev, sodnik: Borut Janžekovič (Ptuj). Strelci: 1 : 0 Zahovič (3), 2 : 0 Stojanovič (82). Rumeni kartoni: Pelcl, Mauko; Urbanč.

Farmtech Veržej: Andrejč, Vukliševič, Polajžer, Pelcl, Hotič, Hodnik (Domjan, 85), Vinkovič, Zahovič (Kavaš, 72), Karnet, Stojanovič, Mauko (Trstenjak, 59).

Krško: Zalokar, Turk, Petric, Barkovič, Vodeb (Kožar, 46), Babnik (Vrčko, 67), Slivšek (Bučar, 77), Sikošek, Urbanč, Dvorančič, Jakolič.

Petarda, ki so jo oslabljeni nogometaši Veržeja doživeli v prejšnjem krogu v Radomljah, na igralcih očitno ni pustila večjih posledic. Zaradi ene tekme prepovedi, ki si jo je prislužil v Radomljah, na domači klopi ni bilo Zlatka Gaborja, zato je ekipo vodil Robert Suncič. Domači nogometaši so se hitro znašli v rezultatski prednosti, že v tretji minuti srečanja pa je Vinkovič v kazenskem prostoru našel osamljenega Zahoviča, ki ponujene priložnosti ni zapravil. Domači igralci bi lahko v prvem polčasu svojo prednost povišali prek Zahoviča in Stojanoviča, medtem ko je bilo Krško nevarno predvsem prek Dvorančiča, ki pa iz dveh priložnosti ni uspel matirati domačega vratarja.

V nadaljevanju so se domači igralci v želji po ohranitvi vodstva postavili nekoliko bolj defenzivno in čakali na svojo priložnost iz protinapadov. Gostje si ob jalovi premoči niso ustvarili resnejših priložnosti za zadetek, vse dvome o zmagovalcu pa je z zadetkom v 82. minuti razblijil Stojanovič, ki je naprej pretental gostujočega branilca, nato pa v dvoboju z vratarjem žogo poslal v mrežo. V igri Veržeja je po uvodnih dveh srečanjih opaziti nekoliko več kemije med igralci, prav tako pa moštvo deluje čedalje bolj homogeno. Veržej je trenutno na petem mestu z devetimi točkami, v naslednjem krogu pa imajo proti Šenčurju priložnost, da se še nekoliko bolj usidrajo v zlati sredini lestvice.

Smiljan Kuhar

teden v številkah

Golf

Odprti jesenski turnir GM M. Toplice (32 golfistov) – bruto: 1. Jan Hribernik (Sl. Konjice), 31; ženske: 1. Marta Šbül (M. Toplice), 20. Neto, skupina A: 1. Franci Nadles (Diners), 43, 2. Viktor Šbül (M. Toplice), 37. Skupina B: 1. Ahac Šimundič (M. Toplice), 36, 2. Boris Malek (Sl. Konjice), 33. Ženske: 1. Eržebet Tobi Vereš, 33, 2. Judita Bencik (obe M. Toplice), 30. Najdaljši udarec: Jan Hribernik (284 m) in Marta Šbül (163 m). Najbližji zastavci: Borut Benko (M. Toplice), 147 cm.

Zadnje kolo Pomurske lige – bruto: 1. Miks M. Sobota, 2. Reflex G. Radgona, 3. Vigros Puconci. Neto: 1. Vigros, 2. Reflex, 3. Miks. Posamično, bruto: 1. Boštjan Kous (Reflex), 2. Ljubomir Kološa (Miks), 3. Srečko Belec (Vigros). Neto: 1. Tatjana Puklavec (Elektro), 2. Bernarda Barbarič, 3. Boštjan Kous (oba Reflex).

Pikado

V soboto ob 17. uri se obeta v Brizgalna baru v Vanči vasi zanimiv turnir z veliko udeležbo tekmovalcev od blizu in daleč.

Pripravil Milan Jerše

Teden borilne veščine kickboxing v Murški Soboti

Odlična promocija športa

Skoraj 200 udeležencev na 11 treningih spoznalo uveljavljene trenerje, ki so jih naučili veliko novega

Kickboxing klub Murška Sobota je organiziral ob sodelovanju Kickboxing zveze Slovenije v telovadnici TVD Partizana promocijo te borilne veščine. V ta namen so pripravili teden kickboxinga, ki je potekal od minulega ponedeljka do sobote, za vse udeležence pa so pripravili brezplačne treninge z najboljšimi slovenskimi trenerji.

Prvi dan je treninge vodil najuspešnejši tekmovalac v full contactu Gregor Stračanek, standardni član reprezentance, večkratni državni prvak, osvajalec medalj na največjih tekmovanjih in mednarodni prvak Nemčije WAKO Pro. Uvodni trening je bil prilagojen bolj tehničnemu delu, kjer so se eni šele spoznavali s tem športom, drugi pa so le dopolnili pridobljeno znanje. Naslednji trening pa je bil namenjen vsem, ki imajo za sabo že nekaj izkušenj pri ukvarjanju s kickboxingom. Udeleženci so bili zelo zadovoljni, kar velja tudi za Grego, ki jih je pohvalil in poudaril, da v klubu dobro delajo. Zahvalil pa se jim je tudi za povabilo in si zaželel še več takšnih skupnih treningov in sodelovanja s klubi, kjer je mogoče izmenjati izkušnje, spoznavati in se družiti v prijetnem vzdušju z novimi ljudmi, s katerimi se bodo kasneje tudi srečevali na tekmovanjih.

V naslednjih dneh so to čedalje popularnejšo borilno veščino predstavili že uveljavljeni gostujoči in domači trenerji. To so bili: trener KBK Murška Sobota David Žibrat, reprezentant v light contactu, trikratni državni prvak in zmagovalec svetovnih pokalov, Tomaž Barada, petkratni svetov-

Nazoren prikaz hitrih gibov in vaj za moč, ki so odločilnega pomena na tekmovanjih. FOTOGRAFIJA KRISTJAN RITUPER

ni in šestkratni evropski prvak, ki se je upokojil leta 2004 z WAKO rekordom 84 zmag in brez poraza, Tomo Kološa, trener KBK Murška Sobota, večkratni državni prvak, evropski podprvak in zmagovalec mednarodnih turnirjev, ki se je kot tekmovalac z izjemnimi uspehi upokojil lani, Vid Kajtna, član reprezentance v light contactu, in Aleš Zemljič, trikratni evropski pr-

vak, svetovni podprvak, zmagovalec svetovnih pokalov in trener pri Barada Sportu.

Marsikateri trening je bil že povsem tekmovalni, saj je bil poudarek na gibanju in hitrem tempu s kratkimi odmori med vajami, kot je v resnici na tekmovanju. K temu je treba dodati še specialne vaje za moč. Udeleženci treningov, namenjenih tako tistim, ki

so se s to športno zvrstjo srečali prvič ali pa že tekmujejo, so s takim načinom dela vsekakor veliko pridobili za uspešno nadaljevanje svoje športne kariere. Morda pa bo marsikomu med njimi, podobno kot legendi tega športa Tomažu Baradi, v življenju prinesla veliko prelomnico in prepoznavnost po vsem svetu.

Milan Jerše

60 let nogometa v Bakovcih

Tudi v prihodnje vidna vloga

Na turnirju mlajših selekcij slavila ekipa Mure – Člani Bakovec remizirali z veterani Olimpije

V Bakovcih so v preteklih dneh zaznamovali 60-letnico delovanja nogometnega kluba. V okviru prireditve so se med seboj na turnirju pomerili nogometnaš do devetega leta starosti. Najuspešnejša je bila ekipa Mure, za njo pa so se zvrstili vrstniki iz Bakovec, Čarde in Veržeja.

Mladi nogometnaši pa niso bili edini, ki so se podili po zelenici bakovskega igrišča. V prijateljskem obračunu so se pomerili tudi domača ekipa ŠNK Bakovci in veterani Olimpije. Zanje je zaigralo nemalo nogometnašev, ki so v slovenskem prostoru pustili svoj pečat. Gledalci v Bakovcih so tako na delu med drugim videli Aleša Čeha, Nihada Pejčkoviča, Janija Pateja in Dinka Vrabca. Vse navzoče je s svojim prihodom razveselil tudi trener slovenske nogometne reprezentance Srečko Katanec, ki si je vzel čas za svoje oboževalce, jim namenil kakšen avtogram in se z njimi tudi fotografiral.

Ker na slovesnostih, kot je ta, brez govorov ne gre, je zbrane nagovorila Nives Cajnko, predsednica krajevne skupnosti, ki je poudarila, da so na svoj nogometni klub še kako ponosni. Bakovci so pred časom zaigrali tudi v drugi slovenski ligi, sama pa verjame, da trenutno vodstvo kluba opravlja dobro delo. »Bakovci so vedno igrali pomembno vlogo v pomurskem in slovenskem nogometu. V prihodnosti bo naš klub tudi v prihodnje igral vidno vlogo,« dodaja Cajnkova. Predsednik kluba Dejan Flegar se je ob tej priložnosti zahvalil vsem dosedanjim predsednikom kluba in jim podelil zahvalne plakete, s simboličnimi darili pa so se v klubu zahvalili tudi vsem sponzorjem in ljudem, ki so do zdaj pomagali pri razvoju nogometa v Bakovcih.

Predsednik kluba Dejan Flegar: »Bakovci so vedno igrali pomembno vlogo v pomurskem in slovenskem nogometu.« FOTOGRAFIJA SMILJAN KUHAJ

Smiljan Kuhar

Nogomet

Seminar za trenerje

Mlade Beltinčanke slavile na tekmi proti Krimu

Člani ODNT Lendava in DNT Murška Sobota so se udeležili osrednjega izobraževalnega seminarja nogometnih trenerjev v Ljubljani, ki se ga je udeležilo 650 trenerjev iz vse Slovenije. Med njimi je bilo 23 lendavskih in 32 soboških nogometnih trenerjev. Praktični del treninga so prikazali dijaki nogometne gimnazije iz Ljubljane. Vodja predavanja je bil Milan Miklavčič, direktor vseh slovenskih reprezentanc, ki je predaval na temo Pretek žog in ustvarjanje igre.

4. krog članskega pokala MNZ Lendava: Kapca – Hotiza 1 : 3 (Pleh; Györköš 3), Virs Bistrica – Turnišče 1 : 2 (Žugelj; Koznicov, Jakšič), Črenšovci – Odranci 1 : 2 (Kolarič; Botjak 2), Polana – Nafta 1903 0 : 5 (Karlovec in Vöröš po 2, Zagorec).

5. krog 1. MNL Lendava: Turnišče – Črenšovci 1 : 3, Polana – Virs Bistrica 1 : 2, Panonija Gaberje – Hotiza 0 : 1, Permanens Kobilje – Dobrovnik 2 : 1. Vrstni red: Virs Bistrica in Črenšovci po 12, Turnišče 7.

4. krog 2. MNL Lendava: Zvezda Dolina – Olimpija Dolga vas 1 : 0, Žitkovci – Čentiba 1 : 4, Veterani Turnišče – Nafta veterani 1 : 1, Kapca – Graničar 3 : 2, Mostje – Renkovci 1 : 0, prosta Nedelica. Vrstni red: Nedelica in Kapca po 9, Nafta veterani 8.

4. krog 1. MNL M. Sobota: Serdica Kl. Šinko – Tišina-Partizan 4 : 0, GMT Bogojina – Slatina 0 : 3, Kema Puconci – Gančani 0 : 0, NŠ Mura – Niro Cankova 3 : 1, Aqua Ižakovič – Lesoplast Križevci 3 : 2, ŠNK Bakovci – Hodoš 4 : 1, Šalovci – Goričanka 1 : 4. Vrstni red: Kema Puconci in Ser-

dica Kl. Šinko po 10, ŠNK Bakovci in NŠ Mura po 8.

2. krog 2. MNL M. Sobota: Rotunda – Pušča 5 : 4, Apače – Lipa 1 : 2, Doležljovje – Radgona 1 : 3, Roma prosta. Vrstni red: Radgona 6, Pušča, Roma, Lipa in Rotunda po 3.

4. krog lige deklet U-17: Krim – Teleming Pomurje Beltinci 1 : 8 (Kolbl in Šiftar po 2, Godina, Legenič, Horvat, Nemeč). Vrstni red: Teleming Pomur-

Minuli konec tedna so z odlično predstavo nadaljevale tudi igralke selekcije U-17 ŽNK Teleing Pomurje Beltinci, ki so ljubljanskim vrstnicam v gosteh nasule kar osem zadetkov.

je Beltinci in Rudar Škale po 12, Maribor 9.

5. krog 2. SML/SKL vzhod: Nafta 1903 – Aha Emmi Bistrica 7 : 3 in 1 : 5, Jarenina – Farmtech Veržej 1 : 2 in 4 : 1. Vodi Poli Drava (24), 5. Farmtech Veržej (15), 10. Nafta 1903 (9).

8. krog lige U-15 vzhod: Krško – Farmtech Veržej 3 : 0. Vodi Maribor Branik (24), 6. Farmtech Veržej (15). Milan Jerše

V soboto, 21. septembra, ob 16.30 v ŠRC Predanovci: 11. Triglavov tek za pomurski pokal in humanitarni tek. Organizator: atletska sekcija ŠK Triglav Predanovci. Informacije: 041 769 528, Vitomir Fujs, www.hk-triglav.com, sk.triglav@siol.net.

Več informacij o prireditvah in vadbi na www.migajznami.si, kjer lahko tudi vpišete svojo prireditev ali vadbo.

kda, kaj, kje

Sobota

Ob 16. uri kvalifikacijski turnir 7. skupine za uvrstitev na EP deklet do 19 let, Odranci: Italija – Slovenija, Beltinci: Poljska – Albanija.

Ob 16. uri tekma 6. kroga 1. MNL Lendava: Črenšovci – Permanens Kobilje.

Ob 16. uri tekmi 5. kroga 1. MNL Murška Sobota: Tišina-Partizan – NŠ Mura, Slatina – Serdica Kl. Šinko.

Nedelja

Ob 10.30 tekma 5. kroga 3. SNL vzhod: Rakičan – Tromejnik G-Sukič.

Ob 16. uri tekme 6. kroga 1. MNL Lendava: Virs Bistrica – Hotiza, Dobrovnik – Panonija Gaberje, Polana – Turnišče.

Ob 16. uri tekme 5. kroga 1. MNL Murška Sobota: Niro Cankova – Šalovci, Gančani – GMT Bogojina, Lesoplast Križevci – Kema Puconci, Hodoš – Aqua Ižakovič, Goričanka – ŠNK Bakovci.

Ob 16.30 tekme 5. kroga 3. SNL vzhod: Avto Škafar Beltinci – Avto Rajh Ljutomer, Čarda Martjanci – Dravinja Kostroj, Grad – Nafta 1903.

Ponedeljek

Ob 16. uri kvalifikacijski turnir 7. skupine za uvrstitev na EP deklet do 19 let, Odranci: Italija – Albanija, Beltinci: Slovenija – Poljska.

Četrtek

Ob 16. uri kvalifikacijski turnir 7. skupine za uvrstitev na EP deklet do 19 let, Odranci: Albanija – Slovenija, Beltinci: Poljska – Italija.

Namizni tenis

Visok poraz Keme II

Drugo moštvo Pucončanov klonilo proti Iliriji

V vnaprej odigranem srečanju 2. kola 1. SNTL za člane je v Murški Soboti favorizirana ljubljanska Ilirija, za katero igra tudi nekdanji igralec NTK Sobota Tomaž Roudi, doma iz Črenšovca, z najvišjim možnim izidom premagala drugo ekipo puconske Keme. Edini, ki bi gostom lahko odvzel točko, je bil Gorazd Horvat, vendar je v dvoboju z Dejanom Stojanovičem po zmagi v prvem nizu nekoliko popustil in nasprotniku dovolil, da je naslednje tri nize dobil na 6, 9 in 8. Zaradi mednarodnega prvenstva Hrvaške za mladince in mladinke, ki je potekalo v Varaždinu, pa je ljubljanska Olimpija preložila svoj dvoboj s prvo ekipo puconske Keme na 20. september ob 18. uri.

Izidi: Kema II Puconci – Ilirija Ljubljana 0 : 5 (Zelko – Tvrtkovič 0 : 3, G. Horvat – Stojanovič 1 : 3, Pelcar – Roudi 0 : 3, G. Horvat – Tvrtkovič 0 : 3, Norčič – Roudi 0 : 3), Olimpija – Kema I Puconci preložen, Mengeš – Ptuj 5 : 0, Letrika Vrtojba – Zavarovalnica Maribor 3 : 5, Krka – Tempo Velenje 5 : 0. Vrstni red: Ilirija, Krka in Zavarovalnica Maribor po 6.

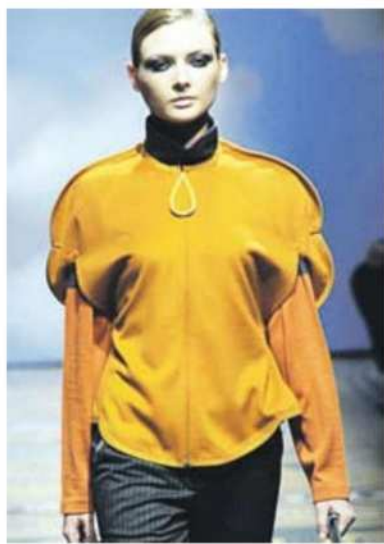
M. J.

besede mode

Oblaki kot navdih

Tudi za jope – Oranžna, rdeča in modra se ne umikajo

Vreme se spreminja, kar mnogokrat opazujemo skozi premik oblakov. Oblika oblakov je vedno nekoliko drugačna; celo njihova barva se spreminja z različnim zornim kotom. Nekaj tako neulovljivega je prijeten puhast navdih. Moda ga pokaže na več načinov, eden izmed njih je v jopah.

Jope s puhom

Nekaj volumnov se kaže skozi damsko silhueto in skozi sproščene linije oblačja. Tokrat so poudarjeni ramena in rokavi. Taka modna silhueta se zelo lepo poda visokim in suhim postavam, a tudi majhne bodo našle nekaj zase. Morda ne gre pretiravati z volumni in morda lahko izberemo nekoliko tanjšo tkanino.

Jope v obliki oblaka

Eden izmed kompromisov v tokratni modi so brezrokavniki, ki so zares nekoliko drugačni. Linija sledi oblaku, a se pametno uskladi s funkcio-

nalnima odprtinama za rokave. Kot pika na i je kapljica, ki po obliki sledi ključu na zadrugi. Ko si odpenjamo jopo, se zdi, da je začelo deževati, saj kapljica potuje navzdol.

Jesenske barve

Nekoliko več je opaziti oranžne barve, ki je s svojim rjavkastim podtonom postala nekoliko moška. Rdeča je živahna in zamolka, modrikasti toni z bazenov pa se nekako nočejo umakniti. Vztrajajo pri večernih toaletah, kjer se zdi, da lahko vse naenkrat postanemo ribe.

Tatjana Kalamar Morales

privlačno

Počivalniki

Pisani in mehki – S seboj nosijo tisoč zgodb

Vsi radi počivamo. Tudi naši najmlajši, čeprav se zdi, da bi brez kontrole kar naprej tekali sem in tja. Kulturo bivanja enostavno vzljubijo, če jo lahko posnemajo in si pri tem še kaj domisljijo.

Barve in materiali

Naše dnevne sobe ponavadi niso pretirano barvite, najbolj barviti ele-

ment je vključena televizija. Toliko bolj se potem malčki vrtijo tam, kjer ni zaželeno. Lahko pa imajo neki počivalnik, ki je prenosljiv, se iztegne in morda postane majhno ležišče. Okrog njega si lahko domisljijo tisoč in eno zgodbo. Predstava se lahko začne toliko hitreje, če je okrog njih še kaj barvitega. Tudi v barvitih počivalnikih je lahko skrita povsem nova zgodba.

Dobra stran tehnološko obdelanih materialov je ta, da njihova kakovost velja, in to na način, ko nam daje funkcionalne elemente. Obstajajo kakovostni naravni materiali, a žal tudi

ment je vključena televizija. Toliko bolj se potem malčki vrtijo tam, kjer ni zaželeno. Lahko pa imajo neki počivalnik, ki je prenosljiv, se iztegne in morda postane majhno ležišče. Okrog njega si lahko domisljijo tisoč in eno zgodbo. Predstava se lahko začne toliko hitreje, če je okrog njih še kaj barvitega. Tudi v barvitih počivalnikih je lahko skrita povsem nova zgodba.

Tehnološko poobdelani poliestri so danes eden izmed tistih materia-

taki, ki ob prvem pranju popolnoma razočarajo. Materiali za zofe, počivalnike in podobno morajo imeti trdno vezavo, morajo pa imeti tudi zadosti debelo nit z dobro pretržno vrednostjo. Pri izbiri materiala ne pozabimo na otip, saj nas bo ta božal vsakič, ko se usedemo.

Funkcija naj si podaja roko z obliko. Lep počivalnik ne potrebuje vsega prostora le zase.

Tatjana Kalamar Morales

Pomurske lekarne razkrivajo zdravilne skrivnosti

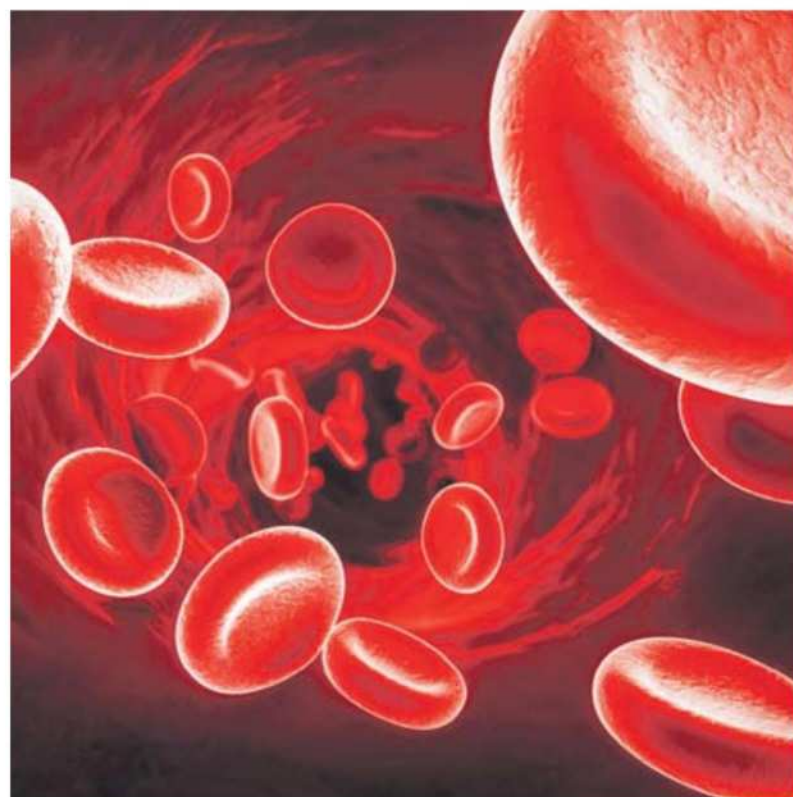
Antitrombotiki

Raznolika zdravila – Rečemo jim tudi »za redčenje krvi«

Nekateri antitrombotiki zavirajo zlepljanje krvnih ploščic (trombocitov) in tako preprečujejo nastanek krvnih strdkov. Med te spada acetilsalicilna kislina v nižjih odmerkih, dipiridamol, klopidogrel, prasugrel in tiklodipin. Drugi, ki jih imenujemo tudi antikoagulant, zavirajo dejavnike strjevanja krvi in na ta način preprečujejo nastanek strdkov v krvi (tromboembolij) ali zmanjšujejo že nastale. Med te spadajo dabigatran, rivaroksaban in varfarin. Nekatera antitrombotična zdravila, kot so heparini, moramo injicirati pod kožo, medtem ko večino drugih lahko zaužijemo skozi usta.

Čeprav se običajno bolnik, ki jih uporablja, ne počuti nič drugače, pa so zanj zelo, lahko rečemo kar življenjsko pomembni. Zdravnik mu je zdravilo predpisal, saj je ocenil, da obstaja povečano tveganje za nastanek krvnih strdkov. S tem preprečimo številne neželene posledice. Če namreč krvni strdek zaide v žile v možganih, je lahko posledica možganska kap. Kot posledica zamašitve žile, ki prehranjuje srce s krvnim strdkom, lahko nastane srčni infarkt. V pljučih je posledica pljučna embolija, v spodnjih okončinah pa globoka venska tromboza. Gre za resna stanja, ki pogosto ogrožajo življenje, zato je zelo pomembno, da bolnik, ki mu je zdravnik predpisal tako zdravilo, to uporablja redno in pravilno. Obenem se mora zavedati možnosti pojava krvavitve. Priporočamo izogibanje okoliščinam, kjer bi lahko padli ali se kako drugače poškodovali, saj bi lahko prišlo do hujših krvavitve.

Pri antitrombotikih svetujemo, podobno kot drugih zdravilih, primerne ravnanje z zdravili, kot je ustrezno shranjevanje zdravila (primerne razmere, nedostopnost otrokom), redna uporaba zdravil ipd. Čeprav prihajajo nekatere nove učinkovine, pa ostaja varfarin, predvsem zaradi spremljanja učinkovitosti in možnosti uporabe antidota ob prevelikem odmerku, pogosto uporabljeno zdravilo. Varfarin ima nekatere posebnosti, zato vam svetujemo, če uporabljate to zdravilo, da:

- redno hodite na laboratorijske kontrole, kjer vam izmerijo čas strjevanja krvi (INR) in na podlagi tega določijo ustrezen odmerek zdravila,
- zdravilo redno odmerjajte, a hkrati ne podvajajte odmerka, če katerega izpustite,
- pazite na uravnoteženo uživanje hrane, ki vsebuje veliko vitamina K (zelenjava),
- se izogibate pitju alkoholnih pijač,
- zobozdravnika ali zdravnika pred načrtovanjem posegom seznanite, da uporabljate zdravilo, ki vpliva na strjevanje krvi,
- se pred uporabo zdravil ali drugih

izdelkov, kot so prehranska dopolnila, pripravite o varnosti kombinacije, saj vstopa varfarin v številne interakcije.

Ne glede na to, katero zdravilo za preprečevanje nastanka krvnih strdkov uporabljate, vam svetujemo, da se obrnete na zdravnika, če opazite nenavadne krvavitve, kot je kri v urinu ali blatu, če izkašljate ali izbruhate kri, opazite nepojasnjene hujše podplutbe ali spremembe barve kože, se vam pojavljajo pogostejši glavoboli, omotica, ponavljajoče krvavitve iz nosu ali hujša menstrualna krvavitev kot običajno. Za vsako izmed omenjenih zdravil obstajajo tudi posebna navodila, kako ravnati z njimi, priporočila ali previdnostni ukrepi, zato se o tem pogovorite z zdravnikom ali lekarniškim farmacevtom.

Bojan Madjar, mag. farm.

z našega štedilnika

Ohrovtova rulada s piščančjim mesom in paprikovo omako

800 g ohrovt, 1 čebula, 200 g piščančjih prsi brez kože, 2 stroka česna, 1 suha žemlja, 2 žlici sesekljane peteršilja, 1 žlica olja, 100 g naribanega parmezana, 1 jajce, 1 rumenjak, ščepec naribanega muškata oreška, sol in poper.

Osem velikih listov ohrovtu blanširamo v vreli vodi in jih na hitro postavimo v hladno vodo, nato pa dobro odcedimo. Preostale liste narežemo na centimeter široke rezance. Čebulo in česen drobno sesekljamo, piščančje prsi pa narežemo na zelo drobne kocke. Čebulo in česen rahlo prepražimo, dodamo narezan ohrovt, sesekljan peteršilj, solimo, popramo in dušimo v pokriti posodi približno pet minut. Ohrovt, piščančje prsi, parmezan, namočeno žemljo, jajce in rumenjak solimo, popramo in vse sestavine med seboj dobro premešamo.

Pripravljen nadev naložimo na ohrovtove liste in jih zavijemo v rulade, ki jih zložimo na primerno luknjasto posodo in jih nad sparero kuhamo približno dvajset minut.

Paprikova omaka

3 sveže rdeče paprike, 1 strok česna, 1 manjša čebula, 1 deciliter zelenjavne osnove, pol žličke timijana in origana, pol žličke paprike v prahu, muškati orešek.

Papriko narežemo na male kocke, čebulo in česen drobno sesekljamo. Perutninsko osnovo s papriko, čebulo, česnom, muškatnim oreškom, origanom, timijanom in papriko v prahu v zaprti posodi počasi kuhamo dobrih deset minut. Omako s paličnim mešalnikom zmešamo in precedimo ter nalijemo na vroče kroznike, na katere naložimo pripravljene rulade.

Gratinirano grozdje

800 g grozdja, rdečega in belega, 3 žlice medu, 1 palica vanilje, 250 g puste skute, 4 jajca, naribana lupina biolimonone, palica vanilje, 50 g sladkorja v prahu.

Pečico segrejemo na 220 stopinj Celzija. Pripravimo globoke kroznike. Vaniljevo palico prepolovimo in očistimo sredico. Med segrejemo v ponvi in mu primešamo vaniljevo sredico. Očiščeno in oprano grozdje primešamo v med, rahlo premešamo in ga nekoliko segrejemo ter razdelimo po kroznikih. Rumenjake ločimo od beljakov. Rumenjake z desetimi grami sladkorja penasto zmešamo. Naribamo limonino lupino, dodamo skuto in vaniljevo sredico in rahlo premešamo. Iz beljakov in preostalega sladkorja stepemo trd sneg, ki ga prav tako primešamo skuti. Skutno maso porazdelimo po grozdju, ki ga v vnaprej ogreti pečici gratiniramo oziroma oskorjimo približno osem minut in vročega ponudimo.

Janez Gjergjek

Mlinopek, d. d., Industrijska ulica 11, Murska Sobota

med okuse po ...?

Bučni narastek in nadevan svinjski zrezek a la Mencinger

Buč je letos zraslo, da ni za povedati – Narastek je enostaven, a slasten – Zraven pa nekaj »konkretnega«: svinjski zrezek s prav posebnim nadevom

Že ko smo pri Mencingerjevih v Črešnjevcih pripravljali čemaževe štruklje (in solato s »kosmatim« regramom, mmmm, gotovo se spomnite), so nam tekle sline zaradi njihovega hišnega recepta. Chef Matej Štefanec svinjski zrezek namreč pripravlja na prav poseben način: »Gostje so vedno prijetno presenečeni, še posebej tisti, ki niso iz naših krajev. Ampak ne le tujci, tudi domačini imajo radi stvari, ki so 'čisto navadne', a združene na nenavaden način.« Zrezek je namreč obložen s prekajenim mesom in nadevan s skuto in bučnimi semeni. »In to gre skupaj?« sem samo vprašala. Ne le skupaj, odlično se poda k bučnemu narastku!

Buče so specialiteta

Gotovo so še na vašem vrtu. Če ne, pa so spravljene tam, kjer je vedno zima – v zamrzovalniku. Kajti letos jih je na vrtu zraslo ... oho! Buč namreč. In Matej Štefanec, chef gostilne Mencinger, ima za vas rešitev, kako čim prej sprazniti vrt (ali zamrzovalnik) in jih uničiti na najbolj prijeten način – tako, da jih pojemo: »Vzamete lahko katero koli vrsto buče, mi imamo recimo hokaido. Bolje je, če ima čvrsto meso. Olupili smo jo, skuhamo do mehkega in pretlačili. Zdaj pa le še dodamo snež iz jajčnega beljaka, solimo in popramo, vlijemo v manjše keramične posode, ki jih lahko postavimo v pečico ali pa v pekač in potem damo v pečico.« Tam naj bodo kakšnih 25 minut pri 170 stopinjah Celzija. Tako enostavno? Nemogoče. »Ja, beljak vse drži skupaj,« se smeje Matej, ko ga gledam kot nejeverni Tomaž, »na 30 dekagramov buče damo recimo snež dveh beljakov. Pa imamo narastek. To je to.« Medtem ko razmišljam, da je kuhanje strašno enostavna stvar, pa to moje razmišljanje z naslednjim receptom pravzaprav zanika. Gre namreč za svinjski zrezek, nadevan s skuto.

A še prej poklepetava, kako hvaležne in vsestransko uporabne so buče: »Delamo lahko bučne štruklje, zavitke, narastke, juhe in omake. Buče so grozno uporabne,« se smeje Matej, »pa ljudje jih imajo radi, tudi otroci, saj se iz njih pripravljajo tudi sladice, strnjene in bučni sladoled.« »Včasih so rekli, da so buče le za prašiče,« se spomni babica Marija, »danes pa – veste kaj vse se iz tega pripravlja! Čuda jedi in kako jih imamo radi! Buče so specialiteta. Sploh za kakšne tujce, ne morejo verjeti, kako dobre so lahko bučne juhe ali sladica, narejena iz buče. Da o tem, kako zdrave so, ne razpravljamo. Poleg tega pa je hrana iz buč tudi zelo lepega videza, take lepe barve ...«

Svinjina z lokalnimi dodatki

No, od barv pa h »konkretnemu«. Svinjski zrezek, nadevan s skuto. Gre za recept te gostilne, saj si ga je izmislil Matejev oče: »Malo se moraš poglobiti in nekajkrat prej preizkusiti,« mi razlaga, ko ga vprašam, kakšne večšine so potrebne za to, da kuhaš po čisto svojem, lastnem receptu. »Vaja pač dela mojstra.« A tudi brez vaje bo šlo, prepričajte se z lastnim jezikom, ne bo vam žal. Potrebujete svinjske zrezke, rezine prekajenega mesa, skuto, bučno seme in malo drobtin za paniranje. Matej: »Zrezek solite in poprate. Na eno stran bomo dali najprej rezino prekajenega mesa, nato nadev, na koncu pa ga bomo preložili

Matej Štefanec in babica Marija, v enem od prihodnjih Vestnikov pa njena specialiteta, kislá žüpa. FOTOGRAFIJE MATEJ FIŠER

Zrezek med postopkom nadevanja, nato ga prepognemo.

Svinjski zrezek v prerezu, pod njim bučni narastek

in ocvrli. Skuto za nadev pripravimo tako, da jo najprej pretlačimo, nato dodamo malo česna, seseklano bučno seme, bučno olje, za večjo gostoto pa malo pšeničnega zdroba. Na koncu pa še nekaj beljaka, da spet vse skupaj poveže. Pa enote? »Za eno osebo recimo 100-gramski zrezek, ki ga obložimo z rezino prekajenega mesa. Za nadev na vsak zrezek veliko žličko pretlačene skute, prav tako žličko sesekljanih bučnih semen, stisnjen strok svežega česna, žličko pšeničnega zdroba, majčkeno bučnega olja in majčkeno beljaka. Saj boste dobili občutek – vse se mora držati skupaj.« Nato Matej ta zrezek še panira in počasi ocvre: »Meso lepo prepognemo in ga paniramo: najprej povaljamo v moki, lepo stisnemo na robovih, nato v jajcu, pa še v drobtinah, v katero prav tako nasekljamo bučna seme-

na. Nato ga počasi ocvremo. Da ne bo znotraj še surov, ga v olju na zmernem ognju cvremo najmanj 15 minut.«

Zrezek je definitivno kreacija. Matej Štefanec: »To je recept mojega očeta. On je bolj za eksperimente in se je bolj poglobil v to, kakšni okusi gredo skupaj, kaj storiti, da masa ne bo lezla iz zrezka ... Prav zato je recimo zraven beljak ... Tako da je ta zrezek že kar nekaj let zaščitni znak naše gostilne.« Na moje vprašanje, kako najti »svoj recept«, pa le zamahne z roko, kot da je to najbolj enostavno in čisto samo po sebi umevno: »Eh, vzameš lokalne sestavine, dodaš eno, dodaš drugo, povežeš v eno jed in to je to.« No, da, sliši se enostavno, to že, a teorija je eno, praksa pa ... Sicer pa dokler ne poskusiš, ne veš, zato – veselo poprimite za kuhalnico in dober tek!

Vida Toš

Prekmurska Gibanica

www.disi-po-prekmurju.si

ljutomerski EMENTALEC

Slasten sir s poreklom in tradicijo.

Tam, kjer so že sedem desetletij številna srca doma ... tam, kjer cenimo le domače slovensko mleko ... in kjer velike, slastne hlebce ementalca negujemo lastnoročno, skrbno, pozorno.

Sir s poreklom in tradicijo. Ljutomerski ementalec.

POMURSKÉ MLEKARNE, d.d., Industrijska ulica 10, 9000 Murska Sobota

Povabilo za konec tedna: Bogojina, Ivanci

Plečnikova bela golobica vabi

Rousova kapelica in Šadlov mlin pri Ivancih – Pohod Po poteh kulturne dediščine do Bukovnice

Sosednji vasi Ivanci in Bogojina se raztezata na območju, ki vključuje tri prekmurska območna poimenovanja od nižinskega Ravenskega in Dolinskega do hribovitega Goriškega.

Obiskovalce v te kraje pot pripelje tako z izvoza z avtoceste pri Gančanih, od koder pelje cesta med travniki in gozdom Hrašica, kakor tudi iz smeri Moravskih Toplic in Dobrovnika. Na to območje prihaja vse več turistov, med njimi tudi takih, ki se odpravijo iz naših turističnih središč s kolesi. Mnoge obiskovalce pot popelje do bogojinske cerkve, katere okrogli zvonik lahko vidimo ob lepem vremenu že od daleč, iz nižine.

Haukove poslikave kapelice na Ivancih

Naselje Ivanci leži na območju med potokoma Ledava in Lipnica. Krajanji so se tudi letos obiskovalcem predstavili pred dvema tednoma v najlepši luči na prireditvi Zelenjadarski dan, ki jo pripravlja društvo za ohranjanje naravne in kulturne dediščine Selenca v okviru Košičevih dni. Prireditve so prvič organizirali, kot je povedal predsednik društva Marko Horvat, pred desetletjem, ko so se ob ureditvi namakalnega sistema kmetje v kraju lotili pridelave zelenjave. Prireditve vključuje ob razstavi zelenjave, ki jo pridelajo na okoliških njivah, še razstavo jedi iz zelenjave, tako tradicionalnih kakor tudi sodobnejših, oboje pa spada v sodobno zdravo prehrano. Tematska vaška prireditve je v desetih letih, odkar jo organizirajo, vključevala še predavanja o pridelavi zelenjave in jedeh iz zelenjave ter druženje domačinov z gosti z drugih območij Slovenije in tujine. O domačih jedeh iz zelenjave so izdali tudi knjigo receptov.

Na Ivancih sta dve vaški središči, eno je ob novi kapelici Janeza Krstnika, v njej pa je poslikava Kristusovega krsta v reki Jordan akademskega slikarja Stefana Hauka. Drugo vaško središče pa je ob gasilskem domu. Ob Ledavi je ohranjen Šadlov mlin, ob poti med Ivanci in mlinom pa je sredi njiv Rousova kapelica, ki so jo obnovili. Ob cesti med Ivanci in Bogojino je gramoznica, za katero krajanji obih vasi načrtujejo, da bi jo nekoga dne uredili po vzoru Avstrijcev in jo uporabljali za turistične namene.

Večji del slikovitega naselja Bogojina se razteza ob cestni povezavi Murska Sobota–Lendava pod vinogradniškimi hribi, ki so jih poimenovali Vršič. Severno od naselja so odkrili rimske gomile, kar priča o življenju ljudi že v rimskem času. Kraj je bil v preteklosti pomembno šolsko, kulturno in župnijsko središče, zato so tudi župnik Jože Baša in krajanji povabili arhitekta Jožeta Plečnika, da je naredil načrt za gradnjo nove cerkve Gospodovega vnebohoda, ki je danes eden največjih umetnostnih spomenikov sakralne arhitekture v Sloveniji. Plečnikova cerkev že od daleč pritegne pozornost obiskovalcev, njegovo mojstrstvo pa potrjuje vključitev stare gotske cerkve v zasnovi nove in izdelkov mojstrov domače obrti – lončarstva, ki so okrasje na stropu in ob glavnem oltarju. Ob impozantni stavbi v lepo urejenem naselju je še vrsta drugih kulturnih in zgodovinskih zanimivosti, med drugim je na vrhu Vršiča kapelica, zgrajena leta 1829, v vasi pa so tudi verska znamenja, kot sta Amerikanski križ in Smejev leseni križ.

Spomin na predelavo lanu

Obiskovalci si lahko zanimivosti kraja in okolice ogledajo tudi na pohodu po Poti kulturne dediščine, ki se začne pri Plečnikovi cerkvi in pelje do naselja Bukovnica, na poti pa si ogledajo še kapelico sv. Vida ob Bukovniškem jezeru, Filovski gaj in drugo. Pohod je Turistično društvo Bogojina organiziralo ta konec tedna. Predsednik društva Jože Puhan je povedal, da je Plečnikova cer-

Plečnikova cerkev je ena najbolj obiskanih turističnih znamenitosti v Sloveniji.

Predsednik TD Bogojina Jože Puhan ob zbirki knjig Bogojinčanov in o Bogojini

Vsako leto v kraju likovno društvo Likos iz Murske Sobotice organizira likovno kolonijo, na kateri je nastalo že veliko likovnih del s tematiko kulturnih znamenitosti ter naravnih lepote kraja in okolice, od Plečnikove bele golobice do cimpranih hiš v Filovcih. Na Turistični kmetiji Puhan imajo zbrane tudi stare knjige Jožefa Košiča, škofa Jožeta Smeja in drugih avtorjev, ki izvirajo iz Bogojine ali so pisali o tem kraju. Razstavljeni pa so tudi zborniki, ki so nastali v okviru Košičevih dni, ki jih organizirajo že 25 let. V zbirki so še stare knjige o vinogradništvu in vinoreji ter dokumentacija iz prve polovice prejšnjega stoletja.

Obiskovalci se lahko ob obisku kraja okrepčajo v več gostinskih lokalih, ki ponujajo napitke, domača hrana pa je na voljo na treh turističnih kmetijah ob koncu tedna. Ob turistični kme-

Na Zelenjadarskem dnevu na Ivancih se vsako leto izkažejo gospodinje iz kraja z razstavo jedi iz zelenjave. FOTOGRAFIJE JOŽE GABOR

kev tudi po statističnih podatkih ena izmed najbolj obiskanih turističnih in kulturnih zanimivosti v Sloveniji, zato bi želeli urediti tudi muzejsko zbirko o Plečnikovem delu v Pomurju: »Ohranjeni so tudi njegovi načrti, ki jih je risal ob pogovoru z domačini. Radi pa bi izdali tudi zloženko, na kateri bi predstavili ob Plečnikovi cerkvi še vsa druga nabožna znamenja in jih povezali

v Baševo pohodno pot. V prihodnje bi radi tudi bolje raziskali predelavo lanu, po kateri so bili krajanji prav tako znani. V spomin na to vsako leto pripravimo prireditve, na kateri predstavijo predelavo lanu, letos pa so prikazali tudi tkanje. Člani društva skrbimo tudi za bogojinski ograček, v katerem raste okrog 130 različnih vrst zelišč, dišavnice in tudi drugih cvetlic.«

tiji Jožeta Puhana sta to še turistični kmetiji Gutman-Zver in Franca Puhana. Te običajno gostijo skupine, največ je gostov iz Prekmurja, pridejo pa tudi z drugih območij Slovenije in kakih deset odstotkov iz tujine. Ob domači hrani, kot so bograč, prekmurska gibanica in bujta repa, jim ponujajo še vina iz okoliških vinogradov.

Jože Gabor

turistične prireditve

Selo – V petek in soboto, 20. in 21. septembra, bo pri romanski rotundi deseta prireditve Ljupanje kukorče – ličkanje koruze, ki jo organizira Pevsko društvo Selo. V petek ob 15. uri bo prikaz trganja, v soboto ob 18. uri pa ličkanja koruze, kot so to počeli nekoč, in druženja ob tem opravilu.

Turnišče – V petek, 20. septembra, ob 17. uri bo v Jeričevem domu prireditve Večer ljudske pesmi in plesa, na kateri bo nastopilo dvanajst pevskih in folklornih skupin z obeh bregov reke Mure.

Lendava – V petek, 20. septembra, ob 13. uri bo v avli Medgeneracijske hiše Sofija (Glavna ulica) Stojnica vrtničarjev s ponudbo ekoloških pridelkov in dobrotami domačih pridelovalcev.

Gornja Radgona – V petek, 20. septembra, med 8. in 12. uro bo na ploščadi pred Ljudsko univerzo Kmečka tržnica s ponudbo pridelkov kmetovalcev iz okoliških krajev in izdelkov ljudske obrti. Kmečka tržnica bo vsak petek v septembru.

Beltinci, Odranci – V soboto, 21. septembra, ob 13. uri bo prvi Kros ob potoku črncu, ki ga organizira DKU v sodelovanju z občinama Beltinci in Odranci. Start kolesarjenja z 18-kilometrsko progo bo pri ribiškem domu v Beltincih, start za tekače na progi, dolgi osem kilometrov, pa bo pri mlinu v Odrancih.

Jeruzalem – V soboto, 21. septembra, med 14. in 19. uro bo prireditve Jeruzalem vabi s kulturnim programom, vinskimi degustacijami in tržnico kulinarčnih dobrot. Organizatorja sta Klub prleških babic in LTO Prlekija Ljutomer.

Beltinci – V soboto, 21. septembra, ob 8. uri se bo začel pri trgovini Mercator ornitološki izlet po beltinskem parku, ki ga organizira Pomurska sekcija Društva za opazovanje in preučevanje ptic Slovenije. Izlet po parku bo vodil Branko Bakan, ki bo predstavil tudi drevesa iz časa grofa Zhichyja in tudi ptice, kot so zelena in črna žolna, mala uharica, vodomec in druge.

Ljutomer – V soboto, 21. septembra, ob 9. uri bo na Glavnem trgu Turistična tržnica v organizaciji Lokalne turistične organizacije Prlekija Ljutomer s ponudbo izdelkov ljudske obrti in domačih dobrot.

Martjanci – V ponedeljek, 23. septembra, ob 18. uri bodo v vaškem domu ustvarjalne rokodelske delavnice, ki jih bo Turistično društvo Martin Martjanci organiziralo vsak ponedeljek.

Grad – V središču vasi Grad je na ogled doživljajski park Vulkanija. V okolici kraja je pred tremi milijoni leti bruhal zadnji vulkan na območju današnje Slovenije. V doživetje in predstavitev vulkanov so vključili sodobno tehnologijo. Park je odprt od torika do nedelje med 10. in 18. uro.

Mele – Septembra je v Floristiki Kurbus na ogled razstava kompozicij v cvetju na temo Svetopisemske podobe.

Moravske Toplice – Vsak četrtek, petek in soboto v septembru ob 17. uri bo pred slaščičarno Cafe Praline Term 3000 Turistična tržnica s ponudbo izdelkov ljudske in umetnostne obrti in organizaciji TIC-a Moravske Toplice.

Lendava – V predverju gledališke in koncertne dvorane je na ogled razstava fotografij domačina iz Lendave Davorja Dolenciča Škatla s pogledom, ki jo je ta pripravil ob pridobitvi naslova Artist Fiap, ki ga podeljuje Mednarodna zveza za fotografsko umetnost Fiap.

Grad – V viteški dvorani gradu Grad je do 31. oktobra na ogled razstava fotografij petega fotografskega natečaja Deset let Krajinskega parka Goričko. Na razstavi, ki jo je pripravil Javni zavod Krajinski park Goričko, sodeluje 55 fotografov, tako učencev osnovnih šol kakor tudi mladostnikov in odraslih.

		ŠTEFAN HAJDINJAK	VELIKA SLADKOVODNA RIBA	FRANCOSKI SKLADATELJ (JACQUES FERREOL)	ZADNJI ZGORNJI DEL ČEVLA	EDEN, PARADIŽ		
RIMSKI BOG LJUBEZNI		OVOJ ZA SPISE DOMAČE ŽENSKO IME						
VESTNIK	DRUGO NAJVEČJE MESTO V SIRIJI	DELOVNA NAPRAVA	AGRESIVNO CUSTVO			PREDSTOJNIK SAMOSTANA		
SRBSKA MEŠANA SOLATA					NADUTEŽ HOLANDSKI SLIKAR (AERT VAN DER)			VPREŽNA ŽIVAL
ORJAŠKI AMERIŠKI KUŠČAR					DRUŽINA SLOVENSKE SKLADATELJEVE ŽEZLO			SLOVAŠKI SKLADATELJ (JAN)
ITALJANSKI BEGUNEC IZ ISTRE PO 2. SVETOV. VOJNI					MOŠKI ČEVELJ Z ZAPONKO NEM. PISEC (RICHARD)			NEMŠKA PESNICA SEIDEL
JUŽNOM. REDKO-ZOBEČ S TRDIM OKLEPOM							SLOVANSKO MITOLOŠKO BITJE	C I K K E R
VESTNIK	AMERIŠKA ZVEZNA DRŽAVA	USTVARJALEC	NAŠ PISATELJ			VREDNOSTNI PAPIR	RADON	
KANADSKI GLASBENIK (BRIAN)					SRAMOTILNI STEBER			E R
LANTAN			BODEČ PLEVEL			PRITOK DONAVE V AVSTRILI	DRŽAVNIK ZEDONG	
AFRIŠKI DIPLOMAT (KOFI)					PREBIVALEC NEMČIJE			ORGANSKO VEČANJE
AFRIŠKO DREVO S TRDIM LESOM					BRIGA, SKRIB			LETALSTVO
BREZ-DOMEČ					OPREMA, POHIŠTVO NARAVOVARSTVENIK (DUŠAN)			BANJA
ANNA OXA			TEPEC			SPOJINA S KISIKOM		
VESTNIK	RIMSKI HIŠNI BOG NEMŠKI FILOZOF (IMMANUEL)			OBREKOVANJE NOROLJSKA EPSKA PRIPOVED			HRVAŠKA IGRALKA (NINA)	SPREVOD
POKONČNI STOŽEC					LOVSKI PLEN			CLARK GABLE
URADNI SPIS			DEJAVNIK ČINITELJ					BAJKA
UČENČEV PISNI IZDELEK			OLGA JANČAR					OBDOBJE MED VOJNAMA CENTIMETER
RIMSKI CESAR					VOJAŠKA OPERACIJA			
						LESEN AFRIŠKI BOBEN		

horoskop

Oven 21. 3.–20. 4.

Začeli se boste zavedati svojih prednosti na poslovnem področju in se tako otresli strahu, ki ste ga imeli v preteklosti. Konec koncev lahko poskusite tudi s kakšnim večjim tveganjem, kar lepo se vam bo obrestovalo.

Bik 21. 4.–20. 5.

Skrbi vas, ker so vam naložili več dela, kot ste ga sposobni opraviti. Premislite o varianti, da bi del bremena preložili na sodelavce. Zakaj bi vedno trpeli sami, ko pa je vendar toliko možnosti za sodelovanje z drugimi.

Dvojčka 21. 5.–20. 6.

Proti koncu tedna se vam obeta povabilo na zabavo, za katero se bili še pred kratkim prepričani, da bo potekala brez vas. Nikar se ne branite povabila, saj si lahko tudi kaj hitro premisljete.

Rak 21. 6.–22. 7.

Lotili se boste zadeve, ki vam je še do nedavnega delala kar nekaj preglavic, in ste se je zato na neki način celo izogibali. Pri tem vam bo precej pomagal prijatelj, ki se na te zadeve spozna veliko bolj od vas.

Lev 23. 7.–22. 8.

Še vedno se ne boste uspeli povsem posvetiti delu in vsakdanjim opravilom, saj bo v vaših mislih le neznanec, ki ste ga spoznali pred kratkim in vam je dobesedno zmešal glavo. Poskusite se malo posvetiti tudi delu.

Devica 23. 8.–22. 9.

Skupni prijatelj vam bo predstavil osebo, ki vam bo že na prvi pogled zelo všeč. Zapletli se boste v prijeten pogovor, ki bo razkril vajine skupne lastnosti, ki bodo še kako vplivale na vajino zблиžanje.

Tehnica 23. 9.–23. 10.

Obiskal vas bo star znanec in vas prosil za nenavadno uslugo. Bolje bi bilo, če bi prej malce pomislili tudi na to, kakšne posledice lahko pričakujete, saj konec koncev zadeva niti ni tako nedolžna.

Škorpion 24. 10.–22. 11.

Sprejeli boste igro svojega partnerja in se docela predali trenutni situaciji, ki vam je na neki način celo všeč. Zabavali se boste kot že dolgo ne in izkoristili tudi tiste možnosti, ki ste jih doslej zanemarjali.

Strelec 23. 11.–21. 12.

Prijatelj vas bo precej kritiziral, vendar vam bo s tem želel le najboljše. Nikar ne zapirajte oči, ampak si priznajte svoje pomanjkljivosti, saj jih samo na ta način lahko začnete končno reševati.

Kozorog 22. 11.–20. 1.

Spoznali boste, da so družina in prijatelji resnično tista stvar v vašem življenju, ki se je ne da nadomestiti z nobenim denarjem in materialnimi dobrinami. Prepustite se razvijanju v njihovem krogu, skrbi pa pustite za pozneje.

Vodnar 21. 1.–18. 2.

Proti koncu tedna se boste prepustili prijetnim čustvom v družbi ljubljene osebe in kar nekako pozabili na vse tegobe iz preteklega obdobja. Uživate trenutno srečo, saj ste si to pošteno zaslužili.

Ribi 19. 2.–20. 3.

Nekaj, za kar ste mislili, da je že izgubljeno, vam bo s spretnim manevrom uspelo dobiti nazaj. Toda nikar ne bodite preveč lahkomišelnosti, saj se vam lahko v nasprotnem primeru vse skupaj ponovno izmuzne.

HOT LINE
VROČE SOGOVORNICE
www.tvoja.com
090 3333
XXX POSNETKI **090 5555**
1,89C/min (Telekom) Ceno zveze iz ostalih omrežij, določa vaš operater.

deset razlik

Nagrada za izžrebanega reševalca križanke: majica

Pravilno rešitev - označena polja - napišite in pošljite na dopisnicah na uredništvo Vestnika, Ulica arhitekta Novaka 13, 9000 Murska Sobota, do petka, 27. septembra 2013.

Rešitev:

Ime in priimek, naslov:

sudoku

Vsaka vodoravna vrstica, vsak stolpec in vsak kvadrant 3 x 3 morajo vsebovati številke od 1 do 9.

	5	3						
		9	7	8	2			
		7	9				4	
		8	1	2				
2	3	1				7	5	4
				4	7	1		
	9				8	3		
			2	3	6	8		
						4	6	

Rešitve iz 36. številke: PRVIH PETDESET LET; FRANC MIKLOŠIČ

Nagrada: Milica Talaber, Mačkovci 52 B, 9202 Mačkovci

Nagrado lahko prevzamete do konca prihodnjega meseca v naročniški službi Podjetja za informiranje v Ulici arhitekta Novaka 13 v Murski Soboti.

oglas@vestnik.si
tel.: 02 538 17 20

živali

NESNICE, v začetku nesnosti, cepljene, rjave, sive, črne. Naročila: Nemčavci 528 11 90, Beznovci 549 10 25, Grad 553 11 48. v9222

NESNICE, rjave, grahaste, črne, pred nesnostjo. Vzreja nesnic Tibaot, Babinci 49, tel.: 582 14 01. v9247

TELETA, težka od 100 do 200 kg, kupim. Tel.: 041 826 129. v9424

NESNICE, rjave, grahaste, črne in belo-sive, stare 15 tednov po 4,20 evra. Dostava na dom. Tel.: 792 35 71. v9248

posesti

STANOVANJE, 52 m², na novo opremljeno, v središču Ljutomera, prodam ali dam v najem. Tel.: 031 760 402 ali 02 542 14 15. v9407

STANOVANJE, dvosobno, delno opremljeno, v središču Murske Sobotice, s parkirnim prostorom, dam v najem. Tel.: 02 523 13 60. v9408

V NAJEM DAM GARSONJERO v M. Soboti. Tel.: 040 662 395. v9412

kmetijska mehanizacija

TRAKTOR DEUTZ, IMT, URSUS, ŠTORE, UNIVERZAL ALI TOMO VINKOVIČ kupim. Tel.: 041 235 349. v9393

TRAKTOR in vso kmetijsko mehanizacijo kupim. Tel.: 041 679 937. v9401

VRTAVKASTO BRANO Pöttinger Lion 300, 3 m, in sejalnico Vitasem 302, 3 m, prodam. Tel.: 041 647 079. v9419

ROTOBRANO, 2,5 m, in dvobrazdni regentov plug, obračalni, CX, prodam. Tel.: 041 816 269. v9420

TRAKTORSKI LUPILNIK KORUZE in kovinski koruznjak prodam. Tel.: 031 596 951. v9421

ŽITNO SEJALNICO na diske za vsa semena prodam. Tel.: 051 781 143. v9426

kmetijski pridelki

GROZDJE z brajd in domače peteline za nadaljnjo rejo prodam. Tel.: 051 345 119. v9380

KROMPIR prodam. Tel.: 031 248 613. v9414

KORUZO Z NJIVE prodam. Tel.: 05 995 81 24. v9416

razno

PRODAJA Z DOSTAVO: kamen skrilavec, različnih barv in debelin. Tel.: 041 678 966, J. Mernik, s. p., Tepanje 1 A, Sl. Konjice. v9225

PREMOG LIGNIT IN VISOKOKALORIČNI PREMOG zelo ugodno z dostavo. Tel.: 041 279 187. Prevoznik Vladimir Pernek, s. p., Sedlašek 91, Podlehnik. v9370

Vestnikovi naročniki dobijo **VEČ!**
VSE O AKCIJI NA NASLOVNICI

Ko živel sem, ljubil sem vas vse, zdaj, ko me več med vami ni, ljubite me v spominu vi.

V SPOMIN

21. septembra bo minilo pet let od takrat, ko nas je zapustil naš dragi mož, oče in stari oče

Koloman Antalič
iz Sebeborec

Hvala vsem, ki se ga spominjate, mu prižigate sveče in z lepo mislijo postojite ob njegovem grobu.

Vsi tvoji

Življenje brez tebe je težko, naša hiša je prazna, kljub temu nismo sami, saj v naših srcih ostajaš za vedno z nami.

ZAHVALA

V 80. letu nas je zapustil naš dragi mož, oče, dedek, pradedek, brat, tast in stric

Jožef Irgolič
iz Šratovec 35
mizarski mojster v pokoju

Z bolečino v srcu se zahvaljujemo vsem sorodnikom, vaščanom, znancem in prijateljem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Srčna hvala vsem za izrečena sožalja, darovano cvetje, sveče in za svete maše.

Posebej hvala g. župniku za pogrebni obred, govornikom za besede slovesa, PGD Šratovci in OOO Gornja Radgona.

Žalujocha žena Marija in vsi njegovi

DRUŠTVO ANONIMNIH ALKOHOLIKOV SLOVENIJE

Anonimni alkoholiki smo skupnost moških in žensk, ki si delimo izkušnje, moč in upanje, da bi lahko rešili svoj skupni problem in pomagali drugim iz alkoholizma.

Na območju Pomurja se srečujemo v

- Murski Soboti vsak torek ob 19. uri v prostorih veroučnih učilnic pri RK cerkvi sv. Nikolaja (kont. št.: 031 548 875) in
- Gornji Radgoni vsak ponedeljek ob 16. uri v Domu dr. Antona Trstenjaka (kont. št.: 040 627 946).

ODPLAČAMO LIZING za vaše VOZILO
in vam uredimo **UGODNEJŠE FINANCIRANJE z izplačilom razlike v gotovini** ali vozilo samo odkupimo. Posredujemo za več posojilodajalcev. **AVTOMOBILI P. R.,** Industrijska ul. 9, MB, 02 228 30 20

Gradnja stanovanjskih in nestanovanjskih objektov
Obnove in adaptacije starejših objektov
Izdelava streh, suhomontažni (knauf) sistemi
Priprava terena, izkopi, prevozi
Smo zelo ugodni, lahko se prepričate.
ZDARSKI OBRTI I TINGIJA **igor@gradnja-zet.hr**
ZET +385 (0) 98 9515 333

SANITETNI PREVOZI V BOLNIŠNICE IN ZDRAVILIŠČA V SLOVENIJI IN TUJINI

IZVAJAMO TUDI SAMOPLAČNIŠKE PREVOZE DOMA IN V TUJINI 041 67 44 67

Jesenska akcija, pokličite nas! Brezplačna številka: **080 23 02**

Panelne ograje Kočever – izdelane v Sloveniji

OGRAJE Kočever
PE MARIBOR, Jadranska 27, tel.: 031 767 047
OGRAJE KOČEVER D.O.O.
Tovarniška 11 c, 3312 Prebold
Tel. 03 570 12 21
Gsm: 051 624 207
info@ograje.com
www.ograje.com

ZAHVALA

V 87. letu se je od nas poslovila draga sestra, teta in botra

Marija Bunderla
iz Gornjih Petrovec

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem in prijateljem, ki so jo v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti.

Lepa hvala g. župnikom za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, pljučnemu oddelku v M. Soboti, domu oskrbovancev v Beltincih in pogrebniemu podjetju Hozjan.

Žalujochi njeni

Solza, žalost, bolečina te zbudila ni, a ostala je praznina, ki hudo hudo boli.

ZAHVALA

Svojo življenjsko pot je v 93. letu starosti sklenila in se od nas poslovila predraga mama, tašča, babica in prababica

Barbara Seči
roj. Lebar, iz Gančan 14

Iskrena hvala vsem, ki ste jo pospremili na zadnji poti, nam izrekli sožalje ter darovali cvetje, sveče, za svete maše in druge namene. Lepa hvala pevcem in pevkam, gospodu kaplanu Borisu Kučku ter pogrebniemu podjetju Piramida.

Vsem Bog plačaj!

Žalujochi tvoji najdražji

Macika, pogrešamo te –
Ines, Marsel, Selina, Pia in Nelli

Ne jokajte ob mojem grobu, privoščite mi večni mir, izčrpal sem svoje moči, zaprl sem trudne oči.

ZAHVALA

V 74. letu je prenehalo biti plemenito srce našega dragega

Franca Lovrenčeca
iz Moravskih Toplic

Z bolečino v srcu se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste ga pospremili k večnemu počitku, nam pa stali ob strani v težkih trenutkih. Vsem, ki ste darovali cvetje, sveče, za sv. maše in v dobrodelne namene, nam pa izrazili pisno in ustno sožalje, iskrena hvala.

Hvala duhovniku Srečku za opravljen obred, pevcem za odpete žalostinke in pogrebniemu podjetju Komunala, d. o. o., Murska Sobotica. Lepa hvala zdravniku Škaliču, dr. med., in Onkološkemu inštitutu Ljubljana.

V globoki žalosti vsi njegovi najdražji

ODKUP VSEH VRST LESA ZA BIOMASO NA PANJU IN PRI CESTI
PRODAJA LESNE BIOMASE Z DOSTAVO

JAKŠA

BIOMASA

Mihael Jakoša s.p.
+386(0)41 237 251

Dolina 16, 9201 Puconci, Slovenija
E: biomasajakosa@gmail.com
F: www.biomasajakosa.com
ID za DDV: SI7322944

POSOJILA KREDITI
040 240 289

ZNIDERS D. O. O., VITA KRAIGHERJA 5, 2000 MARIBOR

Agromehanika Zastopnik AGROMEHANIKA KRANJ, d. d.
PC M. SOBOTA, PLESE 1
TEL. 02 531 18 03, 051 644 421

Prikolice PRONAR:

- prikolica, dvoosna, T 672/2 z nosilnostjo 10 t, redna cena 14.487 eur z DDV, akcijska cena 12.983 eur z DDV,
- prikolica tandem T 663/3 z nosilnostjo 10 t in dodatno opremo, redna cena 17.360 eur z DDV, akcijska cena 15.330 eur z DDV.

PRONAR

*Ni večje bolečine
kot v dneh žalosti
nositi v srcu srečnih dni spomine.
(Dante)*

V SPOMIN

Mineva leto dni od takrat, ko nas je za vedno zapustil naš dragi

Štefan Toth

iz Murske Sobote

Hvala vsem, ki ga ohranjate v lepem spominu,
mu prižgete svečko in stojite ob njegovem grobu.

Vsi njegovi

*Čeravno v hladnem grobu spiš,
v naših srcih še živiš.*

V SPOMIN

21. septembra minevajo tri žalostna leta
od takrat, ko nas je zapustila
naša draga mama in sestra

Terezija Vukan

s Petanjec 44

Iskrena hvala vsem,
ki prižigate sveče in nosite cvetje.

Njeni najdražji

*Nekateri ljudje oddajajo svetlobo,
ki greje srca tistih,
ki so jim blizu,
ko ta luč ugasne,
se spusti težka senca obraza.*

ZAHVALA

V 85. letu nas je zapustila naša draga

Marija Fister

iz Trubarjeve ulice 44 A
v Krogu

Zahvaljujemo se vsem, ki ste ji izkazali poslednje spoštovanje s tem,
da ste jo pospremili na njeni zadnji poti, darovali sveče in za svete
maše, nam pa izrekli besede sožalja.

S svojimi dejanji ostajaš v naših srcih zapisana za zmeraj.

Vsi tvoji najdražji

*Prehitro in prezgodaj si odšel,
veliko ljubezni si nam dal,
a srce boli, odkar te več ni.*

ZAHVALA

V 89. letu nas je nepričakovano zapustil
naš dragi oče in stric

Viktor Vukan

s Petanjec 44

Zahvaljujemo se vsem sosedom,
sorodnikom in znancem, ki ste nam izrekli sožalje
in pomagali v teh težkih trenutkih.
Srčna hvala g. župniku in pevcem za odpete žalostinke,
g. Marjanu Šafariču za poslovilne besede ob odprtem grobu
in pogrebniemu podjetju Kampuš.

Vsem iskrena hvala!

Žalujoči vsi njegovi najdražji

*Odšla si ...
Tih, mirno, vdano.
Naj bosta mir
in Bog s teboj!
Ljubezen naša ti sledi!*

ZAHVALA

V 86. letu nas je zapustila naša draga
mama, tašča, sestra, teta, svakinja, vujna in botra

Marija Trplan

iz Partizanske ulice 49 v Murski Soboti

Zahvaljujemo se vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti,
še posebno vsem, ki ste jo spoštovali, imeli radi in jo s svojimi obiski
vedno znova razveseljevali, še posebej hvala vsem dobrim sosedom.
Srčna hvala vsem za izrečena sožalja, za darovano cvetje, sveče, za svete
maše in dobrodelne prispevke.

Najlepša hvala g. kaplanu Goranu Merici za opravljen pogrebni
obred in pevcem za odpete pesmi.

Hvala tudi osebju internega in kirurškega oddelka bolnišnice
v Rakičanu in podjetju Komunala za izvedbo pogreba.

Njeni najdražji

*Kako boli in duša trpi,
ko od boleznih usihajo življenjske moči,
veš ti in vemo mi,
ki smo bili ob tebi zadnje trpeče dni.*

ZAHVALA

V 78. letu nas je po težki bolezni zapustil
naš dragi mož, oče in dedek

Karel Farič

iz Zadružne ulice 29 v Černelavcih

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom,
znancem in prijateljem, ki so nam v dneh žalosti stali ob strani, nam
izrekli sožalje ter darovali vence, sveče, za svete maše in dober namen.
Hvala tudi zdravstvenemu osebju internega oddelka SB v Rakičanu,
župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in
pogrebniemu podjetju Banfi.

Žalujoči: žena Marija, sin Drago z ženo Nado,
vnukinja Katja in Barbara ter drugo sorodstvo

*Srce je omagalo,
tvoj dih je zastal,
a nate spomin bo večno ostal.*

ZAHVALA

V 81. letu nas je zapustila draga mama in babica

Adela Vukan

iz Bokrač 11

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom,
znancem in prijateljem, še posebej sestrični Mileni za pomoč, ki so nam
v težkem trenutku stali ob strani, jo pospremili na njeni zadnji poti ter
darovali vence in sveče, denarne prispevke, nam pa izrekli sožalje.

Zahvala je namenjena g. župniku Bernardu Jauku za pogrebni obred,
pevcem iz Bogojine za odpete žalostinke, sodelavcem TERM 3000,
podjetju DOMANIA in društvu upokojencev za izrečeno iskreno sožalje.

Lepa hvala osebju infektološkega, negovalnega in internega oddelka
bolnišnice v Rakičanu za vso oskrbo ter pogrebniemu podjetju Banfi.

Žalujoči: sin Marjan z Melito, vnuka Mitja in Matjaž
ter drugo sorodstvo

*Samo buket bijelih ruža
nek bude viječno na grobu mom,
samo vjetar neka priča
tu tajnu života mog.
(Jedan dan života, Mišo Kovač)*

ZAHVALA

Pretreseni od krute resnice, da nas
je v 54. letu nepričakovano zapustil naš
najdražji mož, ata, sin, brat, svak in zet

Franc Krojs

iz Murske Sobote

izrekamo besede iskrene zahvale vsem,
ki ste nam v teh dneh neizmerljive bolečine in žalosti stali ob strani,
nas bodrili in nas spominjali na skupna srečno preživeta leta.

Hvaležni smo vsem, ki so ga v življenju imeli radi in mu izkazali zadnje
spoštovanje tudi s tem, da so ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Hvala vsem za dobrodelne darove.

Vsem, ki so nam bili v pomoč in pomagali pri organizaciji
ter izvedbi pogreba – najlepša hvala.

Pogrešali te bomo tvoji najdražji – žena Dragica,
hčerka Saška in sin Aleš z Mojco, mama, oče in sestra Tatjana,
svak Franc in svakinja Marinka z družinami, tast ter drugo sorodstvo

KOMUNALA
Javno podjetje, d. o. o., Kopaljska ul. 2
Murska Sobota, N. C. 521 37 00

DE POGREBNIŠTVO
Panonska ulica 3
Murska Sobota

POGREBNE STORITVE UREDITVE
VSE NA ENEM MESTU
PO ZELO UGODNIH CENAH!
24-URNA DEŽURNA SLUŽBA:
GSM: 041 631 443

POGREBNE STORITVE,
OPREMA, VZDRŽEVANJE
POKOPALIŠČ IN ZELENIC
ALEKSANDRA VUČKIČ BANFI s. p.,
Veščica 17, 9000 M. Sobota

V TEŽKIH TRENUTKIH
VAM SVETUJEMO IN
POSKRIBIMO ZA CELOTNO
ORGANIZACIJO IN
IZVEDBO POGREBA
PO KONKURENČNIH
CENAH.

24 UR NA DAN:
02 534 80 60, 041 681 515

KOMPLETNE
POGREBNE
STORITVE

UREJANJE
POKOPALIŠČ
IN ZELENIC

Vladimir Hozjan, s. p., Šulinci 87 a,
tel.: 02 55 69 046, GSM: 041 712 586

Hospic
Slovensko društvo

OPORA – SOČUTJE
v hudi bolezni in smrti

OO Murska Sobota
Z ŽALUJOČIMI
vsak zadnji četrtek v mesecu
ob 17. uri na Slovenski ulici 42
Tel.: 051 456 470

TQM

Telefon za otroke in mladostnike

116 111

Odgovor je pogovor.

**Nova številka,
stari prijatelji.**

**Ko je hudo, me
poklič!**

telefon
Samarijan

080 1113

Neprekinjena moč in dan!
Klic je brezplačen, omogoča ga
Telekom

oZARA
SLOVENIJA
NACIONALNO ZDRUŽENJE
ZA KAKOVOST ŽIVLJENJA

OZARA SLOVENIJA,
PISARNA ZA INFORMIRANJE
IN SVETOVANJE,
MIKLOŠIČEV TRG 3,
9240 LIJUTOMER

Kontaktna številka
070 550 665

Ponujamo pomoč in podporo osebam
s težavami v duševnem zdravju, ljudem
v duševni stiski in njihovim svojcem.

prejeli smo

»Moravske Toplice, Naslova častni občan v soboto ne bodo podelili.«

V članku v tedniku Vestnik z naslovom »Moravske Toplice, Naslova častni občan v soboto ne bodo podelili«, (objavljen 5. septembra 2013) je med drugim zapisano: »Kandidat, ki ga je predlagala skupina krajanov, s podpisi pa so mu izrekli podporo za podelitev naslova tudi vsi svetniki, se je odzval, ko je izvedel, da komisija ni podprla njegove kandidature. Njegov pravni pooblaščenec je županu poslal zahtevo, v kateri ga opozarja, da je v razpravi o predlogu dolžan zagotoviti spoštovanje integritete in dostojanstva kandidata. Če to ne bo zagotovljeno, bo to primoran storiti sam s pravnimi sredstvi, ki so mu na voljo.«

S soglasjem stranke navajam celotni dopis (razen uvodnega nagovora županu in podatkov o pooblastilnem razmerju), ki je bil iz moje pisarne dne 27.08.2013 poslan osebno županu Občine Moravske Toplice Alojzu Glavaču kot prošnja:

Moja stranka je bila predlagana za častnega občana Občine Moravske Toplice, o predlogu Občinski svet še ni odločil in bo po informacijah moje

stranke odločil ta četrtek, to je dne 29.08.2013. Nadalje je moja stranka tudi seznanjena, da so bile v okviru obravnave njegove kandidature oziroma predloga na komisiji za priznanja in nagrado Občine Moravske Toplice zoper njo izrečene in zapisane izjemno hude in neresnične žaljive obdolitve, ki nedopustno in protipravno posegajo v njeno čast in dobro ime ter v ustavno in zakonsko zajamčene pravice. V posledici tega je moji stranki že nastala škoda. Zato vas kot župana po pooblastilu in v imenu moje stranke vljudno prosim, da zagotovite oziroma sprejmete vse potrebne ukrepe za zaščito celovite integritete moje stranke v postopku odločanja o predlogih za podelitev priznanj in nagrad Občine Moravske Toplice za leto 2013 in v poznejših aktivnostih občine v tej zvezi, vse v skladu z veljavno zakonodajo in občinskimi predpisi. S spoštovanjem!

Kot razvidno iz navedenega dopisa županu, je šlo le za vljudnostno prošnjo, da se zagotovijo vsi potrebni ukrepi za zaščito celovite integritete kandidata zaradi žaljivih in neresničnih obdolitvev, ki so bile zoper mojo stranko izrečene in zapisane na komisiji za priznanja in nagrade Občine Moravske Toplice, in ne za zahtevo ali pritisk na občinski svet in komisijo. Prav tako pravni pooblaščenec kandidata ni z ničemer napovedal uporabo »pravnih sredstev, ki so mu na vo-

ljo«, prosil je le, da se v postopku odločanja o predlogih za podelitev priznanj in nagrad Občine Moravske Toplice za leto 2013 in v poznejših aktivnostih občine v tej zvezi zagotovijo vsi potrebni ukrepi za zaščito integritete kandidata.

Slavko Škerlak, Sebeborci 24, zanj po pooblastilu odvetnik Slavko Fartelj

Spoštovani gospod profesor Boris Pahor!

Z velikim iskrenim spoštovanjem Vas pozdravljam in izrekam najboljše želje za zdravje in vse dobro ob Vašem častitljivem jubileju. Dovolite mi, da kot državljani Republike Slovenije, ki sledim

svoji Vesti in etični odgovornosti za spoštovanje ustavnih in človekovih pravic v naši skupni Domovini Sloveniji in za vse drage sestre in brate Slovence razseljene po svetu in v sosednjih državah zapišem;

V Vas spoštovani in dragi Boris Pahor prepoznavam veličino človeške, intelektualne in moralno-etične odličnosti. Veličina Vašega življenja in zapisanega opusa; je eno samo veliko pričevanje in Ljubezen za slovensko kulturo in slovenskega Človeka..., ki Vas postavlja na piedestal velikega pričevalca in premišljevalca; ki je z osebno izkušnjo trpljenja Slovencev v zamejstvu; Vest človeštvu in svetu; upirati se vsem sistemom in politikam, ki ne spoštujejo vseh narodovih kultur; posebej pravic manjšin in dostojanstva slehernega človeka. Kot vznemirjevalec vseh totalitarnih režimov prejšnjega stoletja; ste kot največji slovenski narodnjak in razumnik abso-

lutno ohranjali moralno-etično odličnost. V svojem življenjskem Credu ste kot Prerok in Erudit zapisali v opomin vse spozabe ideologij, ki so ranila človeške duše in tudi danes opominjate; da smo jaz in Vi in vsi najprej Slovenci... Kot človek upanja iskreno verujem, da bomo skupaj zmogli v teh prelomnih in težkih časih graditi prijazno Prihodnost; kot suveren in ponosen slovenski narod v družini evropskih držav. Zgodovina potrjuje, da smo vedno zmogli poiskati in realizirati najboljše rešitve, ko smo se združili in poenotili..

Spoštovani gospod profesor Boris Pahor iskreno Vam želim veliko zdravja in vsega dobrega in dovolite, da Vam izrazim moje veliko iskreno spoštovanje in hvaležnost;

Z odličnim spoštovanjem
Drago Vogrinčič
Gerlinci, 26. avgusta 2013

SE ODLOČATE? ŽELITE VIŠJO IZOBRAZBO? DIPLOMO?

Izberite

višješolski izobraževalni program (6/1)

EKONOMIST

Študijske usmeritve:
Komerčila
Računovodstvo
Turizem
Podjetništvo in trženje

Študirajte doma

INFORMATIKA

Študijske usmeritve:
Računalniška omrežja in sistemi
Programske aplikacije in zbirke podatkov

- karierni center
- ERASMUS LISTINA
- nizki stroški študija
- tutorstvo študentom
- opravljanje prakse v tujini
- široke možnosti zaposlitve
- sodobni prostori in oprema
- Študentski Podjetniški in Inovacijsko-razvojni Center

Ekonomska šola Murska Sobota, VIŠJA STROKOVNA ŠOLA, Noršinska ulica 13, Murska Sobota, tel. 02 521 34 51, e-mail: info@vis-ms.si

Z namenom, da bi okrepili naš delovni kolektiv iščemo angažiranega:

svetovaleca za fizične osebe (m/ž)

Kraj dela: Bad Radkersburg – Avstrijska Gornja Radgona / Steiermark – Štajerska

Vaše naloge:

- celovito pomoč našim strankam, ki prihajajo iz Slovenije (in Hrvaške).
- profesionalno svetovanje našim obstoječim fizičnim osebam kot tudi pridobivanje novih strank z namenom vzpostavitve odnosov s strankami, ki temeljijo na tesnem vzajemnem zaupanju.
- samostojno opravljanje delovnih nalog v okviru posameznih področij dela podružnice banke (servis, prodaja, svetovanje).
- prodaja naših celovitih produktov (varčevalni- in premoženjski produkti, kreditni posli, opravljanje storitev,...).
- opominjanje in intenzivna pomoč pri izterjavi.

Vaš profil:

- imate zaključeno izobrazbo, s poudarkom na poslovnih vedah ali na področju ekonomije.
- zelo dobro govorite nemški jezik govorno in pisno, imate znanja s področja hrvaškega jezika.
- imate večletne bančne izkušnje s področja pomoči in svetovanja strankam.
- pozitivna naravnost pri delu s strankami in veselje pri prodaji spada med vaša delovna načela.
- komunikacijsko/skupinsko delo in individualnost predstavljajo vaše močne lastnosti.

Vaša priložnost:

Uresničite vaše potenciale v eni od najbolj uspešnih bank Štajerske (Avstrija).

V primeru, da ste zanesljiva oseba in spremljevalec za naše stranke ter želite postati del našega kolektiva, se veselimo vaše izčrpane in celovite prošnje v nemškem in slovenskem jeziku.

Prošnje posredovati preko e-maila ali preko pošte na:

Geschäftsleitung der RB Bad Radkersburg-Klösch
Raiffeisenbank Bad Radkersburg-Klösch eGen
A-8490 Halbenrainner Straße 2, Österreich
Tel: +43/3476/2312-22
Email: info.38312@rb-38312.raiffeisen.at

www.rb-radkersburg.at

Raiffeisenbank
Bad Radkersburg-Klösch

OGLASNO SPOROČILO

Uradna plačilna kartica EuroBasket 2013

Predplačniška Hypo EuroBasket MasterCard kartica je mednarodna plačilna kartica, na katero imetnik vnaprej naloži sredstva po potrebi. Na voljo je samostojno ali v osebnem paketu bančnih storitev, imenovanem paket Trojka. Uporablja se za enostavne in varne nakupe izdelkov ali storitev na spletu in na vseh prodajnih mestih z oznako MasterCard, pridobi jo lahko vsaka polnoletna oseba. Mladoletna oseba, od 14 leta dalje, pa ob pisnem soglasju starša ali skrbnika.

Predplačniška MasterCard kartica EuroBasket je brez letne članarine, enkratni strošek se plača ob izdaji kartice. Kartica ni vezana na bančni račun Hypo banke in redne prilive, kar velja za vse ostale MasterCard kartice. Njena veljavnost je tri leta ter prinaša številne ugodnosti pri partnerjih in sponzorjih EuroBasketa. Več na www.hypo-alpe-adria.si.

NAPOLNIŠ, PLAČUJEŠ IN UŽIVAŠ

Predplačniška EuroBasket MasterCard kartica

Enostavno in varno plačevanje ter številne ugodnosti. Na voljo v Hypo poslovalnicah, na Petrolu in v uradnih navijaških conah. Pohitite, število kartic je omejeno.

01 58 04 752

www.hypo-alpe-adria.si

hyposlovenija

med okuse po ...

Izrežite članke iz Vestnika, in ko jih boste imeli vseh 12, jih boste lahko zamenjali za knjižico nasvetov, ki jo boste pri kuhi zagotovo potrebovali vsak dan!

VESTNIK lahko kupite tudi na večini pošt v Pomurju, bencinskih servisih ter skoraj v vseh trgovinah in trafikah.

www.pomurje.si

glasbene
lestvice na
radiu murski valLESTVICA NARODNOZABAVNE GLASBE
GLASBA NAŠEGA SRCA

1. DOVOLJ SEM ŽE STAR – Popotniki
2. LJUBEZEN SE ČUVAM ZATE – Igor in Zlati zvoki
3. LE ONA – Potep
4. UTRIP SRCA – Prosen
5. ŽIVLJENJE NAJ TI POVRNE – Poskočni muzikanti

PREDLOGA

ZA LEPŠI SPOMIN – Vikend
POVEJ DEKLE – Veseli Dolenjci

LESTVICA SLOVENSKE
ZABAVNE GLASBE
7 VELIČASTNIH

1. TAM NA OBALI – Alex Volasko
2. TO JE TO – Gal Gjurin in Nina Pušlar
3. ROŽMARIN – Sons
4. A BOŠ MALO MOJ – Alja Krušič
5. ZNUCANA – Katarina Mala

PREDLOGA

ČAO LEPA – Jan Plestenjak
SPOMNI SE – I. C. E.

NAJBOLJŠIH SEDEM TUJIH SKLADB
NA MURSKEM VALU NSTSNMV

1. ANOTHER LOVE – Tom Odell
2. POMPEII – Bastille
3. AND WE DANCED – Macklemore + Ziggy Stardust
4. SUPEROAKER – Kings Of Leon
5. WILDFIRE – John Mayer

PREDLOGA

ROAR – Katy Perry
CLARITY – Zedd + Foxes

Majico Murskega vala dobi:
Angela Gorjan, Panonska ulica 1,
Turnišče. Nagrada čaka v naročniški
službi Podjetja za informiranje.

Kupon št. 38

Glasujem za skladbo

Glasba našega srca:

7 Veličastnih:

NSTSNMV:

Ime in priimek, naslov:

Izpolnjen kupon pošljite na dopisnicah
do torka, 24. septembra 2013, na naslov:
Murski val, Ulica arh. Novaka 13, 9000
Murska Sobota, za glasbene lestvice.

RADIO
MURSKI VAL
94,6 • 105,7 Mhz

Petek, 20. septembra

- 12.30 Od petka do petka:
pregled najpomembnejših
dogodkov tedna po izboru
Nataše Brulc Šiftar
- 14.30 Romskih 60:
o bivalnih razmerah Romov
- 18.30 Radijski knjižni sejem na
obisku v ljutomerski knjižnici

Sobota, 21. septembra

- 00.00 SNOB z Bojanom Rajkom
- 13.10 Najlepše želje s čestitkami
in pozdravi
- 14.15 Sobotno glasbeno popoldne
z odmevi iz vinogradov
in s športnih terenov

Nedelja, 22. septembra

- 00.00 SNOB z Jernejem Šavlom
- 10.30 Nedeljska kuhinja:
gost Nataše Brulc Šiftar
asist. mag. Danijel Grabar,
strokovni direktor
soboške bolnišnice
- 18.00 Na narodni farmi:
ansambel Unikat

Ponedeljek, 23. septembra

- 00.00 SNOB z Jernejo Pirnat
- 14.15 Za zdravje: predstojnik
otroškega oddelka soboške
bolnišnice Zdravko Roškar
o nevarnostih pikov insektov
pri otrocih

Torek, 24. septembra

- 12.30 Potrošniški nasvet:
urejanje obveznega
zdravstvenega zavarovanja
za družinske člane
- 18.00 Srebrne niti: na obisku pri
Društvu upokoencev Lendava

Sreda, 25. septembra

- 11.15 Trn v peti: odgovori
na vprašanja poslušalcev
in puljenje novih trnov
- 20.00 Mursko-morski val:
Belorusija, kot jo je doživel
Miran Šinko, ki je spoznal že
vse druge evropske države

Četrtek, 26. septembra

- 14.15 Domača plošča:
gost oddaje mladi glasbenik
Gregor Kodila iz Trnja
- 18.00 Mali radio: radovednici Julija
in Urška se bosta pogovarjali z
bodočo manekenko Aljo Čančala

DRUŠTVO ANONIMNIH
ALKOHOLIKOV
SLOVENIJE

Anonimni alkoholiki smo skupnost
moških in žensk, ki si delimo
izkušnje, moč in upanje, da bi
lahko rešili svoj skupni problem in
pomagali drugim iz alkoholizma.

Na območju Pomurja se srečujemo v

- Murski Soboti vsak torek
ob 19. uri v prostorih veroučnih
učilnic pri RK cerkvi sv. Nikolaja
(kont. št.: 031 548 875) in
- Gornji Radgoni vsak ponedeljek
ob 16. uri v Domu dr. Antona
Trstenjaka (kont. št.: 040 627 946).

napovednik prireditev

Odprtje

MURSKA SOBOTA

V četrtek, 19. septembra, ob 19. uri bo v Pomurskem muzeju Murska Sobota odprtje razstave Sto let v dobro dediščine – pregled konservatorske dejavnosti v severovzhodni Sloveniji v zadnjih sto letih. Razstavo je pripravil Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije – območna enota Maribor.

Koncert

LJUTOMER

V soboto, 21. septembra, ob 20. uri bo v dvorani ŠIC koncert dalmatinskih klap. Nastopile bodo klape Maslina, Cambi, Šufit in Sveti Juraj.

Gledališče

LENDAVA

V petek, 20. septembra, ob 19. uri bo v gledališki in koncertni dvorani premiera glasbene igre Cabaret v izvedbi potujočega gledališča Egy & Mas iz Lendave.

V sredo, 25. septembra, ob 19. uri bo v gledališki in koncertni dvorani romantična komedija Sedem let skomin v izvedbi Mestnega gledališča ljubljanskega. Predstava je za slovenski abonma in izven.

NEGOVA

V petek, 20. septembra, ob 19. uri bo na gradu Negova gledališka predstava Moje življenje z Almo Karlin.

MURSKA SOBOTA

V petek, 20. septembra, ob 20. uri bo v Mikku Stand-up nastop Lucije Čirovič.

Literatura

VELIKA POLANA

V četrtek, 19. septembra, ob 19. uri bo v Kleti svetega Martina v kulturnem domu literarno-glasbeni dogodek ob izidu pesniške zbirke Andraža Poliča Ona je mesto. V poetičnem performansu Ona je mesto (Ljubljana, Praga, New York) bosta nastopila pesnik in glasbenik Andraž Polič in igralka Nataša Burger.

LENDAVA

V petek, 20. septembra, ob 16. uri bo v Knjižnici Lendava ob svetovnem dnevu otrok spoznavanje novih knjig pravljic in pogovor o njih, otroci in starši pa si bodo skupaj ogledali tudi slovenske in madžarske risane filme.

Predavanje, delavnica

RADENCI

V četrtek, 19. septembra, ob 16.30 bo v Dosorju pogovor z dr. Markom Pavliho z naslovom Pavlihizmi in slična čivkanja brez Twitterja.

V petek, 20. septembra, bo v hotelu Radin Zdravilišča Radenci mednarodna konferenca z naslovom Bivanje Romov v Evropi, ki jo pripravljajo RRA Mura, Romano Kher in Svet Evrope. Udeleženci bodo iz osemnajstih evropskih držav.

MURSKA SOBOTA

V četrtek, 19. septembra, ob 17. uri bo v Pokrajinski in študijski knjižnici v organizaciji Ustanove dr. Šiftarjeva fundacija Vanekov večer, na katerem bosta mag. Metka Gombač in dr. Boris Gombač predstavila knjigo Trpljenje otrok v vojni. Pogovor za avtorjema bo povezoval mag. Franc Kuzmič.

GORNJA RADGONA

V četrtek, 19. septembra, ob 18.30 bo v Knjižnici Gornja Radgona pogovor z dr. Markom Pavliho, na katerem bo pravni strokovnjak in publicist predstavil svojo knjigo Nismo rojeni le zase.

V petek, 20. septembra, ob 18. uri bo v Knjižnici Gornja Radgona predavanje Toma Križnarja Bodimo drevo miru.

V soboto, 21. septembra, ob 15. uri bo pred MC-jem delavnica Grafiki art za otroke in mladino.

VELIKA POLANA

Od petka, 20. septembra, do nedelje, 22. septembra, bo na Marofu (Velika Polana 156) mednarodna slikarska kolonija Jesen na prekmurskih poljih, ki jo organizira Zavod Zarum Trnje, na kate-

ri bo sodelovalo 13 slikark in slikarjev iz Hrvaške in Slovenije. V nedeljo ob 16. uri bodo na koncu pripravili inter-no razstavo.

Dogodek

MURSKA SOBOTA –
Hiša Sadeži družbe

V četrtek, 19. septembra, ob 16.30 bo predavanje in pogovor Naredimo življenje zabavno (Breda Dular). V petek ob 14. uri bo Trening socialnih veščin za moške, ki izvajajo nasilje nad ženskami (DNK), ob 16. uri šiviljska delavnica (Marjana Gomboc), ob 17. uri pa pogovor ob knjigi Popolna igra (Vanja Lebar). V ponedeljek ob 18.30 bo joga smeha (Klavdija Zver). V torek ob 10. uri bo kuharska delavnica Hrustljavčki (Ana Marija Banfi), ob 10. uri svetovanje in tretma Naravno zdravilstvo (Alojzu Ruhitelj), ob 16.45 Gremo vsi na jogo

Na gradu Negova bo v petek gledališka predstava Moje življenje z Almo Karlin.

(Društvo joga v vsakdanjem življenju – Sonja Mikuž), ob 18.30 pa Gong meditacija (Andreja Horvat, Aleš Ifko). V sredo ob 9. uri bo Izdelava kostonjeve tinkture (Nada Mladenovič, Ljiljana Delič), ob 18. uri pa delavnica Permakultura v Hiši Sadeži družbe (Jakob Borovšak).

LENDAVA

V četrtek, 19. septembra, ob 17.30 bo v Medgeneracijski hiši Sofija Lendava Pravljična joga s Tatjano Baligač za otroke od 2,5 do osem let starosti, ob 18.30 pa bo vadba joge za odrasle, ki je prilagojena vsem stopnjam. V četrtek ob 16.30 se bodo v atriju Sofije zbrali udeleženci vodenega sprehoda z zeliščarjem Lovrom Vehovarjem po Permakulturnem inkubatorju. V med 14. in 18. uro bodo ogledi Permakulturnega inkubatorja v Čentibi, ob 18. uri pa aromaterapevtska delavnica Jesenski užutki (Pilates studio Laurus).

MURSKA SOBOTA

V soboto, 21. septembra, med 9. in 12. uro bo na tržnici Zelemenjava – izmenjava vrtnih presežkov in domačih pridelkov vrtičkarjev in drugih obiskovalcev.

V soboto, 21. septembra, med 9. in 14. uro bo v Španic centru začetek Avtomoto rallyja Vse za varnost v prometu, na katerem lahko sodelujejo tudi paraplegiki. Cilj relija bo v Sebeborcih.

PROSENJAKOVCI

V sredo, 25. septembra, bo v vinogradu, nedaleč od pokopališča, Bratva v prose-njakovskem vinogradu.

MALA POLANA

V ponedeljek, 23. septembra, ob 11. uri bo v Podoželskem razvojnem jedru Pomelaj dan odprtih vrat, ki ga pripravljajo skupaj z Ekološkim centrom Svit ob koncu projekta Podpreto.

PEČAROVCI

V nedeljo, 22. septembra, ob 12. uri bo v vaško-gasilskem domu odprtje razstave naj... kmetijskih pridelkov Ges mon pa največje, največšo (jabolko, krompir, koruzo...)

DOBROVNIK

V petek, 20. septembra, ob 9.30 bo v hiši Györgya Dobronokija šesta Mednarodna otroška trgatav, na kateri bodo sodelovali vrtci in osnovne šole iz Hrvaške, Madžarske in Slovenije.

BUKOVNICA

V soboto, 21. septembra, ob 15. uri bo ri-

tual – tehnika duhovnega čiščenja Hoja po žerjavici, ki ga bo vodil Franc Mihelač.

Razstave

MURSKA SOBOTA

V Galeriji Murska Sobota bo do 30. oktobra na ogled razstava del Mojce Zlo-karnik Objekti strmenja (velika galerija) in Gregorja Purgaja Slike (mala galerija).

V Pokrajinski in študijski knjižnici je na ogled razstava Sv. Ciril in Metod – slova(e)nska apostola.

V galeriji Robin je na ogled razstava del akademskega slikarja Mitje Ficka.

LENDAVA

V kleti lendavskega gradu bo do 25. oktobra na ogled razstava del italijanskega kiparja Carla Marzuttinija.

V lendavskem gradu bo do 29. septembra na ogled razstava grafik nizozem-

skega slikarja in grafika iz 17. stoletja Rembrandta.

V pritličnem delu sinagoge je na ogled serija 52 grafik Ognjeni zavitki izraelskega umetnika Dana Reisingerja. V galerijskih prostorih pa je na ogled stalna muzejska predstavitev Židovstvo Prekmurja.

PUCONCI

V občinski zgradbi bo do konca leta na ogled razstava slik – olje na platnu z naslovom Nov izziv, katerih avtorica je Zdenka Car iz Poznanovec.

NEGOVA

Na gradu Negova je na ogled razstava Po sledeh judovske dediščine na Slovenskem, ki so jo pripravili v sodelovanju s Sinagogo Maribor.

RADENCI

V Dosorju je na ogled razstava del Nine Jančar z naslovom Portreti.

GRAD

V palacijo prvega nadstropja gradu Grad je do 30. septembra na ogled razstava akademskega slikarja Ignaca Medena.

GORNJA RADGONA

V kulturnem domu je na ogled razstava likovnih del Zdravka Dolinška.

Film

Star Max MURSKA SOBOTA

(od 19. 9. do 26. 9.)

Družinska animirana pustolovščina (sinhronizirano) Turbo (16.30, v soboto in nedeljo še 14.40)

Animirani družinski film (sinhronizirano) Avioni (17.00, v soboto in nedeljo še 14.30)

Akcijska komedija 2 na muhi (18.50, v petek in soboto še 23.00)

Domišljajska komična romantična drama Skozi čas (18.30)

Romantična drama Pred polnočjo (18.00, v petek in soboto še 23.30)

Akcijska znanstvenofantastična srhljivka Riddick (20.50)

Drama Razredni sovražnik (20.15)

Biografska drama jOBS (20.45, v petek in soboto še 22.50)

Napovedi kulturnih in turističnih prireditev pošiljajte na elektronski naslov: joze.gabor@vestnik.si.

ČETRTEK:
zmerno oblačno,
dež
10 | 19

PETEK:
pretežno jasno,
megla
6 | 19

SOBOTA:
pretežno jasno,
megla
9 | 21

NEDELJA:
zmerno
oblačno
10 | 20

PONEDELJEK:
pretežno
oblačno
10 | 17

vreme Andrej Velkavrh

V četrtek zjutraj nas bo hitro prešla hladna fronta. Začelo se bo z oblačnim vremenom, padlo bo tudi malo dežja. Vmes lahko zagrmí. Čez dan se bo delno zjasnilo. V petek bo jutro ponekod megleno ali bo po nižinah nizka oblačnost. Čez dan bo precej jasno. Tudi v soboto pričakujemo sončen dan, a z meglenim ali ponekod oblačnim jutrom. Da, jutra bodo kar hladna. V nedeljo bo nekoliko več oblačnosti, še malo več pa v ponedeljek.

Zračni tokovi in vreme

Zračni tokovi nam prinašajo različne zračne mase. Enkrat hladnejšo, drugič toplejšo, pa vlažno, suho ... Seveda pa so lastnosti zraka, ki je nad nami, različne tudi po višini. Včasih prihaja k nam bolj vlažen zrak le v višjih slojih ozračja, drugič bolj pri tleh. Podobno je s temperaturo. Zlasti v hladni polovici leta je to še toliko pomembnejše za značilnosti vremena, ker se zračne plasti precej slabše mešajo kot v topli polovici leta, ko dnevno segrevanje precej prispeva k mešanju zraka po višini.

Zakaj vam to pripovedujem? Ker je od tega odvisno vreme pri nas. Alpe precej vplivajo na dotok zraka nad naše kraje. Kadar prevladuje severni ali severozahodni zračni tok, potem nekje nad okoli 3000 metri zrak lahko neovirano priteka tudi k nam, nižje pa ga Alpe ustavijo in jih mora obteči. Tako lahko pri nas pričakujemo ohladitve na začetku le v višinah, pri tleh tega ne občutimo. Tudi oblaki so lahko le visoko nad nami, dostikrat tudi nad vrhovi naših gora. Je pa razlika med zahodno in vzhodno polovico Slovenije. Vzhodneje so Alpe nižje in zato pride čeznje več vlažnega zraka, oblaki so lahko debelejši, ohladitev pri tleh pa hitrejša ali izrazitejša. Tako je ob severozahodniku pogosto bolj oblačno na Štajerskem in v Prekmurju kot drugod po Sloveniji. Če pa je v igri jugozahodnik, ga Alpe ne ovirajo. Zrak prinaša vlago iznad Sredozemskega morja, torej so vlažne tudi nižje zračne plasti. Oblaki imajo zato nižje baze, kopičijo se nad hribi na zahodu in se proti severovzhodu sušijo. Tudi morebitna ohladitev je manj izrazita, če prihaja od jugozahoda, ker se zrak nad morjem že nekoliko segreje.

vestnikov koledar

Č - 19. september	SUZANA
P - 20. september	SVETLANA
S - 21. september	MATEJ
N - 22. september	MAVRICIJ
P - 23. september	SLAVOJKO
T - 24. september	NADA
S - 25. september	GOJMIR

V petek, 20. septembra, sonce vzide ob 6. uri in 46 minut, zaide ob 19. uri in tri minute. Tako bo dan dolg 12 ur in 17 minut. V četrtek, 19. septembra, ob 13. uri in enajst minut bo na nebu polna luna - ščip.

fotografija tedna

Ah, se nam je stozilo ob pogledu na tole ... pa ne le po radenski - tudi po poletju in dopustu. Zato tokrat objavljamo še dopustniško fotografijo, ki nam jo je poslal Aleš Kuhar in dodal: »S prijatelji smo se potepali po Kanadi in v Ottawi v neki trgovini presenečeno zagledali slovensko radensko. Nato smo jo veselo pili tudi na vrhu CN Tower v Torontu.« Aleš, hvala, krasna fotografija. Pa še nekaj za radovedne: CN Tower je 553 metrov visoka zgradba, ki je dvakrat višja od Eifflovega stolpa, in ko piha veter s hitrostjo 200 kilometrov na uro, zaniha za en meter. Je največja znamenitost kanadskega Toronta, CN pa pomeni Canadian National, to je železniška družba, ki je stolp zgradila. Letno obišče CN Tower dva milijona turistov, kot vidite, tudi Slovenci z radensko v nahrbtniku. V. T. FOTOGRAFIJA ALES KUCHAR

Tekmovanje v Prosečki vasi

Jurij je prvak, pilotka Erika pa prvakinja

Na Goričkem je potekalo prvo svetovno žensko prvenstvo v upravljanju gradbenega žerjava

Najprej zadržite dih! In ne - ni šala! Prejšnji konec tedna je v Prosečki vasi, vasi v osrčju goričke pokrajine, potekalo prvo svetovno žensko prvenstvo v upravljanju gradbenega žerjava. Oče tekmovanja je bil Jurij Kozar, zdaj že upokojen žerjavist, ki je leta 2005 postal evropski prvak v upravljanju žerjava.

Za tekmovanje v hitri in natančni vožnji gradbenega žerjava se je prijavilo devet tekmovalk, na Kozarjevem dvorišču pa je potekalo še tekmovanje moških, njegovih nekdanjih sodelavcev in še aktivnih žerjavistov. Prvakinja, to je postala Američanka Erika Eiffel, se bo drugo leto potegovala za stopničke v moški konkurenci na evropskem prvenstvu. Eifflova je sicer vojaška pilotka, ki je zaradi nezgode opustila poklic, zdaj pa dela na 170 metrov visokem žerjavu na Švedskem.

Američanka je najhitreje in najnatančneje izpolnila nalogo - prenos tovora z enega mesta na drugo. Kozar je več kot deset metrov visok žerjav obnovil in postavil kar pred svojo garažo. Svoje znanje

Jurij Kozar je evropski prvak med žerjavisti, ki je svojevrstno tekmovanje pripravil kar na svojem dvorišču. FOTOGRAFIJA ANDREJ BEDEK

pa so tekmovalke preverjale še s simulatorjem, ki je pogoje med tekmo skoraj izenačil z delom v resnični kabini žerjava. Drugo mesto je zasedla Leja Koštric, tretja je bila Mija Zelko. V tekmovanju med moškimi je slavil Marjan Lang pred Miranom Mekicarjem ter Francem Vajsom in Danielom Grahom.

Jurij Kozar je do upokojitve veljal za enega najboljših žerjavistov na evropskih gradbiščih in na ekstremnih višinah - tudi do 200 metrov. Pred sedmimi leti se je udeležil evropskega prvenstva v slalomu s tovorom in spuščanju nogometne žoge v koš ni imel konkurence. Tekmovanja in delo z žerjavom so bila zahtevna, saj pri sedemdeset metrov visokem žerjavu niha roka žerjava, ko piha veter, tudi do štiri metre v levo in desno! Žerjav pa se upravlja samo z dvema kontrolnima ročicama, za nameček pa okolico spremljaš prek računalniškega zaslona in kamere.

Tudi na Pomurje.si. Andrej Bedek

Mednarodni DAN SRCA

DELAM S SRCEM ZASE IN ZA ZDRAVO SRCE MOJE DRUŽINE

Pridružite se nam ...

na številnih brezplačnih aktivnostih: dobrodelni družinski tek, družinski pohod otroške delavnice, degustacije, nagradne igre ...

Zdravilišče Radenci
29. 9. - 30. 9. 2013

Prost vstop za 3-urno kopanje v Zdravilišču Radenci*

*velja samo za udeležence družinskega teka

VZAJEMNA
ZA SVA, SI ČLENE

SAVA
HOTELARSKI
TARIF 3000
MORAVSKO TOPLICE

Vse za vašo poroko in maturantski ples

28.09.2013 ob 10h - Restavracija Hotela Termal v sodelovanju z Agencijo Wind

razstava svečanih oblek, čevljev - fotografi umetniki ličenja - razstava pogrinjov - **ob 16. uri modna revija manekenske šole Tadeje Ternar**

Vabljeni!

Informacije: gabriela.feher@terme3000.si, 051 677 780

Naročite svoj izvod časopisa Vestnik

narocnina@vestnik.si

Cena izvoda časopisa za naročnika je 1,90 evra. Naročilo velja do pisnega preklica.

Naročnino bom plačeval za obdobje: trimesečno, polletno, letno.

Obvezujem se ostati naročnik časopisa vsaj eno leto. Za nagrado prejmem Vestnikovo majico.

Ime in priimek: _____ Rojstni podatki: _____

Naselje, kraj, številka: _____ Davčna številka: _____

_____ Datum: _____

Poštna številka: _____

Pošta: _____ Podpis: _____

Podjetje za informiranje, d. o. o., spoštuje vašo zasebnost in zagotavlja visoko raven varovanja podatkov. Podjetje za informiranje se zavezuje, da bo vaše podatke skrbno hranilo in jih uporabljalo samo z namenom analiziranja naročnikov, tržnih raziskav ter predstavitev izdelkov in storitev. Podjetje za informiranje, d. o. o., ter jih brez vaše privolitve ne bo posredovalo tretjim osebam. Posameznik lahko po 73. členu Zakona o varstvu osebnih podatkov kadarkoli zahteva, da Podjetje za informiranje, d. o. o., trajno ali začasno preneha uporabljati njegove osebne podatke za namene neposrednega trženja. Podjetje za informiranje, d. o. o., je dolžno v 15 dneh ustrezno preprečiti uporabo osebnih podatkov za namen neposrednega trženja in o tem v nadaljnjih 5 dneh obvestiti registriranega uporabnika, ki je to zahteval. Stroške vseh dejavij v zvezi s tem poravnava Podjetje za informiranje, d. o. o.

Terme 3000
MORAVSKE TOPLICE

praznujejo 50 letnico.

Četrtek je dan za VESTNIK in za kopanje po polovični ceni v Termah 3000.

Ob predložitvi kupona z zadnje strani Vestnika dobite 50 % popusta ob nakupu celodnevne ali popoldanske odrasle in otroške kopalne vstopnice v bazenski kompleks Term 3000. Ta odlična ponudba velja le v četrtek, ko izide Vestnik. Tega dobite tudi pri blagajni Term 3000.

Akcija traja do konca leta 2013.

En kupon velja za največ 2 odrasli osebi in 2 otroka. Vsi drugi popusti se izključujejo in se ne seštevajo.